משנה · ראשונים · ר״ש משאנץ

ר"ש משאנץ על משנה נגעים

רבנו שמשון [הר"ש] משאנץ

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ר"ש משאנץ על משנה נגעים

רבנו שמשון [הר"ש] משאנץ

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/רש-משאנץ-על-משנה-נגעים/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 6
משנה א 6
משנה ב 9
משנה ג 10
משנה ד 13
משנה ה 14
משנה ו 15
פרק ב 16
משנה א 16
משנה ב 16
משנה ג 17
משנה ד 17
משנה ה 17
פרק ג 19
משנה א 19
משנה ב 21
משנה ג 21
משנה ד 21
משנה ה 22
משנה ו 22
משנה ז 22
משנה ח 23
פרק ד 23
משנה א 23
משנה ב 23
משנה ג 24
משנה ד 25
משנה ה 26
משנה ו 27
משנה ז 28
משנה ח 29
משנה ט 30
משנה י 30
משנה יא 32
פרק ה 35
משנה א 35
משנה ב 36
משנה ג 36
משנה ד 36
משנה ה 37
פרק ו 38
משנה א 38
משנה ב 38
משנה ג 38
משנה ד 39
משנה ה 39
משנה ו 39
משנה ז 40
משנה ח 41
פרק ז 43
משנה א 43
משנה ב 44
משנה ג 44
משנה ד 45
משנה ה 47
פרק ח 48
משנה א 48
משנה ב 49
משנה ג 50
משנה ד 50
משנה ה 50
משנה ו 51

משנה ז 52
משנה ח 53
משנה ט 53
משנה י 54
פרק ט 54
משנה א 54
משנה ב 54
משנה ג 55
פרק י 56
משנה א 56
משנה ב 56
משנה ג 57
משנה ד 59
משנה ה 60
משנה ו 61
משנה ז 61
משנה ח 62
משנה ט 64
משנה י 66
פרק יא 67
משנה א 67
משנה ב 68
משנה ג 68
משנה ד 69
משנה ה 70
משנה ו 72
משנה ז 73
משנה ח 75
משנה ט 76
משנה י 77
משנה יא 78
משנה יב 79
פרק יב 80
משנה א 80
משנה ב 81
משנה ג 82
משנה ד 82
משנה ה 83
משנה ו 84
משנה ז 86
פרק יג 89
משנה א 89
משנה ב 90
משנה ג 90
משנה ד 90
משנה ה 91
משנה ו 92
משנה ז 92
משנה ח 92
משנה ט 93
משנה י 94
משנה יא 95
משנה יב 95
פרק יד 98
משנה א 98
משנה ב 100
משנה ג 101
משנה ד 102
משנה ה 102
משנה ו 103
משנה ז 103
משנה ח 104
משנה ט 105
משנה י 105

משנה יא 107
משנה יב 108
משנה יג 108

פרק א

משנה א

שנים שהן ד'. מראות לשון זכר להכי תנן להו בלשון זכר כדכתיב (שמות ג׳:ג׳) המראה הגדול הזה שנים כתובים בקרא (ויקרא יג) שאת ובהרת. וספחת אינו שם נגע אלא לשון טפלה לאחרים כדדרשינן בפ"ק דשבועות (דף ו:) אין ספחת אלא טפלה וכן הוא אומר (שמואל א ב׳:ל"ו) ספחני נא אל אחת הכהונות וכתיב (ויקרא י״ד:נ"ו) לשאת ולספחת ולבהרת הטיל הכתוב ספחת בין שאת לבהרת לומר לך כשם שיש טפילה לשאת כלומר שיש לה תולדה דפשטיה דקרא ספחת אשאת קאי כך טפלה לבהרת והיינו דקתני שהן ארבעה שיש לך לרבות להן שני תולדות מריבויא דספחת:

בהרת עזה כשלג. עזה לבנה ביותר ואמרינן בפרק קמא דשבועות (שם) מנא לן דבהרת עזה היא אמר אביי אמר קרא אם בהרת לבנה היא היא לבנה ואין אחרת לבנה וסדר לבנותם שלג צמר לבן סיד היכל וקרום ביצה כן מוכיח בפרק קמא דשבועות והיה נראה לומר דכל למעלה משלג בכלל שלג ולמטה משלג עד צמר בכלל צמר ולמטה מצמר עד סיד בכלל סיד ולמטה מסיד עד קרום בכלל קרום אבל קשה דבפ"ק דשבועות (שם.) תניא שאמר לו רבי יהושע בנו של רבי עקיבא לרבי עקיבא יאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא ומצטרפין זה עם זה ומשמע התם דר"ע סבר מראות נגעים זו למעלה מזו דעם שאצלו מצטרף ולא עם הגבוה ממנו שתי מעלות ואם כן לא הוה מצי למתני מקרום ביצה ולמעלה טמא דהיאך הייתי מחלקם לד' מראות הללו והיאך הייתי יודע סדר צרופם אם לא שמנאום וצריך לומר דאין דרך נגע לבא אלא בד' מראות הללו ואין מראות אחרים בינתים ומיהו אפשר שבכל אחד ואחד יש כמה מראות כגון שלג שיש שלגים שמשתנים שזה לבן מזה וכולן מראה שלג הן וכן צמר לבן דמפרש בפ"ק דשבועות (שם:) כצמר נקי בן יומו שמכבסין אותו למילת ושאר צמר אינו לבן כל כך וכולן מראה צמר הן וכן סיד יש סיד שזה לבן מזה והכל מראה סיד וכן קרום אין כולן שוין אלא זה לבן מזה וזה לבן מזה והכל מראה קרום אבל לעולם לא יבא נגע כי אם בד' מראות הללו וכן משמע בפ"ק דשבועות (שם.) דאמרינן למה"ד לארבע כוסות של חלב אחד נפל לתוכו שתי טיפות של דם ואחד נפל לתוכו ארבע טיפות ואחד נפל לתוכו שמונה טיפות ואחד נפל לתוכו י"ב טיפות ואמרי לה ט"ז טיפות משמע שיש בפתוך מראות לובן בינתים והשתא טעמא דרבנן ניחא שנותנין שתים הלבנות לשתי האבות שלג לבהרת וצמר לבן שלאחריה לשאת והשנים שאחריהן שהן תולדות נותנין הלבנה לאב [הלבן] כגון סיד ההיכל לבהרת והגבוה לאב גבוה כגון קרום ביצה לשאת ונפקא מינה לענין צירוף דאב ותולדה דידיה

מצטרפין כגון חצי גריס שלג וחצי גריס סיד וכן חצי גריס צמר לבן וחצי גריס קרום ואע"פ שהאב למעלה מתולדתו שתי מעלות וכן שאת ובהרת נמי מצטרפין כדדרשינן בת"כ מלמד שמצטרפין זה עם זה מדכתיב והיה ולא כתיב והיו שעשה לכל הנגעים אחד אבל שני התולדות אין מצטרפות דתולדה דבהרת אין מצטרפת עם תולדה דשאת דלא קאי והיה אלא אשאת ובהרת דכתיבי בהדיא במקרא ולאו אתולדות דאתו מריבויא אבל על סוף דעתו של ר"מ דהוא ת"ק כדמוכח בת"כ לא יכולני לעמוד על דקאמר שאת כקרום ביצה שניה לה כצמר לבן היאך עושה אב מקרום ביצה דמנחתא מכולהו וצמר לבן דעדיפא מינה ב' מעלות היא תולדה ועוד תולדתה דשאת עדיפא מתולדתה דבהרת וזהו תימה לומר דסדר לבנינותם לר"מ שלג וקרום ביצה סיד ההיכל וצמר לבן דאיך היתה סברתם חלוקה כל כך זו מזו שלא יוכלו לברר דבר התלוי בראיית העין ושמא קראי קא דריש ר"מ משום דתניא בפ"ק דשבועו' (דף ו:)בהרת עמוקה וכן הוא אומר (ויקרא י"ג:כ"ה.) עמוק מן העור כמראה חמה העמוקה מן הצל שאת אין שאת אלא גבוה וכן הוא אומר (ישעיהו ב':י"ד) על הגבעות הנשאות והשתא קסבר ר"מ מדקרייא רחמנא שאת שמע מינה שהיא הגבוהה שבארבע' המראות דהיינו כקרום ביצה כמו שהצל גבוהה מן החמה וקצת משמע כן בת"כ כמו שאפרש והא דיהיב צמר לבן שאחר שלג תולדה לשאת ולא תולדה לבהרת משום דכתיב (ויקרא י"ג:י') שאת לבנה ולענין מאי קרייה רחמנא לבנה על כרחין לתולדתה דלבנה טפי מתולדתה דבהרת ונפקא מינה דפלוגתייהו דרבנן ור"מ לענין צירוף האבות דלר"מ שלג וקרום ביצה מצטרפין ולא שלג וצמר לבן ולרבנן שלג וצמר לבן מצטרפין ולא שלג וקרום ביצה:

תניא בתורת כהנים בהרת לבנה (שם) אין לי אלא בהרת לבנה מנין לרבות השאת תלמוד לומר למטה (שם) שאת לבנה מנין לרבות שאר המראות תלמוד לומר אם בהרת יכול כשם שהיא שלישית לכתוב כך תהא שלישית למראות תלמוד לומר לבנה היא ואין למעלה הימנה כמה תהא לבנוניתה כשלג שנאמר (במדבר י"ב:י') והנה מרים מצורעת כשלג יכול כל מראה השלג יהו טמאים ושאר כל המראות יהיו טהורים ת"ל (ויקרא י"ג:מ"ד) בהק הבהק טהור הימנו ולמעלה טמא מכאן אמרו מראות נגעים שנים שהן ארבעה בהרת עזה כשלג שניה לה כסיד ההיכל שאת כקרום ביצה שניה לה כצמר לבן דברי ר' מאיר וחכמים אומרים השאת כצמר לבן ושניה לה כקרום ביצה. פירוש תלמוד לומר למטה בפרשה שאחריה כתוב שאת לבנה. שלישית לכתוב. דכתיב שאת או ספחת או בהרת:

עוד תניא התם לעיל בתורת כהנים שאת זו השאת בהרת זו הבהרת. ספחת שני לבהרת. ומראה הנגע עמוק שני לשאת מה לשון שאת מגבהת כמראה הצל שגבוהה ממראה החמה מה לשון עמוק עמוקה כמראה חמה שעמוקה ממראה הצל מה לשון ספחת טפלה שנאמר (שמואל א ב׳:ל״ו) ספחני נא אל אחת הכהונות לאכול פת לחם. פירוש ומראה עמוק שני לשאת למה לי הך דרשה דמספחת דרשינן בפרק קמא דשבועות (דף ו:) תולדה לבהרת ולשאת ואדרבה פשטיה דקרא דספחת אשאת קאי כדדריש התם ר' זירא מה לבנה האמורה בשאת ספחת טפילה לו אף לבנה האמורה בבהרת ספחת טפילה לו ובמתניתא תנא הטיל הכתוב ספחת בין שאת לבהרת לומר לך כשם שטפילה לזו כך טפילה לזו ועל כרחין לר"מ איצטריך לאשמועינן דתולדה דשאת עזה ועמוקה ממנה כמראה תמה עמוקה מן הצל:

תניא בתוספתא [רפ"א] אמר ר' יוסי שאל ר' יהושע בנו של ר"ע את ר"ע מפני מה אמרו מראות נגעים שנים שהן ארבע אמר לו ואם לאו מה יאמרו אמר לו יאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא אמר לו ללמדך שמצטרפין זה עם זה א"ל ויאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא ומצטרפין זה עם זה אמר לו ללמדך שכל כהן שאינו בקי בהם ובשמותיהם אינו רואה את הנגעים ר' אליעזר בן יעקב אומר משום ר' חנינא בן חכינאי שאמר משום ר"ע מנין אתה אומר כהן שהוא בקי בנגעים ולא בנתקים בנתקים ולא בקרחות באדם ולא בבגדים בבגדים ולא בבתים במראה ראשון ולא במראה שני במראה שני ולא במראה שלישי לא יראה את הנגעים עד שיהיה בקי בהן ובשמותיהן תלמוד לומר (ויקרא י״ד:נ״ד-נ״ו) זאת התורה לכל נגע הצרעת ולנתק ולצרעת הבגד ולבית ולשאת ולספחת ולבהרת. פי' ויאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא ומצטרפין (ומסיד ולמעלה טמא ומצטרפין) ובפ"ק דשבועות (דף ו.) דייק מהכא מדלא קאמר ליה ויאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא ומצטרף ומסיד ולמעלה טמא ומצטרף ש"מ שמיע ליה מיניה דאבוהי כולהו בהדי שאת מצטרפי עליון אחד לשני תולדות וס"ל לר"ע דלשאת רבי ולבהרת לא רבי דהא בשאת הוא דכתיבא הילכך שאת מצטרפת לבהרת דסמוכה היא לה וכתיב והיה מלמד שמצטרפין זה עם זה וסיד לשאת ממילא דהא דמיא לה וכן קרום לשאת דספחת כתיב בשאת ורבי ליה רחמנא טפי תולדות וזו למעלה מזו דר"ע בסיד ושאת ובהרת מתוקם:

שאינו בקי בהם ובשמותיהם. בשאין עמו ישראל בקי קאמר דאם יש עמו ישראל בקי אומר לו ישראל לכהן אמור טמא והוא אומר כדאיתא בריש ערכין ואפילו כהן שוטה כדאיתא בתורת כהנים:

ירושלמי בפ"ק דשבועות אמר רבי יוסי שאל ר' יהושע בן ר"ע את ר"ע אמר לו מפני מה אמרו מראות נגעים שנים שהן ארבעה אמר לו אם לאו מה יאמרו אמר לו יאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא אמר לו לומר שאם אינו בקי בהן ובשמותיהן אין רואה ומנין שמצטרפין זה עם זה אמר ר' מנו אותן חכמים שנים ומנו אותן ארבעה מה שנים מצטרפין זה עם זה אף ארבעה מצטרפין זה עם זה ר' אליעזר בשם ר' אבין אם בשאינו מינו מצטרף במינו לא כל שכן אמר ר' יוסי ב"ר אבין והא אין כתוב כאן אלא והי' מלמד שאין מצטרפין זה עם זה תני חזקיה לנגעי צרעת אין כתיב כאן אלא לנגע צרעת מלמד שאין מצטרפין זה עם זה א"ל ויאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא ומצטרפין ואל יאמרו מראות נגעים ב' שהן ד' אמר לו מלמד שאין זה למעלה מזה ויהא זה למעלה מזה אם אומר את כן נמצאת אומר הכהה טמא והכהה מן הכהה טמא והתורה אמרה והנה כהה הנגע הכהה טמא והכהה מן הכהה טהור עד כאן ירושלמי. ואין שיטה זו שוה עם הש"ס שלנו ולא לתוספתא ולא לתורת כהנים ולפי שיטתו הכי פירושה אם בשאינו מינו מצטרף. כגון שאת ובהרת שהאבות מצטרפין כדפרישית לעיל כל שכן מין במינו כגון עם תולדתה:

שאין מצטרפין. טעות סופר הוא ושהן גרסינן כדמוכת בתורת כהנים דמוהיה נפקא לן דמצטרפין וחזקיה נפקא ליה מלנגע שעשה כל הנגעים אחד דמצטרפי וא"ת ומאי שנא דבפרק קמא דחולין (דף ח.) גבי שחין ומכוה בעי קרא דאין מצטרפין דלכך חלקן הכתוב והכא בעי קרא דמצטרפין לא דמי דהכא שני מראות נגעים הן שמיטמא בהן אבל שחין ומכוה אינן מראות נגעים ובעו ארבע מראות לסימני טומאה ולמה לא יצטרף מראה שבשחין למראה שבמכוה אם שניהם מראה אחד אי לאו דמיעטיה קרא אי נמי משום דכתיב שאת או ספחת או בהרת הוה אמינא דלא מצטרפי כדתניא בתורת כהנים גבי בראש או בזקן לכך צריך והיה לומר דמצטרפי:

שאינו זה למעלה מזה. חולק על הגמרא שלנו א"נ משום קרום דמצטרף בהדי שאת:

הכהה טמא כגון משלג לצמר ולקרום דנקראת כהה כמו שאפרש לקמן דטמא להסגיר בלא שער לבן ומחיה ולהחליט בשער לבן או מחיה:

וכהה מן הכהה. דהיינו למטה מארבעה מראות טהור:

משנה ב

הפתוך שבשלג. אע"ג דלא תני הכא אלא בהרת מכל מקום איכא נמי פתוך בשאת כדמוכח בפרק קמא דשבועות דמדמה הדבר לארבעה כוסות ובתורת כהנים יליף לה מקראי דתניא שאת לבנה מלמד שמטמאה חלקה בהרת לבנה אדמדמת מלמד שמטמאה

בפתוך יכול שאת תטמא חלקה ובהרת בפתוך מנין ליתן האמור בשאת בבהרת ואת האמור בבהרת בשאת תלמוד לומר נגע צרעת:

שבזה ושבזה. שבשלג ושבסיד:

ושל סיד דיהה הימנה. בפ"ק דשבועות אמרינן דבפתוך לא אמר ר"ע זו למעלה מזו מדלא קאמר של צמר דיהה הימנה ומסיק דאפי' בפתוך אמר דתניא ר' נתן אומר לא שאמר ר"ע של סיד דיהה הימנה אלא של צמר דיהה הימנה:

משנה ג

ד' מראות הללו מצטרפין זה עם זה לפטור ולהחליט ולהסגיר. כדדרשינן בת"כ מדכתיב והיה מלמד שמצטרפין זה עם זה מדלא כתב והיו משמע שעושה כל הנגעים אחד דאי איכא חצי גריס מזה וכחצי גריס מזה מצטרפין לכגריס ולא שיהיו כל ד' המראות מצטרפין דאין התולדה מצטרפת אלא עם אב שלה ולא עם אב של חבירתה אלא מצטרפי כדפרישית לעיל לר"ע כדאית ליה ולר"מ כדאית ליה ולרבנן כדאית לה ו:

לפטור ולהחליט ולהסגיר. לכל הנך מילי מצטרפי וכולהו מפרש להו ומפרש הסגר ברישא דאדסליק מיניה נקט:

להסגיר את העומד בסוף שבוע ראשון. בתחילת ראיית הנגע אם יש בו בהרת כגריס בלא שער לבן ומחיה מסגירו ז' ימים ואם בסוף השבוע עמד בעיניו במראהו וכשיעורו הראשון שלא פשה חוזר ומסגירו שבעת ימים אחרים כדכתיב (ויקרא י"ג:ה') וראה הכהן ביום השביעי והנה הנגע עמד בעיניו לא פשה הנגע בעור והסגירו הכהן ז' ימים שנית:

לפטור את העומד בסוף שבוע שני. האי עומד בין עומד בשיעורו שלא פשה בין בעומד במראהו והא דכתיב (שם) בסוף שבוע שני וראה הכהן אותו ביום השביעי שנית והנה כהה הנגע ולא פשה הנגע בעור וטהרו הכהן ופרש"י בפי' חומש אם כהה הוכהה מראיתו הא אם עמד במראיתו ולא פשה טמא פשטיה דקרא ודאי כוותיה משמע אבל אי אפשר דהא מוכח לקמן בת"כ שאפי' היתה מתחלה כהה כגון כסיד ולבסוף עזה שנעשית כשלג מטהרין כ"ש תחלה וסופה כסיד וכן בסוף שבוע ראשון דכתיב (שם) אם עמד והסגיר ועוד תנן לקמן בפרק רביעי היתה עזה ונעשית כהה כהה ונעשית עזה הרי היא כמו שהיתה והא דכתיב בסוף שבוע שני והנה כהה הנגע וטהרו לאו משום דאין מטהרין אא"כ כהה אלא דאשמועינן קרא דאפי' נשתנה משלג לסיד או מסיד לשלג לא אמרינן נגע אחר הוא וחוזר ומסגירו כתחל' אלא כעומד דמי ומטהרו כדדריש בת"כ ובקונט' נמי פירש כך בפ"ק דמגילה (דף ח:) גבי מצורע מוסגר דאמרי' בגמרא שאין צרעתו תלויה

בגופו אלא בימים שאם לא ימצא בשביעי סימני טומאה שער לבן או פסיון יטהרנו ואע"פ שנגעו עומד בעינו כגון בסוף שבוע שני:

להחליט את שנולד בו מחיה או שער לבן בתחלה. כשהובא מתחלתו לכהן ויש בו בהרת כגריס ומחית בשר חי שיעור כעדש' באמצעה שלא היה שם נגע א"נ היה וחזר ונתגלה מחליטו מיד וכן נמי שער לבן אם היה שחור ולא הספיק להסגירו עד שהפך לבן מחליטו מיד ובהדיא כתב קרא במחיה ושער אבל פסיון לא מטמא בתחלה אפילו פושה והולך עד שלא הסגיר כדמוכח בתורת כהנים:

בסוף שבוע ראשון. שמתחלה לא היו בו סימנים הללו והסגירו ובסוף שבוע ראשון מצא בו מחיה או שער לבן מחליטו:

או בסוף שבוע שני לאחר הפטור. כגון דבסוף שבוע ראשון עמד הנגע בעיניו ולא נולד בו לא מחיה ולא שער לבן והסגירו פעם שנית ובסוף שבוע שני כהה אלא שעומד עדיין באחת מד' מראות הללו ופטרו ואחר הפטור נולד בו מחיה או שער לבן מחליטו מיד:

להחליט את שנולד לו פסיון בסוף שבוע ראשון. כגון בהרת כגריס שאין בה מחיה ושער לבן והסגירה אם פשתה בסוף שבוע ראשון מחליטו או בסוף שבוע שני לאחר הפטור שפטרו כדפרישית אלא שעדיין עומד באחת מד' המראות אם לאחר שפטרו פשתה מחליטו בפסיון ותימה דבתורת כהנים קתני אין לי (אלא) פריחה מטהרת אלא לאחר החלט מחיה בתחלה. מנין אחר החלט מחיה בסוף שבוע א' בסוף שבוע ב' לאחר הפטור [וכו'.] אלמא מרבה פריחה לטהרה לאחר הפטור דבסוף ב' שבועות כשפטרו חזרה ונולדה מחיה בו והחליטו ובהדיא תנן (לקמן פ"ח מ"א) מטמא טהור מטהור טמא:

לפטור את ההופך כולו לבן מתוך החלט. אם החליטו ע"י אחד מסימני מחיה או שער לבן או פסיון ואחר כך פרחה בכולו פוטרו:

או מתוך הסגר. אם מתוך הסגר פרחה בכולו כמו כן פוטר:

שכל הנגעים תלויין בהן. לא כל הנגעים ממש דהא איכא נתקים דמיטמאין בכל מראות אלא בנגעים של עור הבשר קאמר כדקתני בתוספ' ארבע מראות שעור הבשר נטמא בהן השחין והמכוה והקרחת והגבחת:

תניא בתורת כהנים והנה כהה יכול משהו מארבע מראות תלמוד לומר הנגע אי הנגע יכול במראיו תלמוד לומר והנה כהה הנגע הא כיצד כהה מן הכהה ולא למטה מארבע מראות והנה כהה שאם העז וכהה כאילו לא העז הנגע שאם כהה והעז כאילו לא כהה לא פשה שאם פשה וכבס כאילו לא פשה הנגע שאם כבס ופשה כאילו לא כבס אם נאמר בשבוע ראשון למה נאמר בשבוע שני מפני שבגדים עומד בראשון מסגיר ובשני

שורף ובאדם עומד בראשון מסגיר ובשני פוטר צריך לומר בשבוע ראשון וצריך לומר בשבוע שני וטהרו הכהן מספחת היא אע"פ שלא נשתנה מראה יכול אע"פ שהלכה לה וחזרה ת"ל היא מה יעשה ר' יהודה אומר תראה כתחלה וחכמים מטהרין. פי' יכול משהו מד' מראות כלומר דאין מטהר אלא א"כ הוא למטה מארבע מראות. ת"ל הנגע דמשמע שאע"פ שיש בו עדיין מראה נגע אפ"ה טהור. אי הנגע יכול במראיו שעומד במראה הראשון אם שלג שלג ואם סיד סיד אבל נשתנה מזה לזה כנגע אחר דמי ומסגירו כתחלה ת"ל (ויקרא י"ג:ו') והנה כהה הא כיצד כהה מן כהה דאפי' ירד מן שלג לקרום מטהרו ואין נחשב כנגע אחר אע"ג דמתתאי משלג טובא. ולא למטה מד' מראות דאע"פ שעודנו עומד במראות נגעים מטהרו. שאם העז מלשון עזה כשלג. וכהה. כקרום:

כאילו לא העז. כלומר שאם היתה עזה מתחלתה ונעשית כהה כאילו לא היתה עזה מתחלתה אלא כהה כמו שהיא כהה עכשיו. ואם היתה כהה מתחלתה והעז שנעשית עזה כאילו לא היתה כהה מעולם אלא עזה מתחלתה. שאם פשה כלומר באמצע השבוע ובסוף השבוע כבס אותו פסיון כאילו לא פשה שאם כבס באמצע השבוע ופשה בסוף השבוע מה שכבס כאילו לא כבס ופוטרו. אם נאמר בשבוע ראשון כי האי גוונא דריש בשבוע ראשון אלא שאין שבוע ראשון כשבוע שני דמה שמסגיר בסוף הראשון פוטר בסוף השני. אע"פ שלא נשתנה מראה והיינו עומד ממש שלא נשתנה כלל ובכל ענין טהור:

עוד תניא בת"כ יכול יהא הפסיון מטמא בתחלה ת"ל (ויקרא י"ג:ז') אחרי הראותו אל הכהן יכול אם ראהו הכהן שהוא פושה והולך יזקק לו תלמוד לומר לטהרתו אינו נזקק לו אלא בשע' שהוא רואה אותו. אם לטומאה אם לטהרה. פי' אם לטומאה כגון בסוף הסגר ראשון שנקרא עליו שם טומאה. אם לטהרה כגון בסוף הסגר שני לאחר הפטור כדפרי' לעיל ועוד יש לפרש לאחר הפטור כדתניא בתוספתא (פ"א) א"א לפסיון שיטמא בתחלה אבל אפשר לפסיון שיטמא בן יומו כיצד בהרת ובה סימני טומאה החליטו והלכו להן סימני טומאה ובא לו אצל כהן ופוטרו ואח"כ נולד לו הפסיון זהו (ספק) פסיון שמטמא בן יומו:

עוד תניא בת"כ וטהר את הנגע טהור הוא (שם) מה ת"ל שיכול אין לי (לאחר) פריחה מטהרת אלא לאחר החלט מחיה בתחלה. מנין אחר החלט מחיה בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור לאחר החלט שער לבן בתחלה בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור לאחר החלט הפסיון בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטו' ופריחת (הבגד)[הסגר] ת"ל וטהר את הנגע טהור לרבות את כולן יכול הבא כולו

לבן בתחלה יהא טהור תלמוד לומר הוא הוא טהור ואין הבא כולו לבן בתחלה טהור אלא טמא:

משנה ד

ששה עשר. הני תנאי חשבי פתוכים של לבן אדמדם ולבנים של נתקי ראש וזקן ושל נגעי בתים ובגדים כך פירש בקונט' בסוף המזבח מקדש (זבחים דף פח.) ועוד תניא בתוספתא (שם) רבי ישמעאל אומר מראות נגעי' שנים עשר ויש מדקדקים לכוין את החשבון דרבי ישמעאל כמתני' שיש ד' חלקים ושנים בצירוף שהתולדה מצטרפת לאב שלה וקסבר דאין האבות מצטרפין הא שיתא וכנגדן פתוכין הרי שנים עשר ורבי חנינא סגן הכהנים דאמר ששה עשר כר"ע דאמר בפ"ק דשבועות (דף ו.) כולהו לבהדי שאת מצטרפין דשאת מצטרפת עם בהרת ועם סיד ועם קרום וקרום נמי וסיד מצטרפין אהדדי הרי ארבעה צרופים וארבעה חלקים הא תמניא ופתוכים כנגדם הרי ששה עשר ועקביא נמי דאמר שבעים ושנים כר"ע ואמרינן בפרק קמא דשבועות משל דר"ע למה הדבר דומה לארבעה כוסות של חלב אחד נפל לתוכו שתי טיפות של דם ואחד נפל לתוכו ארבע טיפות של דם ואחד נפל לתוכו שמנה טיפות ואחד נפל לתוכו שתים עשר' טיפו' ואמרי לה שש עשרה שכולן מראה לבן הן ועקביא סבר לה כמ"ד שש עשרה וכי מנית מטיפה אחת עד שש עשרה לארבע מראו' הרי לך לכל מראה ט"ז דהיינו ששים וארבע פתוכים לארבע מראות וארבעה חלקים וארבעה צרופים הרי שבעים ושנים ודברי רבי דוסא שלשים וששה אי אפשר ליישב לפי שיטה זו אפילו למ"ד כוס רביעי שתים עשרה טיפות ועוד דדברי עקביא נמי לא יתכנו דהני ארבעה כוסות חד כנגד שלג וחד כנגד צמר וחד כנגד סיד וחד כנגד קרום ואנו מנינו לכל אחד מטיפה אחת עד שש עשרה אין לנו למנות לשלג אלא מטיפה אחת עד שתים ולשל צמר מג' עד ארבע ולשל סיד מחמש עד שמנה ולשל קרום מתשע ועד שש עשרה ויש לפרש דרבי דוסא חשיב נגעי הגוף כגון דעור הבשר ושחין ומכוה בכל אחד שנים עשר כר' ישמעאל דתוספתא הרי שלשים וששׁ ועקביא חשיב נמי דראש בקרחתו או בגבחתו כמראה צרעת עור בשר בכל אחד שנים עשר הרי ששים וקא חשיב נמי נגעי בגדים של צמר ופשתים ושתי וערב דצמר ופשתים ונגעי עורות ובתים והנך ששה כל אחד בשני מראות ירקרק ואדמדם הרי שנים עשר סך הכל שבעים ושנים אי נמי קרחת וגבחת חדא חשיב להו ויש להוסיף עוד י"ב דהנך ששה שמיטמאין בשני מראות ירקרק ואדמדם פושין מזה לזה נמצא בכל אחד ארבע מראות עם פסיון ונתקים ולא מצינו דמיטמאי בכל מראות ולא כפי' הקונטרס דזבחים (דף פח:):

ששבוע שני שלו חל בשבת. דשתי הסגרות שלשה עשר יום דיום שביעי של שבוע ראשון עולה לכאן ולכאן כדתניא בת"כ והסגירו שבעת ימים שנית מלמד שיום שביעי עולה לו מן המנין מלפניו ומאחריו וכן שלש' שבועו' דנגעי בתים תשע עשרה יום דראשון ושביעי של שבוע אמצעי עולים מלפניהם ומלאחריהם:

חל להיות בתוך השבת. שביום השבת חל ז' אין רואין אותו בשבת אלא ממתין עד לאחר השבת:

משנה ה

היה בו שער לבן. ביום השבת ואם היה רואהו היה מחליטו ולאחר השבת הלך לו הרי זה להקל דאי קאי בסוף שבוע שני פוטרו ואע"ג דאי נמי חלטו בשבת כשהלך לו לאחר השבת היה מטהרו מ"מ צריך להביא קרבן כדין מצורע מוחלט שנתרפא ועכשיו פטור:

היו לבנות. כלומר אי נמי היו לבנות ביום השבת שהיה ראוי להחליט ולמחר השחירו הרי זה להקל להכי נקט לשון רבים משום דתניא בת"כ מיעוט שער שתי שערות:

אחת לבנה ואחת שחורה והשחירו שתיהם. כדי נסבא דאין כאן להקל דבין כך ובין כך טהור ואגב סיפא דלהחמיר נקטא דקתני והלבינו שתיהן:

ארוכות והקצירו. היו השערות ארוכות ביום השבת כדי לקרוץ בזוג דהיינו שיעור טומאה ולמחר הקצירו הרי זה להקל:

אחת ארוכה ואחת קצרה. כדי נסבה דבין כך ובין כך טהור ואגב סיפא דלהחמיר נקטא דקתני והאריכו שתיהן:

נסמך השחין לשתי שערות. לאחר השבת ובשבת לא היה בו שחין ואילו בשבת ראהו היה מחליטו מחמת השערות לבנות שבתוך הבהרת ועכשיו לאחר השבת שבא השחין וסמך את שתיהן או אחת מהן תראה כתחלה כדתניא לקמן בס"פ התולש הסגירו בשחין ובסוף השבוע נעשה עור הבשר כעור הבשר או הסגירו בעור הבשר ובסוף השבוע נעשה שחין יראה כתחלה:

הקיף השחין. כלומר נסמך או שהקיף ב' השערות הלבנות או אחת מהן:

או חלקן השחין ומחית השחין והמכוה ומחית המכוה והבוהק. כלומר שבא השחין בין שער לשער מחית השחין או המכוה או מחית המכוה או הבוהק כל הני איירי דבשבת לא הוי ולאחר השבת באו ה"ז להקל:

היתה בו מחיה. בשבת והלכה לה לאחר השבת א"נ היתה מרובעת בשבת והיה ראוי להחליטו ונעשה עגולה או ארוכה א"נ היתה מבוצרת המחיה בשבת באמצע הבהרת

כמין מבצר שבעיר שבאמצע העיר שהוא ראוי להחליטו ולאחר השבת נעשה מן הצד א"נ היתה מכונסת כעדשה במקום אחד בשבת ולאחר השבת נתפזרה:

ובא השחין ונכנס לתוכה. כלומר בשבת לא היה שם שחין ומכוה ומחיה סימן טומאה ובא השחין המורד ונכנס לתוכה:

הקיפה חלקה או מיעטה. כלומר או שלא בא השחין על כל הנגע אלא על קצת המחיה ופחתה מכעדשה:

השחין ומחית השחין המכוה ומחית המכוה והבוהק. כל הני אמיעוטא קיימי שמיעטה השחין או מחית השחין דהיינו כשנעשית הקרום כקליפת השום או המכוה או מחית המכוה כל הני דבשבת לא היו ולאחר השבת באו וכן הבוהק שבשבת היה מד' מראות הללו ונעשה בוהק למחרתו ומיעט המחיה דשחין ובוהק ממעטין מחיה כדתניא בת"כ בשר חי ולא השחין בשר חי ולא הבוהק. היה בו פסיון. בשבת:

והלך לו פסיון. לאחר השבת דמה שפשה בשבת כנס למחרתו:

או שהלכה האום. עיקר הנגע נקרא אום והלכה האום ונשאר הפסיון. או שנתמעטה. האום ואין בין שניהן כגריס:

השחין ומחית השחין. כלומר אי נמי בשבת פשה ולא היה מפסיק בשבת בין האום לפסיון לא שחין ולא מחית שחין ולא מכוה ולא מחית מכוה ולא בוהק ולאחר השבת הפסיק אחד מאלו ה"ז להקל:

משנה ו

כיצד להחמיר. פשוטה היא:

נסמך השחין. בשבת לשתי השערות או לאחת מהן או הקיף לשתיהן או לאחת מהן או בין שער לשער דהיינו חלקן השחין ומחית השחין כלומר שחלקן השחין או מחית השחין וכן המכוה או מחית המכוה וכן הבוהק דאם ראה בשבת לא היה מחליט:

והלכו להם. לאחר השבת שנעשה מקום השחין והמכוה צלקת והרי הוא כעור הבשר ונשאר עור הבשר עם הנגע כבתחלה ועם שער לבן ומחליטו הרי זה להחמיר:

ובא השחין. בשבת ונכנס לתוך המחיה:

או הקיפה או חלקה או מיעטה השחין או מחית השחין או המכוה או מחית המכוה או הבוהק. דאם ראה בשבת לא היה מחליטו ולאחר השבת הלכו להם ונשאר עור הבשר בנגע עם המחיה והחליטו:

השחין או מחית השחין או המכוה או מחית המכוה או הבוהק. היו מפסיקין בשבת בין האום לפסיון:

והלכו להם. לאחר השבת ואין דבר מפסיק הרי אלו להחמיר:

פרק ב

משנה א

גרמני. לבן ביותר ובהרת שעזה כשלג נראית בו כהה מתוך שבשרו לבן ביותר ופטרינן ליה:

והכהה. נראית בכושי עזה. מחמת שבשרו שחור ומסגירין ליה דבתר בשרו של נראה אזלינן כדדרשי' בת"כ בעור בשרו של נראה מכאן אמרו בהרת עזה נראית בגרמני כהה כהה בכושי עזה:

אשכרוע. תדהר ותאשור תרגום מוריגין ואשכרועין עץ שאינו לא לבן ולא שחור ולא אדום אלא בינוני קסבר ר' ישמעאל דבמה שמטהר האחד מיטהרין כולן ובמה שמטמא האחד מיטמאין כולן וקיימי רבי ישמעאל ורבי עקיבא בחדא שטתא:

ציירים. אומנים שמציירים הצורות לנוי:

כבינוני. כסם בינוני:

להקל. כדתנן (לקמן פ"ה מ"ד)[כל] ספק נגעים בתחלה טהור והכא נמי מקילינן וטעמא דרבי יהודה מפרש בתורת כהנים כתוב אחד אומר (ויקרא י"ג:ב') בעור בשרו וכתוב אחד אומר (שם) בעור הבשר מצינו מראות נגעים להקל אבל לא להחמיר [כיצד] יראה גרמני כבשרו להקל נמצאת מקיים בעור בשרו את הכושי כבינוני להקל נמצאת מקיים בעור הבשר:

וחכמים אומרים זה וזה כבינוני. גרמני וכושי כבינוני והיינו רבי עקיבא:

משנה ב

תניא בתורת כהנים והסגיר הכהן את הנגע שבעת ימים (שם) שבע' יכול בין ביום בין בלילה תלמוד לומר ביום ולא בלילה יכול כל מראה היום יהו כשרים תלמוד לומר (שם) לכל מראה עיני הכהן מה כהן פרט לשחסר מאור עיניו אף ביום פרט לשחסר אור היום מכאן אמרו אין רואין את הנגעים שחרית ולא בין הערבים ולא בתוך הבית ולא ביום המעונן לפי שכהה נראית עזה ולא בצהרים לפי שעזה נראית כהה אימתי רואין בשלש שעות ובארבע ובחמש ובשש ובשבע ובשמנה ובתשע דברי ר"מ ר' יהודה אומר בארבע ובחמש ובשמנה ובתשע ר' יוסי אומר בארבע ובחמש ובתשע ובעשר אבל רואה אני דברי בריבי כלומר דברי ר' יהודה:

משנה ג

אין פותחין. בת"כ דריש ליה מדכתיב (שם יד) כנגע נראה לי בבית לי ולא לנרי מכאן אמרו (חולין דף י:) בית אפל אין פותחין בו חלונות לראות את נגעו:

תניא בתוספתא [פ"א] מי שנסמת אחת מעיניו אינו רשאי לדון שנאמר לכל מראה עיני הכהן ואומר (דברים כ"א:ה') ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע מקיש ריבים לנגעים מה נגעים לכל מראה עיני הכהן אף ריבים לכל מראה עיני הכהן. בית האפל וחלונותיו מגופות פותחין אותן החלונות ורואין את נגעו נראה הנגע בחורים או בסדקין אין נזקקין לו סילקו הרי הוא כקמוט שנפשט וכבית הסתרים שנתגלה. פי' מקיש ריבים לנגעי פלוגתא דר"מ ורבנן בפ' [אחד] דיני ממונות (דף לד:):

משנה ד

האיש נראה כעודר. בתורת כהנים דרשינן לכל מראה עיני הכהן פרט לבית הסתרים וקתני בתרה מכאן אמרו האיש נראה כעודר וכו' כדתנן הכא דמה שמתגלה באותה שעה אינו נחשב בית הסתרים:

כעודר. דרך העודר מפסק את רגליו ודרך המוסק מגביה זרועותיו:

כעורכת. שמפסקת את רגליה:

וכמניקה את בנה. לענין מה שנראה תחת הדד דמה שנראה באותה שעה אין נחשב בית הסתרים כדתנן לקמן בספ"ו:

כאורגת בעומדין. שמגבהת יד הימנית לארוג:

כטווה בפשתן. שדרך טווה להגביה ידה השמאלית ומה שאין נראה נחשב בית הסתרים:

לתגלחתו. כשמטהר וצריך לגלח דמה שאין מיטמא בנגעים אין טעון גילוח כדדרשינן בתורת כהנים וגלח את כל שערו יכול בית הסתרים ת"ל גבות עיניו מה גבות עיניו בנראה פרט לבית הסתרים אף כל שערו בנראה פרט לבית הסתרים:

משנה ה

אף לא נגעי קרוביו. ר"מ מקיש ריבים לנגעים בפרק אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לד:) ומה ריבים שלא בקרובים אף נגעים שלא בקרובים ובתוספתא (פ"א) תני איפכא כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו דברי ר' מאיר וחכמים אומרים אף לא נגעי ביתו בגדיו וקרוביו ובתרתי פליגי ובברייתא דזבחים פרק טבול יום (זבחים דף קא:) דמרים מי הסגירה כמאן דאמר הכא אין קרוב רואה את הנגעים:

חוץ מנדרי עצמו. דכתיב (במדבר ל) לא יחל דברו הוא אינו מפר אבל אחרים מוחלין לו:

שבינה לבין אחרים. נדרי ענוי נפש ודברים שבינו לבינה יכול להפר דלא בעי חקירת חכם ולהכי נקט שבינה לבין אחרים משום דבעי חקירת חכם ודוקא בפני עצמו אין יכול להתיר אף על פי שהוא מומחה אבל להצטרף עם שנים להתיר כדין שלשה הדיוטות יכול להתיר [הגה"ה דבר זה לא כן קבלנוהו אלא לדעת ר' יהוד' דהלכת' כוותיה כי היכי דאינו מצטרף להתיר נדרי עצמו ה"נ אינו מצטרף להתיר נדרי אשתו דאשתו כגופו ואין הנדון דבכורות דומה לראיה דהתם משום חשדא גרידא הוא דאתינא עלה כדאיתא בההיא דיבמות פ' תניין ומשום הכי כל כמה דאסתלק חשדא מצי מתיר ברם הכא גזירת הכתוב הוא שאין חכם מתיר נדרי עצמו כדאיתא בריש פרק אלו נדרים ולא משום חשדא דבקור הנדר והא למאי דנקיטינן בפרק ד' נדרים פותחין בחרטה מכי מתחרט בו שרינא ליה וא"צ ביקור אחר ועניין אחר אלא ודאי מדאורייתא הוא דאינו מתיר נדרי עצמו ואפי' הוא חכם וכיון שאשתו כגופו כי היכי דאינו מצטרף לשלשה להתיר נדרי עצמו הכי נמי להתיר נדרי אשתו שהרי שלשה במקום מומחה קיימי ואין השנים יכולין להתיר אלא עם השלישי ונמצא שהוא כאילו הוא לבדו התיר נדרה וה"נ מוכחא גמרא דבני מערבא בפרק אלו נדרים ומשם למדנו דהלכתא כרבי יהודה דר' חייא תני לה למילתיה בל' חכמים וכן הוא דין אמת. ע"כ הגה"ה:] דטעמא משום דחשדינן ליה דילמא מיקל גבי אשתו שלא לבקר נדרה וכיון דהוו בי תלתא לא חשידי וכן מוכח בבכורות בפ' עד כמה (בכורות דף לא.) דמוקמי סיפא דמתני' דכל הבכורו' אדם רוא' חוץ מבכורי עצמו ביחיד מומחה דאי בתלתא לא חשידי דתנן בפרק ב' דיבמו' (דף כה.) מיאנה או שחלצה בפניו ישאנה מפני שהוא ב"ד ותניא התם ורואה את קדשיו ואת מעשרותיו ונשאל על טהרותיו ומפרש התם טעמא קדשיו משו' דאי בעי מיתשיל עלייהו מעשרותיו דאי בעי שדי ביה מומא בכולי' עדרי' ונשאל על טהרותיו דהא חזו ליה בימי טומאתו ותימא תרומה טמאה דלא חזיא ליה וכי לא יהא נאמן וכן בשאר כל איסור והיתר אטו מי לא מהימן ובהדיא אמרי' בעירובין בריש הדר (עירובין דף סג.) דצורבא מרבנן חזי לנפשי' דהא אשכחן בסוף פרק ב' דנדה (דף כ:) דילתא אייתאי דמה לקמיה דרבה בר בר חנה ולא היתה מראה לר"נ בעלה אע"פ שהיה בקי בדמים כדקאמר התם (יט.) אדום כדם הקזה לא משום דאסור אלא כדי שלא תתגנה עליו:

ועוד תניא בתוספתא [פ"א] נאמן הכהן לומר נגע זה פשה ונגע זה לא פשה אם בהרת קדמה לשער לבן אם שער לבן קדם לבהרת ונאמן הוא על נגעי עצמו ושמא יש לחלק בין היכא דאיתחזיק איסורא להיכא דלא איתחזיק איסורא כדאשכחן בריש האשה רבה

(יבמות דף פח.) דמחלק גבי עד אחד נאמן באיסורין דצורבא מרבנן חזי לנפשיה היכא דלא איתחזיק איסורא אבל היכא דאיתחזיק איסורא לא:

פרק ג

משנה א

הכל מיטמאין בנגעים. בריש מסכת ערכין (דף ג.) אמרי' לאתויי קטן סד"א איש צרוע כתיב איש אין קטן לא קמ"ל ואימא ה"נ ופריק אדם כי יהיה בעור בשרו כתיב מ"מ:

דכל כשרין לראות את הנגעי'. לאתויי שאינו בקי בהן ובשמותיהן והוא דמסברו ליה וסבר כדמפרש בריש ערכין (שם) והא דאמר' בפ"ק דשבועות (דף ו.) כל כהן שאינו בקי בהן ובשמותיהן אינו רואה את הנגעים היינו בפני עצמו אבל חכם עמו רואה ומרבי ליה בתורת כהנים מדכתיב (ויקרא י"ג:ב') והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים דהוה מצי למיכתב או אל בניו הכהנים מאי או אל אחד לרבות כל ישראל ואם סופנו לרבות כל ישראל מה ת"ל הכהנים ללמדך שאין הטומאה והטהרה אלא מפי כהן הא כיצד חכם שבישראל רואה את הנגעים ואומר לכהן ואע"פ שהוא שוטה אמור טמא והוא אומר טמא אמור טהור והוא אומר טהור ודוקא בשטיהר את הטהור אבל אם אמר על טמא טהור לא כדתניא בת"כ וטהרו הכהן טהור הוא (שם) אי וטהרו הכהן יכול אם אמר הכהן על טמא טהור יהא טהור תלמוד לומר טהור הוא וטהרו הכהן על דבר זה עלה הלל מבבל:

תניא בתוספתא [ספ"א] כהן שטימא את הטהור וטיהר את הטמא ונזקק לו בסוף שבוע אע"פ שטימא את הטמא וטיהר את הטהור לא עשה ולא כלום לענין טומאה הוא אומר טמא הוא וטמאו הכהן לענין טהרה הוא אומר טהור הוא וטהרו הכהן וזה אחד מן הדברים שעליהן עלה הלל מבבל. פי' שהוצרכו לו בני בתירא כדאשכחן בפסחים (דף סו.):

אלא שהטומאה והטהרה ביד כהן. היינו בסוף שבוע שני פלוגתא דתנאי פ"ק דמועד קטן (דף ז.) דפליגי ר"מ ור' יוסי ברואין את הנגעים במועד דאמר רבה בהסגר ראשון כ"ע לא פליגי דחזי ליה כי פליגי בהסגר שני דר"מ דאמר רואין סבר בכהן תלא רחמנא כלומר אף בהסגר שני אי טהור א"ל טהור אי טמא שתיק ור' יוסי דאמר אין רואין לטהרו או לטמאו כתיב (ויקרא י"ג:מ"ה) דאתא לרבויי בסוף שבוע שני דאי טמא טמא אפי' שתיק כהן:

בין באיש אחד בין בשני אנשים. שנולדו שני נגעים באיש אחד או בשני אנשים אין רואה הכהן אותם בבת אחת שאין יכול לראות יפה שני נגעים כאחד לפי שצריך שיראה הנגע עם הבשר שסביביו כדתניא בת"כ וראה הכהן את הנגע בעור הבשר (שם) שיהא עיניו בו בשעה שרואהו בעור הבשר הבינוני בעור הבשר שיהא רואה עור הבשר עמו כאחד:

ומסגירו. אם בר הסגר כגון ד' מראות:

ומחליטו. אם ראוי להחליט כגון ע"י שער לבן או מחיה:

ופוטרו. אם הוא למטה מד' מראות:

וחוזר לשני. מאחר שנולד השני קודם שהסגיר את הראשון או שהחליטו אבל נולד אחר כן אין נזקקין לו כדקתני סיפא אין מסגירים את המוסגר וכמו כן אין מחליטין את המוסגר כדקתני אם הסגירו בנגע אחד ואחר כך נולד בו נגע אחר שראוי להסגירו או להחליטו אין נזקק לו:

ואין מחליטין את המוחלט. וכמו כן אין מסגירין את המוחלט כדתניא דאם החליטו בנגע אחד ואחר כך נולד בו נגע אחר שראוי להסגירו או להחליטו אין נזקק לו ונפקא מינה לקרבן ולמילי טובא דכי מיתסי מן הראשון אין על השני לא תורת מוסגר ולא תורת מוחלט עד שיזקק לו אח"כ ובאותו נגע נמי משכחת לה דאין מחליטין את המוסגר דאם הסגירו בבהרת כגריס ובאמצע השבוע נולד בו שער לבן או מחיה אין מחליטו וכי אזלה לה מחיה או שער לבן בסוף השבוע לא מחייב קרבן אלא חוזר ומסגירו הסגר שני:

אבל בתחלה בסוף השבוע מסגיר. ומסגיר אם בתחלת השבוע נולד השני קודם שהסגיר את הראשון מסגיר על הראשון ומסגיר על השני וכן בסוף שבוע ראשון אם עמד הראשון בעיניו מסגירו וחוזר על השני להסגירו:

מחליט ומחליט. מחליט על הראשון וחוזר ומחליט על השני:

מסגיר ופוטר. מסגיר על הראשון ופוטר על השני:

מחליט ופוטר. מחליט על הראשון ופוטר על השני והוא הדין איפכא מסגיר ומחליט או מחליט ומסגיר פוטר ומסגיר פוטר ומחליט:

תניא בתוספתא [פ"א] לעולם אין הכהן רשאי לטמאו עד שיהו עיניו בו ובעור הבשר שחוצה לו עודהו מסגירו או פוטרו נולד בו נגע אחר הרי זה נזקק ואם משהסגירו נולד בו נגע אחר אינו נזקק לו לטומאה ולטהרה אלא עד סוף שבוע:

תניא בתורת כהנים נגע צרעת הוא וראהו הכהן (שם) מה ת"ל לפי שנאמר (שם) וטמאו הכהן לא יסגירנו הא למדנו שאין מסגירין את המוחלט מנין שאין מחליטין את המוסגר ואין מסגירין את המוסגר ואין מחליטין את המוחלט ת"ל (שם.) לא יסגירנו כי טמא

הוא כל שקרא עליו טמא אין זקוק לו יכול לא יאמר לו הרי את מוסגר בזה ומוחלט בזה מוחלט בזה ומוסגר בזה מוסגר בזה [ובזה] ומוחלט בזה ובזה ת"ל נגע וראהו צרעת וראהו:

משנה ב

תניא בפ"ק דמו"ק (דף ז:) וביום הראות בו יש יום שאתה רואה ויש יום שאין אתה רואה מכאן אמרו חתן שנולד בו נגע נותנין לו ז' ימי המשתה לו ולאיצטליתו ולכסותו וכן ברגל נותנין לו כל ימי הרגל דברי רבי ר' יהודה אומר אינו צריך הרי הוא אומר וצוה הכהן ופנו את הבית אם ממתינין לו לדבר הרשות כ"ש לדבר מצוה ואמרינן התם מאי משמע אמר אביי לכתוב רחמנא ביום מאי וביום רבא אמר כוליה וביום קרא יתירא לכתוב רחמנא ובהראות בו מאי וביום שמע מינה יש יום שאתה רואה ויש יום שאי אתה רואה:

משנה ג

עור הבשר. שנראה בו אחת מארבע מראות:

בתחלה. היינו בלא הסגר כשהובא אל הכהן בתחלה מטמא בשער לבן או במחיה אבל לא בפסיון עד סוף שבוע ראשון או סוף שבוע שני כדפרישית בריש מכילתין:

לאחר הפטור. דבסוף שבוע שני כשעמד בעיניו ופטרו אם אחרי כן פשה חוזר וחולטו כדדרשינן בתורת כהנים:

שלשה עשר יום. דיום שביעי של שבוע ראשון עולה לכאן ולכאן כדפרישית בפ"ק:

תניא בתורת כהנים וכבס בגדיו וטהר (ויקרא י"ג:ו') יכול הרי הוא מסולק ת"ל (שם) אם פשה טמא אין לי אלא במראה מנין שלא במראה ת"ל (שם) אם פשה תפשה. פי' במראה שהנגע שלג והפסיון שלג. שלא במראה שהנגע שלג והפסיון סיד או קרום:

משנה ד

השחין והמכוה. לקמן בר"פ תשיעי מפרש איזהו שחין ואי זו היא מכוה:

מיטמאין בשבוע אחד. מה שחלוקין משאר נגעים בשבוע אחד היינו לענין טהרה דשאר נגעים יש להם ב' הסגרות ואלו בסוף שבוע ראשון אם לא פשה ולא נולד שער לבן פוטרו ולשון מיטמאין דנקט הכי קאמר כשבאו אלו שני סימנין בסוף שבוע אחד טמא הא לא באו טהור:

תניא בתחלת תורת כהנים בברייתא דרבי ישמעאל כל דבר שהיה בכלל ויצא לטעון טעם אחר שהוא כענינו יצא להקל ולא להחמיר כיצד (ויקרא י"ג:י"ח) ובשר כי יהיה בו בעורו שחין ונרפא או בשר כי יהיה בעורו מכות אש והלא שחין ומכוה בכלל כל

הנגעים היו וכשיצאו לטעום טעם אחר שהוא כענינו יצאו להקל ולא להחמיר להקל עליהם שלא ידונו במחיה ושלא ידונו אלא בשבוע אחד:

משנה ה

הנתקים. שניתק שער ראשו או זקנו כגריס אם בתחלה נולד בו שער צהוב מחליטו ואם לאו מסגירו ואם בסוף שבוע ראשון פשה או נולד בו שער צהוב מחליטו ואם לאו חוזר ומסגירו שניה ואם בסוף שבוע שני פשה או נולד בו שער צהוב מחליטו ואם לאו פוטרו ואם לאחר הפטור נמי יש בו אחד משני סימנים הללו מחליטו:

תניא בתחלת תורת כהנים בברייתא דרבי ישמעאל כל דבר שהיה בכלל ויצא לטעום טעם אחר שלא כעניע יצא להקל ולהחמיר כיצד איש או אשה כי יהיה בו נגע בראש או בזקן (שם) והלא הראש והזקן בכלל עור הבשר היו וכשיצא לטעום טעם אחר שלא כענינו יצא להקל ולהחמיר להקל עליהם שלא ידונו בשער לבן ולהחמיר עליהן שידונו בשער צהוב. פירוש שלא כענינו דנתקין מטמאין בכל מראה ועור הבשר אין מטמא אלא בארבע מראות והכי תניא בהדיא בתורת כהנים יכול תטמא הבהרת בראש ובזקן ת"ל (שם) נתק הוא צרעת הראש והזקן הוא אין לראש ולזקן טומאה אלא מטומאת נתקין בלבד והא דכתיב (שם) גבי נתקין והנה מראהו עמוק מן העור הא דרשינן התם דלא גמירי לנתקים שאם ניתקו בידי אדם טהור דמה מראה עמוק בידי שמים אף נתק שניתק בידי שמים ואע"פ שאין מקרא יוצא מידי פשוטו משכחת לה בבהרת שנולדה לאחר הקריחה דלא טיהר הכתוב אלא מקום שיש בו שער וקרחת וגבחת דקרא לאו למעוטי שאר קרחות שסופן לגדל דלא בא הכתוב אלא להקל עליו לומר שאין קרחת וגבחת מיטמאין בנתקין אלא בארבע מראות ומיהו גבי ובו שער צהוב לא מיתוקם כפשטיה דקרא דמשמע דקאי אתרוייהו אמראהו עמוק ובהרת עמוק דבהרת עמוק אין דינה בשער צהוב אלא בשער לבן:

שלא ידוע בשער לבן דשער לבן טהור בנתקין וטמא בעור הבשר:

שידונו בשער צהוב וזו היא חומרא דטמא בנתקין וטהור בעור הבשר:

משנה ו

הקרחת והגבחת. לקמן בספ"י מפרש אי זו היא קרחת ואי זו היא גבחת:

במחיה ובפסיון. אבל בשער לבן ובשער צהוב אין מטמאין:

משנה ז

הא דמקרו ירקרק ואדמדם סימן טומאה בבגדים ובבתים טפי מבאדם אע"ג דאידי ואידי בארבע מראות שבעור הבשר וכאן וכאן בתחלה מסגיר מ"מ באדם לא הוי סימן טומאה

דאפילו עומדין הן כמה שנים אין ראוי להחליט אבל בבגדים כשעמד שני שבועות אע"פ שלא פשה כתיב (שם) באש תשרפנו להכי קרי להו בבגדים סימן טומאה וכן בבתים בשלשה שבועות כשחזר הנגע לכמות שהיה או מירקרק לאדמדם או מאדמדם לירקרק כתיב (שם יד) ונתץ את הבית כאילו פשה להכי קרי להו סימן טומאה:

בתחלה. אין זה כמו בתחלה דכל הנגעים דכולהו להחליט והכא להסגיר מ"מ תני לה משום פסיון דבתחלה אינו מסגיר:

לאחר הפטור. כגון שכהה אם חזר אחרי כן שורף:

משנה ח

משבוע אחד. כגון שחין ומכוה:

שלשה שבועות. כגון נגעי בתים:

פרק ד

משנה א

בכל מראה לובן. אפי' למטה מארבע מראות כדתניא בתורת כהנים ומראה הנגע עמוק (ויקרא י) ולא מראה שער לבן עמוק:

מה שאין כן בפסיון. כדדרשינן בת"כ והנה פשתה המספחת בעור וטמאו הכהן צרעת היא (שם) הרי זה בא ללמד על הפסיון שלא יטמא אלא בד' מראות ובאותם מראות שהאום מטמא לה הפסיון מטמא:

ואין בו סימן טהרה. מה שאין כן בפסיון דיש בו סימן טהרה דאם פרחה בכולו טהור:

מטמא בכל שהוא. אבל שער לבן בעי שני שערות:

חוץ מן הנגע. אם פשה חוץ לנגע טמא אבל שער לבן בעי שיהיה בנגע ולא חוץ לנגע כדדרשינן בת"כ ושער מיעוט שער שני שערות בנגע להביא את מה שבתוכו ושוכב חוצה לו פרט לשחוצה לו ושוכב בתוכו:

משנה ב

בכל מראה. דהיינו כמראה בשר בין כושי בין לבן בין אדום:

מטמא בכל שהוא. משא"כ במחיה דבעיא כעדשה:

חוץ מן הנגע. אבל מחיה עד שתהא מבוצר:

תניא בת"כ ומחית בשר חי בשאת (שם.) יכול כל שהוא תלמוד לומר (שם) שער לבן ומחית בשר חי מה שער לבן מקום ב' שערות אף מחיה מקום ב' שערות יכול לא יהא טמא עד שיהא בה שער לבן ומחיה תלמוד לומר (שם) צרעת נושנת היא היא טמאה

ואין צריכה דבר אחר לסייעה א"כ למה נאמר שער לבן ומחית בשר לומר לך שלא תהא טמאה עד שתהא כדי לקבל שער לבן ומחיה יכול שער לבן מצד אחד ומחיה מצד אחר ת"ל בשאת שתהא מבוצרת לתוך השאת הא כיצד מקום שתי שערות מימינה ומקום שתי שערות משמאלה ומלמעלה ממנה ולמטה ממנה מרובע נמצאו ל' ושש שערות נמצא גופה של בהרת כגריס הקלקי מרובע. פי' מרובע המחיה שני שערות על ב' שערות וכן מימינה שני שערות על שני שערות וכן משמאלה וכן מלמעלה וכן מלמטה נמצא דכי מרבעת לה כולה הויא שש שערות על שש שערות וכי מחלקת לה. לשש רצועות הרי לך אורך כל רצועה שש שערו' (על שש שערו') על רוחב שער דהיינו שלשי' ושש שערות:

משנה ג

במכונס. ב' שערות במקום אחד בנגע:

במפוזר. זה במזרח הנגע וזה במערב:

מבוצר. שני שערות באמצע הנגע כמבצר באמצע העיר:

שלא מבוצר. בחוט היוצא מן הנגע ויש ברחבו שני שערות מה שאין כן במחיה דבעינן מבוצרת ומכונסת כדאמרן:

הפוכה ושלא הפוכה. בין שהבהרת קדמה למחיה בין שהמחיה קדמה לבהרת:

מה שאין כן בשער לבן. דאם קדמה לבהרת טהור:

ומעכבת את ההפוך כולו ללבן. דאם הוחלט במחיה ופרחה בכולו חוץ ממקום המחיה עדיין טמא הוא אבל אם פרחה בכולו אע"ג דכל גופו מלא שער לבן טהור הוא דאין שער לבן מעכב:

תניא בתורת כהנים צרעת בנין אב לכל הצרעות שיהו כגריס. נושנת מלמד שמטמאה שלא הפוכה והלא דין הוא שער לבן סימן טומאה ומחיה סימן טומאה מה שער לבן אין מטמא אלא הפוך אף מחיה לא תטמא אלא הפוכה תלמוד לומר נושנת מלמד שמטמאה שלא הפוכה. היא מלמד שמטמאה הפוכה והלא דין הוא ומה אם שער לבן שאינו מטמא שלא הפוך הרי הוא מטמא הפוך מחיה שמטמאה שלא הפוכה אינו דין שתטמא הפוכה ת"ל היא מלמד שמטמאה הפוכה. פי' שיהו כגריס דזאת שיעורה כגריס כמו שדרש שלשים ושש שערות:

הפוכה שבהרת קדמה לה שלא הפוכה שקדמה לבהרת:

תלמוד לומר היא אע"ג דמדינא קאתי לה איכא למיפרך מה לשער לבן שכן מטמא כנוס ומפוזר מבוצר ושאינו מבוצר ואין דוחק דדכוותה אשכחן טובא בפ"ק דקדושין (דף ד:) גבי ובעלה מלמד שנקנית בביאה וכן בתמורה בריש כל האסורין (תמורה דף כח:) ובפרק

כל הבשר בתלתא דוכתי גבי בחלב פרה ורחל (דף קיד.) וגבי בחלב אחותו הגדולה (שם) וגבי בחלב עצמה (שם) דאכל הני פריך למה לי קרא הא אתיא לה בק"ו ומשני משום דאיכא למימר עיקרא דדינא פירכא:

עוד תניא בת"כ ושער בנגע הפך לבן ולא קודם מכאן אמרו אם בהרת קדמה לשער לבן טמא ואם שער לבן קדם לבהרת טהור. פי' שער לבן כגון זקן שזרקה בו שיבה או כיוצא בו:

עוד תניא בת"כ וטהר [את] הנגע טהור (ויקרא י"ג:י"ז) יכול אין לי פריחה מטהרת אלא אחר חלוט מחיה בתחילה מנין אחר חלוט מחיה בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני אחר חלוט שער לבן בתחלה בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני אחר חלוט הפסיון בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני ופריחה בבגד ת"ל וטהר את הנגע טהור לרבות את כולן. פי' ובסוף שבוע שני בין אחר חלוט של סוף שבוע שני דנולדה בו מחיה או שער לבן או פשה והחליטו ואח"כ פרחה בכולן בין אחר חלוט של אחר הפטור של סוף שבוע שני דבסוף שבוע שני עמד בעיניו ופטרו ואח"כ נולדה בו מחיה או שער לבן או פשה והחליטו ואחר כך פרחה בכולו טהור:

משנה ד

כדי לקרוץ בזוג. בגופו של שער כמה יהא גדול פלוגתא דתנן בפרק בא סימן (נדה דף נב:) דתני שתי שערות האמורות בפרה ובנגעים והאמורות בכל מקום כמה שיעורן כדי לכוף ראשן לעיקרן דברי ר' ישמעאל ר' אליעזר אומר כדי לקרוץ בציפורן ר' עקיבא אומר כדי שיהו ניטלין בזוג ור"מ נמי דאמר הכא כל שהוא היינו בלבנונית אבל בשיעור השער מודה:

ונראית כשתים. יש שערות שבראשן מתחלקות לשתים:

או שער שחור. ולענין הסגר דצריך להסגיר ואי גרסינן ושער שחור יש לפרש ובה שער לבן כלומר שתי שערות ושער שחור היינו דמלאה הבהרת שערות שחורות מלבד אלו שתים הלבנות דלא חיישינן שמא השערות מיעטוה מכגריס:

תניא בתורת כהנים ושער בנגע הפך לבן (ויקרא י"ג:ג') מכאן אמרו שתי שערות עיקרן משחיר וראשן מלבין טהור עיקרן מלבין וראשן משחיר טמא כמה יהא בלבנונית רבי מאיר אומר כל שהוא וחכ"א כשיעור. אמר ר"מ שלא יהא אדם מדמה שכגולם הם נידונין (חוט) [חוד] השער לבן טמא אין לבן טהור. פי' ושער בנגע הפך לבן משמע דבסמוך לנגע יהא לבן דהיינו בעיקרו. וחכמים אומרים כשיעור. חכמים היינו רבי שמעון דמתני'

וכשיעור דקתני כדי לקרוץ בזוג. שכגולם הם נידונין שיהא גופו של שער לבן מסביב דסגי בחודו דהיינו צדו האחד כמו חודה של קרן דגבי האשה בפרק שני דסוטה (דף יד:):

עוד תניא בתורת כהנים ושערה לא הפך לבן והסגיר (ויקרא י"ג:ד') הא אם יש בה שער שחור אינו ממעטה שאלו תלמידיו את ר' יוסי בהרת ובה שער שחור חיישינן שמא מיעט מקומה את הבהרת מכגריס אמר להן ובה שער לבן חיישינן שמא מיעט מקומה את הבהרת מכגריס אמרו לו לא אם אמרת בשער לבן שסימן טומאה תאמר בשער שחור שאינו סימן טומאה אמר להן הרי שיש בהן שש שערות לבנות כלום הן סימני טומאה אלא שנים חוששין אנו על המותר שמא מיעט מקומן את הבהרת מכגריס אמרו לו לא אם אמרת בשער לבן שהוא מין טומאה תאמר בשער שחור שאינו מין טומאה אמר להן אף שער שחור הופך והוא מין טומאה ואומר ושערה לא הפך לבן והסגיר אם יש בה שער שחור אינו ממעטה. פירוש דמשמע אע"פ שעדיין שחור הוא והסגיר והכין איתא בתוספתא כהאי לישנא לא פחות ולא יותר:

משנה ה

זוקקה לשער לבן ולפסיון. דאי איכא באותו חוט שער לבן מחליטו או אם פשה אצל החוט בסוף שבוע נמי טמא אבל אם אין ברוחב החוט שתי שערות ואית ביה שער לבן לא מטמא דלא חשיב מן הנגע וכן אם פשה אצל החוט שאין ברוחבו ב' שערות כפסיון רחוק חשיב ובעינן כגריס:

אבל לא למחיה. דאפי' יש ברוחב החוט שתי שערות אין מחיה שבו מטמאה כדפרישית לעיל דבעינן מבוצרת:

מצרפן. ונדונין כנגע אחד ואם פשתה אחת מהן משהו או נולד שער לבן באחת מהן מחליט על שתיהן ואם לאו אינו מצרפן ונידונין כשני נגעים ואם פשתה האחת והאחרת לא פשתה מחליט בזו ומסגיר בזו כדאמרינן לעיל בפרק שלישי ונפקא מינה דלכי מיטהר בעי אתויי שתי קרבנות:

תניא בתורת כהנים והנה אין בה ולא בחוט היוצא ממנה יכול אע"פ שיש בו רוחב שתי שערות תלמוד לומר (ויקרא י"ג:כ"ו) והנה אין בבהרת שער לבן. פי' מדכתיב בקרא אחרינא בבהרת ודרשינן עלה בתורת כהנים זהו שאמרנו לרבות את החוט שיש בו רוחב שתי שערות:

תניא בתוספתא [פ"ב] בהרת וחוט יוצא ממנה שתי בהרו' וחוט יוצא מזו לזו אם יש בו רוחב שתי שערות זוקקן להטמא בשער לבן ובפסיון אבל למחיה אינו מצרפן עד שיהא בו רוחב כגריס רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כשם שאין מצרפין לטמא במחיה

עד שיהא בו רוחב כגריס כך אין זוקקן לטמא בשער לבן ובפסיון עד שיהיה בו רוחב כגריס. פי' רבי אלעזר ב"ר שמעון אומר בתרוייהו פליגי בין באחת בין בשתים עוד יש לפרש דבשתי בהרות דוקא פליגי משום דלא ידעינן האי חוט אאיזה מינייהו שדינן ליה ותנן לקמן (בפ"ה מ"ד) ב' שבאו אצל כהן בזה בהרת כגריס ובזה כסלע ובסוף שבוע בזה כסלע ובזה כסלע ואין ידוע באיזה מהן פשה בין באיש אחד בין בשני אנשים טהור רבי עקיבא אומר באיש אחד טמא בשני אנשים טהור והשתא בין רבי אלעזר בר רבי שמעון בין תנא קמא כרבנן דר"ע סבירא להו מר מדמי לה לב' בהרת באיש אחד דלא ידיע אי זו פשתה ומר לא מדמי ליה ומיהו לא מסתברא כלל אלא בין בבהרת אחת בין בשתים פליג ר"א בר ר"ש וכי האי גוונא נמי פליג גבי נתקים:

עוד תניא בתוספתא [פ"ד] נתק וחוט יוצא ממנו שני נתקים וחוט יוצא מזה לזה אם יש בו רוחב שתי שערות זוקקן לטמא בשער צהוב דק והפסיון להציל בצימוק אבל אינו מציל עד שיהא בו רוחב כגריס כך אין זוקקן לטמא בשער צהוב דק ופסיון ולהציל בצמוק עד שיהא בו רוחב כגריס:

משנה ו

בהרת כגריס. בלא מקום המחיה דהיינו עשר עדשות בין הכל:

והלכה המחיה. שבא הנגע על מקומה:

הלך שער לבן. שנשר או הפך לשחור:

רבי שמעון מטהר. אהלכה מחיה קאי:

שלא הפכתו בהרת. שהשער לבן קדם לבהרת של מקום המחיה:

שלא הפכתו בהרת כגריס. שהשער קדם לבהרת כגריס דמקום המחיה היה חסר מכגריס וכאן נמי לא פליג רבי שמעון אלא אהלכה מחיה:

תניא בתורת כהנים ושערה לא הפך לבן ושערה ולא שער מחיתה מכאן אמרו בהרת כגריס ובה מחיה כעדשה ושער לבן בתוך המחיה הלכה המחיה טמא מפני שער לבן הלך שער לבן טמא מפני המחיה רבי שמעון מטהר מפני שלא הפכתו בהרת אמרו לו שער בנגע הפך נגע זה מכל מקום ושערה ולא שער מקצתה מכאן אמרו היא ומחיתה כגריס ושער לבן בתוך הבהרת הלכה מחיה טמאה מפני שער לבן הלך שער לבן טמא מפני מחיה רבי שמעון מטהר שלא הפכתו בהרת כגריס. פי' ושערה ולא שער מחיתה ושערה ולא שער מקצתה לפרושי טעמא דרבי שמעון קאתי אמאי טהור וטעמא דרבנן דטמא כדקתני:

אמרו לו שער בנגע הפך נגע זה מכל מקום שהנגע הפך השער והרי כאן הנגע הפכו בין היא ומחיתה כגריס בין היא כגריס בלא מחיתה דמכל מקום נגע היתה קודם שנהפך השער לבן מחומר המחיה:

ור' שמעון מטהר ברישא משום דושערה משמע דשער של בהרת עצמה שהבהרת הפכה שער של עצמה ללבן ולא שהפכה שער של מחיתה ובסיפא מטהר משום דושערה משמע שער כולה של בהרת כגריס דבהרת כגריס הפכה השער ולא שמקצתה הפכה השער והא דקתני מכאן אמרו אאמר ר' שמעון קאי כלומר מכאן אמרו פלוגתא זו של רבי שמעון ורבנן דר"ש מטהר:

משנה ז

בהרת כגריס. והסגירו ובסוף השבוע מצא בה מחיה ופסיון והחליטו:

הלכה המחיה שבא עליה נגע:

טמאה הבהרת. מפני הפסיון:

הלך הפסיון. כגון שכנסה הבהרת וחזרה לכגריס:

וכן שער לבן ופסיון. אם הלך האחד טמא מפני השני ודין מחיה ושער לבן תנא לעיל לחודיה משום פלוגתא דרבי שמעון ורבנן:

הלכה וחזרה בסוף שבוע. הסגירו בבהרת כגריס ובסוף השבוע הלכה לה וחזרה בו ביום או שהלכה באמצע השבוע של ימי הסגירו ובסוף השבוע חזרה:

הרי היא כמות שהיתה. ומסגירו הסגר שני:

לאחר הפטור. דראה אותה הכהן בסוף שבוע שהלכה לה ופטרו אם אחרי כן חזרה תראה כתחלה או עמדה בו שני שבועות ופטרו ואחרי כן הלכה ושוב חזרה ופלוגתא היא בתורת כהנים דתניא וטהרו הכהן מספחת היא (ויקרא י"ג:ו') ואע"פ שלא נשתנה מראה יכול אע"פ שהלכה לה וחזרה תלמוד לומר היא מה יעשה לה רבי יהודה אומר תראה כתחלה וחכמים מטהרין והאי חזרה היינו במקומה הראשון דאי במקום אחר הרי זו בהרת אחרת:

היתה עזה כשלג. כשהסגירו ונעשית כהה בסוף שבוע ראשון כגון כסיד או כקרום או היתה כהה כקרום בשעת הסגר ונעשית עזה כשלג בסוף שבוע ראשון הרי [היא] כמו שהיתה וטעונה הסגר שני דהיינו עומד בעיניו:

ובלבד שלא תתמעט מד' מראות. דאם נשתנה למטה מארבע מראות פוטרו מיד וטהור אבל עמד בארבע מראות אע"פ שתחלתה כשלג וסופה כקרום אין זה כהה ומסגירו הסגר שני ואינו פוטרו בהסגר ראשון ובתורת כהנים יליף לה מדכתיב (שם) והנה הנגע עמד

בעיניו שאם העז וכהה או כהה והעז כאילו לא כהה וכי האי גוונא דרש בתורת כהנים בסוף שבוע שני דאם העז וכהה או כהה והעז כעומד בעיניו חשיב ופוטרו ובריייתא דתורת כהנים הבאתיה בפ"ק ופירשתיה שם דבין בשבוע ראשון בין בשבוע שני כעומד חשיב הילכך בסוף שבוע ראשון מסגיר ובסוף שבוע שני פוטר:

כנסה ופשתה. היכא דהסגירו בבהרת כגריס ובסוף השבוע כנסה ואח"כ פשתה את מקום הכנוס ולא יותר או שפשתה בסוף שבוע ואח"כ כנסה מקום הפסיון ולא יותר הרי היא כמו שהיתה ואי קאי בסוף שבוע ראשון מסגיר הסגר שני ואי קאי בסוף שבוע שני פוטרו ובתורת כהנים דריש לה מקראי ובפ"ק הבאתיה ובכה"ג מודו כ"ע כדמוכח בתוספתא דקתני הרי זו כמו שהיתה ולא קתני בה פלוגתא דר"ע ורבנן והא דפליגי לאו בכי האי גוונא פליגי אלא כגון דתחלתו היתה בו כגריס ועוד והסגירו ובסוף השבוע כנסה אותו ועוד ואח"כ פשתה אותו ועוד ר' עקיבא מטמא דהא פשתה וחכמים מטהרין דלא חשבי ליה פסיק מאחר דתחלתה היתה כגריס ועוד וכן נמי וכנסה שפשתה משהו מכגריס ואח"כ כנסה אותו משהו דרבי עקיבא מטמא מאחר דפשתה וחכמים מטהרין כיון דחזרה לכמות שהיתה וכל הנך פלוגתא דרבי עקיבא ורבנן בסוף שבוע שני לאחר הפטור דלאחר שפטרו נמי אם חזר ופשה טמא ומתוקמא דרבי עקיבא בכנסה באמצע שבוע ובסוף שבוע פשתה או פשתה באמצע שבוע ובסוף שבוע כנסה ולפיכך הרי היא כמו שהיתה שחזרה קודם שהיתה לה שעה ראויה להראות לכהן וכי פליגי רבי עקיבא ורבנן בנשתנית בז' עצמו ובו ביום חזרה לכמות שהיתה ובתוספתא תניא בהרת אחר הפטור כנסה ופשתה או פשתה וכנסה נשתנית משלג לסיד ומסיד לשלג הרי זו כמו שהיתה ולא קתני בה פלוגתא דרבי עקיבא ורבנן אע"ג דתני התם פלוגתייהו בשאר מילי והיינו טעמא כיון דפטרו כהן ואין זקוק לו לא מחייב להראותו הואיל וחזרה לכמות שהיתה ואי נמי בעי בפני הכהן עצמו פשתה וכנסה או כנסה ופשתה מודה בה ר"ע מאחר דכבר נסתלק:

משנה ח

פשתה כחצי גריס. לצד המזרח:

והלך מן האום. כחצי גריס לצד המערב:

תראה כתחלה. דחשיב כנגע אחר:

וחכמים מטהרין. דחשיב כנגע ראשון וכדפרישית בסוף שבוע שני לאחר הפטור:

משנה ט

רבי עקיבא מטמא. בשפשתה לאחר הפטור איירי דמחליט ליה ומטמא רבי עקיבא משום ועוד דאישתייר ביה מן הפסיון:

וחכמים מטהרים. דכיון דאזיל ליה חצי גריס מן האום ליכא מנגע חדש אלא חצי גריס ועוד לאחר הפטור:

פשתה כגריס ועוד:

והלכה לה כל האום. ולא נשתייר אלא כגריס ועוד החדש שהלך לו כל הנגע הראשון:

ר"ע מטמא. דהא פשה לה משיעור קמא ורבנן סברי כיון דאזיל ליה קמא כוליה והאי נגע דקאי חדש תראה כתחלה ויסגיר:

משנה י

ופשתה כגריס. כשפשתה לאחר הפטור אייריי:

ר"ע מטמא. דיש כאן נגע וסימן טומאה עמו:

תראה כתחלה. כשתראה בתחלה נמי יחליטנה הכהן מיד דטומאה דמחיה ושער לבן מטמאין בתחלה ולא בעי הסגר אלא עד שיטמאנו הכהן אין עליו תורת מוחלט וגם נ"מ לענייי קרבן דבעי אתויי אכל חד וחד ולר"ע כנגע ראשון חשיב וכי מתסי מהאי מייתי חד קרבן:

תניא בתוספתא (פ"ב) שתי בהרות וחוט של מחיה ביניהם נפרץ מכאן מקום שערה אחת ומכאן מקום שערה אחת טמא משום פסיון וטהור משום מחיה נפרץ מכאן מקום שתי שערות ומכאן מקום שתי שערות טמא משום פסיון וטמא משום מחיה בהרת שטהרה מתוך החלט מחיה ושער לבן מתוך פסיון ומתוך הסגר אינה משמשת הסגר מעתה אבל עלו לו להטמא בשער לבן והפסיון הבא אחר הנגע. בהרת אחר הפטור כנסה ופשתה או פשתה וכנסה נשתנית מן שלג לסיד ומסיד לשלג הרי זו כמו שהיתה בהרת כגריס ופשתה כחצי גריס והלך כחצי גריס מן האום ר"ע אומר תראה כתחלה וחכמים מטהרין בהרת כגריס ופשתה כגריס ועוד והלך מן האום כחצי גריס רבי עקיבא מטמא וחכמים אומרים תראה כתחלה. פי' וחוט של מחיה ביניהם שיש חוט של בשר חי בין שתי הבהרות. נפרץ מכאן מקום שערה אחת שפשה הנגע כחוט השערה מבהרת לבהרת ונשאר בין שתי השערות מחיה כעדשה:

ונמצאת אותה מחיה מוקפת נגע משתי רוחותיה בהרת כגריס ומשתי רוחותיה אחרים כחוט השערה. טמא משום פסיון דפסיון הסמוך שיעורו בכל שהוא. וטהור משום מחיה דמבוצרת בעי מקום שתי שערות מימינה ומקום ב' שערות משמאלה ומלמעלה ולמטה

כדתניא בת"כ ובריש פירקין הבאתיה. שטהרה מתוך החלט. מחיה שמחליטו במחיה ופרחה בכולו דטהור או החליטו בשער לבן או בפסיון ופרחה בכולו או הסגירו ובסוף שבוע פרחה בכולו דטהור. אינה משמשת הסגר מעתה. דאם כנסה ועמדה על כגריס אין זקוק להסגירו ומיהו לא יתכן כלל לפרש כן משום דקתני אבל עלו לו להטמא בשער לבן ובפסיון הבא אחר הנגע דאם נולדה בהרת כגריס אצל בהרת הישנה ונולד שער לבן בישנה כאילו נולד בחדשה. ומצטרפין להחליטו אי נמי לא נולד בה שער והסגירו משום חדשה ובסוף השבוע פשתה הישנה מחליטו כאילו פשתה החדשה דמצטרפין להחשב כנגע אחד וה"ה דמצטרפים במחיה באה בישנה והא דלא קתני ליה משום דלא פסיקא ליה דאם נתמעט הישנה מכגריס לא היתה מצטרפת למחיה הבאה בתוכה אבל להטמא בשער לבן ופסיון מצטרף דישנה שנתמעטה מכגריס חשיב כחוט היוצא מן הבהרת ואי בפרח בכולו כשחזרה הפריחה ונתגלתה הרי הוא טמא לעולם עד שתתמעט הבהרת מכגריס כדתנן לקמן פ"ח לפיכך צריך לפרש שטהורה מתוך החלט מחיה שרבתה הבהרת על המחיה ונתמעטה מכעדשה ובפסיון לא חשיב כמאן דאמר לקמן פ"ז אין הנגע פושה לתוכה. או טהרה מתוך הסגר כגון שעמדה בעיניו עד סוף שבוע שני ופטרו. אינה משמשת הסגר מעתה. דאין מסגירין בה לעולם. אבל עלו לו להטמא בשער לבן אם חזרו או חזר ופשה וקצת תימה דלא תני נמי להטמא במחיה אם חזרה. הרי זו כמו שהיתה בהא אפילו רבי עקיבא מודה כדפרישית במתני'. ובמתני' תני חדא פלוגתא דלא תני הכא נולד לפסיון מחיה או שער לבן והלכה האום:

הרי זו להסגיר דאכתי לא אתיליד ביה סימן טומאה:

הרי זו להסגיר. דאע"פ שקדמה הבהרת לשער האחרון כיון דלא קדמה את הראשון לא מהני דבעינן שתקדם בהרת לשתי השערות כדדרשינן בת"כ והיא הפכה שער לבן שהפכה כולה את כולו ולא שהפכה כולה את מקצתה כיצד בהרת כחצי גריס ובה שערה אחת ונולדה בהרת כחצי גריס ובה שערה אחת הרי זה להסגיר דשער משמע כל השער הגורם לה טומאה ולא מקצת השער ואמרינן בת"כ מיעוט שער שתים:

הרי זו להסגיר דאע"פ שחצי גריס הראשון קדם לשתי השערות לא מהני עד שיקדים כגריס שלם לשתי השערות כדתניא בת"כ והיא הפכה (ויקרא יג) שהפכתו כולה ולא שהפכתו מקצתה כיצד בהרת כחצי גריס ובה ב' שערות ונולדה בהרת כחצי גריס ובה שערה אחת הרי זו להסגיר ורישא דמתני' דקתני בהרת כחצי גריס ובה שערה אחת הוא הדין דאפילו בשתי שערות הרי זו להסגיר אלא זו אף זו קתני ותרי קראי דת"כ צריכי דאע"ג דגבי מקצתו נקט ונולדה בהרת כחצי גריס ובה שערה לאו מיניה נפקא

ומדדרשינן כולו ולא מקצתו הוא דנפקא לן והכא הוה ליה למינקט ונולדה בהרת כחצי גריס ואין בה כלום אלא האמת נקט דאפי' ביש בחצי גריס אחרון שערה אחת הרי זו להסגיר:

משנה יא

ובה שתי שערות. כל היכא דתנן ובה ב' שערות או ובה שערה אחת לאו דאתו בהרת ושערות בהדי הדדי אלא הבהרת קדמה ואחר כך באו השערות:

ואם שער לבן קודם לבהרת טהור. בת"כ דריש לה מקראי כדפרישית בריש פירקין:

ספק טמא. בדוכתי טובא בהש"ס מייתי להך פלוגתא דרבי יהושע ורבנן בפרק המדיר (כתובות דף עה:) ובפרק שני דנדה (דף יט.) ובסוף נזיר (דף סה:) ובפרק אלו הן הנחנקין (סנהדרין דף פז:) ובפרק השוכר את הפועלים (בבא מציעא דף פו.) גבי עובדא דרבה בר נחמני דפליגי בה מתיבתא דרקיעא ומקשה ר"ת מאי טעמא דרבנן דמטמו הא כיון דספק הוא והוה לן לאוקומי גברא בחזקת טהרה ועוד דבפרק המדיר (כתובות דף עה:) משמע דרבנן אזלי בתר חזקה טפי מרבי יהושע דאמרי' לא תימא רבי יהושע לא אזיל בתר חזקה דגופא כלל אלא כי לא אזיל ר' יהושע בתר חזקה דגופא היכא דאיכא חזקה דממונא אבל היכא דליכא חזקה דממונא אזיל בתר חזקה דגופא דתנן אם בהרת קדמה לשער דמטהר ר' יהושע בספק וסתמא רבנן דפליגי הכא עליה דר' יהושע היינו ר"ג ור"א דפליגי עליה התם גבי חזקות דאשה והשתא היכא דאיכא חזקה דממונא אזלי' התם בתר חזקה דגופא גבי היו בה מומים וגבי משארסתני נאנסתי בפ"ק דכתובות (דף יב:) היכא דליכא חזקה דממונא לא כ"ש ומיהו בזה יש לומר דטעמייהו התם משום דאלים להו ברי כדאמרי' בפ"ק דכתובות (שם) דר"ג ור"א דפליגי עליה אלים להו ברי שהאשה טוענת ברי אבל הבעל אינו יודע ועוד הקשה ר"ת בפ' המדיר (כתובות דף עה:) משמע דטעמא דרבי יהושע משום דאזיל בתר חזקה ובסוף נזיר (דף סה.) מפרש ר"י טעמא דרבי יהושע משום דכתיב לטהרו או לטמאו הואיל ופתח הכתוב בטהרה תחלה ונראה לר"ת דבנזקק לטומאה פליגי רבי יהושע ורבנן דתנן התם בנזיר כל ספק נגעים בתחלה טהור עד שלא נזקק לטומאה משנזקק לטומאה ספקו טמא ומייתי בגמרא פלוגתא דר' יהושע ורבנן משום דבכי האי גוונא מיירי כגון שהוחלט בנגע אחד ונולד בו ספק זה של בהרת ושער לבן והא דמטמו רבנן לא שיחליטנו בנגע זה קודם שיתרפא דהא תנן לעיל בפ"ג אין מחליטין את המוחלט כשיתרפא מן הראשון יחזור ויחליטנו על זה הספק ור' יהושע משום דפתח הכתוב בטהרה תחלה והא דדייק בפ' המדיר דר' יהושע אזיל בתר חזקת דגופא היינו מדמוקי קרא בנזקק דאי לא אזיל א"כ לא נזקק נמי בעי קרא וה"ל לאוקומא

קרא בדדמי טפי דהיינו לא נזקק אלא ודאי קסבר דלא נזקק לא צריך קרא דאוקומיה בחזקת טהרה והא דקאמר בנזיר גבי ספק נגעים בתחלה טהור מנא ה"מ דאמר קרא לטהרו או לטמאו הואיל ופתח הכתוב בטהרה תחלה אי הכי אפי' משנזקק לטומאה נמי התם פריך משום דלא נזקק לא צריך קרא דאוקמיה אחזקיה והא דקאמר התם מעיקרא מנא הני מילי דטהור דמשמע דצריך קרא רב יהודה הוא דקאמר מנא ה"מ ולא סתם הש"ס כמו שמפרשים בריש אלו מציאות (בבא מציעא דף כא.) וכמה אמר ר' יצחק קב בארבע אמות דר' יצחק הוא דקאמר וכמה ולא סתם הש"ס מדפריך בתר הכי היכי דמי אי דרך נפילה אפי' טובא נמי אי דרך הינוח אפי' בציר מהכי לא וכן לא יחפור (דף כב.) וכמה אמר רב ייבא חמוה דאשיין בר נדבך משמיה דרב כמלא רוחב חלון מדפריך בתר הכי והא אנן תנן ארבע אמות. וק"ק בהמדיר מה צריך ראיה דר' יהושע אזיל בתר חזקה פשיטא מי איכא מאן דלא אזיל בתר חזקה הא אמרינן בפרק קמא דחולין (דף י:) מנא הא מילתא דאמור רבנן זיל בתר חזקה לכך נראה דהתם בהמדיר קאי אהיו בה מומין ועודה בבית אביה שהאב צריך להביא ראיה הא לא מייתי ראיה בעל מהימן כרבי יהושע דאמר לא מפיה אנו חיין ולא מוקים לה בחזקת שלמה אלא אדרבה אוקמה בחזקת פנויה ומקח טעות הוא משום דמסייע ליה חזקת ממון ועלה קאמר דלא אלים ליה לרבי יהושע חזקת הגוף דהיינו חזקת שלמה משום דלחזקת פנויה מסייע חזקת ממו אבל בעלמא מודה דחזקת הגוף עדיף משאר חזקות כי הכא דמטהר רבי יהושע ומוקי לה בחזקת שלא היה בו נגע זה דהיינו חזקת הגוף ולא חייש אחזקת טומאה דמעיקרא ואע"ג דטעמיה הכא משום דכתיב לטהרו תחלה מהכא ילפינן בכל דוכתא דחזקת הגוף עדיפא ומיהו קשה דמשנזקק ומשלא נזקק דנזיר לאו בכה"ג איירי אלא כדתנן לקמן בפ"ה (מ"ד) עד שלא נזקק לטומאה כיצד ב' שבאו אצל כהן בזה בהרת כגריס ובזה בהרת כסלע בסוף שבוע בזה בהרת כסלע ובזה כסלע ואין ידוע באי זה מהן פשתה בין בשני אנשי' בין באיש א' טהור ר"ע אומר באיש א' טמא בב' אנשי' טהור משנזקק לטומאה ספקו טמא כיצד שנים שבאו אצל כהן בזה בהרת כגריס ובזה כסלע בסוף שבוע בזה כסלע ועוד ובזה כסלע ועוד אע"פ שחזרו שניהם להיות כסלע שניהם טמאים עד שיחזרו שניהם להיות כגריס זהו שאמרו דמשנזקק לטומאה ספקו טמא ובת"כ דריש תרוייהו מקראי דעד שלא נזקק דריש מדכתיב (ויקרא י"ג:כ"ז) ואם פשה תפשה בעור וטמא הכהן אותו את הודאי הוא מטמא ואינו מטמא את הספק ומשנזקק דריש מדכתיב (שם) ואם תחתיה תעמוד הבהרת לא פשתה בעור והיא כהה [וכו'] וטהרו הכהן את הודאי הוא מטהר ואינו מטהר את הספק והא דקאמר בנזיר (דף סה:) א"ה אפי' משנזקק לטומאה נמי היינו משום דלא

נזקק נפקא לן מקרא אחרינא בתורת כהנים ומיהו יכול ר"ת לדחות דהתם נזקק לטומאה דידיה אהאי אבל א"כ אתיא סתם מתניתין דלקמן וסתם מתני' דנזיר דלא כר' יהושע ובפ' השוכר את הפועלים (בבא מציעא דף פו.) משמע דהלכה כר' יהושע דקודשא בריך הוא אומר טהור ומסתמא בנזקק לטומאה הוו פליגי במתיבתא דרקיע דאי בלא נזקק מאי טעמייהו וטפי ניחא למימר דבנזקק פליגי דלקמן ודנזיר אפי' ר' יהושע מודה משום דבאותו נגע עצמו הוזקק לטומאה ומכ"מ קשיא לפי' ר"ת דבתר פלוגתא דרבי יהושע ורבנן תנן בריש פירקין דלקמן (רפ"ה) כל ספק נגעים טהור חוץ מזה ועוד אחר ואי בנזקק לטומאה א"כ אפי' בשאר דוכתי נמי לכך נראה דלא איירי הכא בנזקק לטומאה כלל וטעמא דרבנן משום דאיירי בבהרת כחצי גריס ואין בה כלום ונולדה בהרת כחצי גריס ובה שתי שערות ובאותו חצי גריס אחרון ספק אם קדם את השער או לא וקסברי רבנן דמאחר דבא חצי גריס ראשון קודם לשער סתמא דמילתא כמו כן קדם האחרון את השער אבל גריס שלם הבא עם השערות ואין ידוע אי זה קדם מודו רבנן דטהור ועוד יש לפרש דאפי' כגריס שלם דרך השערות לבא שחורות והנגע מלקה אותן והופכן ללבן וסימן לדבר שער זקנים שמתלבן מתוך חלשות ובתוספתא בפרק יש בשער לבן נמי קתני אף שער שחור סוף הבהרת הופכתו והוא מין טומאה ומיהו אין ענינו לכאן כלל ועוד זקן שכל שערו לבן שנולדה בו בהרת או בני אדם לבנים ביותר כגון גרמני שכל שערו לבן ונולדה בו בהרת מאי איכא למימר ומתני' קא פסיק ותני בין ילד בין זקן בין כושי בין גרמני אבל לטעמא קמא דפרשינן ניחא וא"ת אכתי הרי סתם לן תנא דלא כר' יהושע בההיא דכל ספק נגעים טהור חוץ מזה ועוד אחר וי"ל דההיא לאו סתמא היא דה"ק כל ספק נגע טהור לכ"ע חוץ מזה דפליגי ועוד אחר דלא פליגי וקצת משמע בתוספתא דבנזקק לטומאה פליגי דתניא בתוספתא [פ"ב] בהרת כחצי גריס ובה שתי שערות ונולדה בהרת כחצי גריס הרי זו להחליט טעה ואינו יודע אם אלו שהפכו אלו שקדמו טהור ואם משהחליטו טעה ואינו יודע (אם) אלו שהפכו אלו שקדמו טמא נשרו בו שתים טמא שלש טהור ר"א בר ר' שמעון אומר ספק בהרת קדמה לשער לבן ספק שער לבן קדם לבהרת הואיל וספק נגעים להקל טהור. פי' שהפכו הם השערות שנולדו בחצי גריס השני כדפרישית לעיל דכל היכא דקתני ובה שתי שערות לא שנולדו שערות ובהרת כאחת אלא הבהרת תחלה ואח"כ שערות ואלו שקדמו היינו שבחצי גריס ראשון. וטעה טהור אע"ג דאית ביה שתי שערות שהפכו טהור כיון דלא ידע כי ההיא דעד שלא נזקק דקתני בין בשני אנשים בין באיש אחד טהור ודלא כר"ע דאמר באיש אחד טמא

אבל משהחליטו דנזקק לטומאה טמא בין נשרו שתים טמא כיון דנזקק לטומאה לא מטהרין ליה מספק אע"ג דשמא אלו שהפכו נשרו. שלש טהור ממה נפשך:

ר"א בר ר"ש אומר משמע דקאי אנשרו שתים טמא דבכי האי ספק טהור אע"ג דנזקק לטומאה וכרבי יהושע אבל אי אפשר לומר כן דהאי ספק דמי לנזקק לטומאה דשנים שבאו אצל כהן ועוד ראוי להחמיר בזה יותר דהתם איכא חד מינייהו דודאי טהור ואפי' הכי מטמינן לתרוייהו ולא מסתבר למימר דסתם לן תנא דלא כמסקנא דרקיעא ועוד מאי כל ספק נגעים טהור חוץ מזו ועוד אחר הא איכא נמי ההיא דשנים שבאו אצל כהן ומהאי טעמא נמי אין לפרש טעמא דרבנן דמטמו משום דקסברי דהאי דדרשינן בתורת כהנים את הודאי הוא מטהר ואינו מטהר את הספק דאפי' בלא נזקק מוקמי ליה לקרא דמה נפשך ספק זה חלוק משאר ספקות דקתני חוץ מזה ועוד אחר ואי גזירת הכתוב היא דלא מוקמינן הכא גברא אחזקיה אפילו כולהו ספקות נמי וכמו שפי' עיקר. ר' יהושע אומר כהה למאי דכתיב כהה בכ"ף קשה דאמרינן בסוף נזיר (דף סה.) מאי כהה אמר רב כהה וטהור ופריך ודילמא כהה וטמא והשתא היכי בעי למימר כהה וטמא הא כל כהה טהור ומיהו יש כהה דאינו טהור כי ההיא דתנן לעיל בפ"ק עזה ונעשית כהה שעומד בארבע מראות דלא נתמעטה מארבע מראות אבל מכ"מ לא הוזכרה אלא לענין הסגר ואי בעי למימר הכא כהה וטמא למימרא דבעי הסגר הא על כרחין מ"ד נמי כהה טהור לא למפטריה בלא הסגר קאמר דלא תהא אלא בהרת דאין בה כלום מי לא בעי הסגר ומפרש ר"ת דגרסינן קהה בקו"ף מלשון מקהו קהיית' דיבמות בפרק בית שמאי (יבמות דף קי.) כלומר דקדק בשמועה עד אחריתה ולא גרסינן רבי יהושע אומר אלא רבי יהושע קהה שיש לפרש דקדק בדברי חכמים דטמא גם יש לפרש דקדק דטהור (או) מדכתיב (ויקרא י"ג:נ"ט) לטהרו או לטמאו שפתח הכתוב בטהרה תחלה:

פרק ה

משנה א

חוץ מזה. דספק בהרת קדמה ספק שער לבן קדם דמטמו רבנן:

שהיא היא. וראויה להחליט דפשתה:

ספק אחרת באה תחתיה. ראוי להסגיר דאין פסיון מטמא בתחלה:

טמא. לחומרא ומחליטו:

משנה ב

החליטו בשער לבן. הא דקתני בסוף הרי [היא] כמות שהיתה אכולהו קאי דאם הלך שער לבן ואח"כ חזר הרי היא כבתחלה וכן במחיה דאם הלך שער לבן וחזרה המחיה הרי היא כמות שהיתה:

ובפסיון. כמו כן אם הלך שער לבן ובא הפסיון שפשתה בהרת הרי היא כמו שהיתה:

בתחלה. כלומר דין זה שאמרנו בין בתחלה החליטו בשער לבן בין בסוף שבוע ראשון החליטו בשער לבן כגון שהסגירו ובא שער לבן בסוף שבוע א' בין בסוף שבוע ב' החליטו בשער לבן כגון שעמד בעיניו וחזר והסגירו ובסוף שבוע שני בא שער לבן והחליטו בין לאחר הפטור החליטו בשער לבן כגון שעמד בעיניו ב' שבועות ופטרו ואחר הפטור בא שער לבן והחליטו בכל הני גווני אם הלך לו שער לבן וחזר שער לבן או מחיה או פסיון הרי היא כמות שהית' וכשיטה זו מתפרשת ההיא דהחליטו במחיה וכן ההיא דהחליטו בפסיון אלא דגבי החליטו בפסיון לא קתני בתחלה כדקתני באחריני משום דאין פסיון מטמא בתחלה ולא קתני נמי שהלך הפסיון ובאתה המחיה משום דמחיה הבאה במקום פסיון לא מטמאה דפסיון בחוץ ומחיה בעינן שתהא מבוצרת ובת"כ דריש ליה מדכתיב (ויקרא י"ג:נ"ה) אם פשה דהרי היא כמו שהיתה וקתני נמי גבי החליטו בפסיון והלך פסיון ובא פסיון וכן שער לבן והמחיה וצ"ל דההיא בשלא באה המחיה במקום הפסיון אלא באמצע הבהרת והתם נמי דריש ליה יכול יהא פסיון מטמא בתחלה תלמוד לומר (שם) אחרי הראותו אל הכהן:

משנה ג

שער פקודה. מלשון פקדון שהפקידה בהרת את השער בעור הבשר והלכה לה אי נמי מלשון (אסתר ב) ויפקד המלך פקידים:

וחכמים מטהרין. וטעמייהו כדתניא בתורת כהנים והיא הפכה (ויקרא יג) שהפכתו היא ולא שהפכתו חבירתה:

אף דבריך אינן מקיימין. דהוא נמי טהור:

משנה ד

בין באיש אחד. אע"ג דממה נפשך יש בו בהרת אחת שפשתה אותה שתחילתה כגריס ועכשיו כסלע היה ראוי להחליטו כיון דלא ידע אי זו היא טהורה דגזירת הכתוב היא כדתניא בתורת כהנים ואם פשה תפשה הצרעת בעור וטמאו הכהן (שם) את הודאי הוא מטמא ואינו מטמא את הספק ואע"ג דהאי קרא גבי פסיון כתיב ה"ה בשער לבן כדפרישית בסוף פרקין דלעיל דקתני בתוספתא (פ"ב) בהרת כחצי גריס ונולדה בהרת

כחצי גריס ובה ב' שערות הרי זו להחליט טעה ואינו יודע אלו שהפכו ואלו שקדמו טהור דצריך שידע באי זה שערות הוא מחליטו:

משנה ה

שניהם טמאין. דבשניהם פשו:

ספקו טמא. בת"כ נפקא לן מדכתיב (שם) ואם תחתיה תעמוד הבהרת לא פשתה בעור והיא כהה שאת המכוה היא וטהרו הכהן את הודאי הוא מטהר ואינו מטהר את הספק:

תניא בתוספתא [פ"ג] שתי בהרות אחת מוסגרת ואחת מוחלטת אחת מוסגרת ואחת להסגיר אחת להסגיר ואחת להחליט אחת להסגיר ואחת טהורה ואינו יודע אי זו ראשונה ואי זו שניה טהור. ב' בהרות אחת מוחלטת ואחת להחליט אחת מוחלטת ואחת להסגיר אחת מוחלטת ואחת מוסגרת אחת מוחלטת ואחת טהורה טעה ואינו יודע אי זו ראשונה ואי זו שניה טמא. פי' אחת מוסגרת ואחת מוחלטת כגון ב' בהרות בזו כגריס ובזו כסלע ובסוף שבוע שני זו וזו כסלע ואחת עומדת לפטור ואחת עומדת להחליט והשתא דלא ידע אי זו פשתה טהור עד שיהו שתיהן כסלע ועוד קרי לה מוסגרת משום דשלמו ימי הסגר שלה ובדין דהוה ליה למתני אחת מוסגרת ואחת להחליט אלא איידי דנקט מוסגרת נקט נמי מוחלטת. אחת מוסגרת ואחת להסגיר כגון בהרת אחת כגריס ובסוף שבוע שני נולדה בו בהרת אחרת כגריס שזו עומדת לפטור וזו עומדת להסגיר והשתא דלא ידע טהור. אחת להסגיר ואחת להחליט כגון שני בהרות בזו כגריס ובזו כסלע ובסוף שבוע ראשון הרי שתיהן כסלע שזו עומדת להסגיר וזו עומדת להחליט והשתא דלא ידע טהור. אחת להסגיר ואחת טהורה כגון בהרת אחת כגריס והסגירה ב' שבועות וטהרו ואחר כך נולדה בו בהרת כגריס ונתערבו טהור. אחת מוחלטת ואחת להחליט כגון שתי בהרות בזו כגריס ובזו כגריס ובסוף שבוע בזו כסלע ובזו כסלע והחליט האחד ולא הספיק להחליט השני עד שנתערבו טמא. אחת מוחלטת ואחת להסגיר כגון דבזו כגריס ובזו כסלע ובסוף שבוע ראשון היו שתיהן כסלע והחליט אותה או שפשתה ואח"כ נתערבו טמא ואפי' נתרפאה אחת מהן. אחת מוחלטת ואחת מוסגרת כגון דבזו כגריס ובזו כסלע ובסוף שבוע שני שתיה' כסלע והחליט האחת ולא הספיק לפטור האחרת עד שנתערבו טמא:

אחת מוחלטת ואחת טהורה שהחליט האחת והאחרת פטר ואחר כך נתערבו טמא ובכל הני לא מטהרינן ליה עד שיתמעטו שתיהן מכגריס כדתנן משנזקק לטומאה ספקו טמא וברוב הספרים ברייתא זו כתובה בטעות וכמו שכתבתיה הגרסא נכונה וישרה:

פרק ו

משנה א

הקלקי. שם מקום כדתנן במס' מעשרות (פ"ה מ"ח) גריסין הקילקין ועדשים המצריות:
שלשים ושש שערות. בת"כ דריש לה ולעיל פירשתיה בפ"ק:

משנה ב

ובה מחיה כעדשה. ובין הכל כגריס:
רבתה הבהרת. מבחוץ טמאה משום פסיון:
נתמעטה טהורה. דליכא כגריס:
רבתה המחיה וכנסה הבהרת טהורה. דליכא מבוצרת דבעינן סביב המחיה בהרת כעדשה מכל צד כדפרי' בפ"ד ואית דגרסי הכא רבה המחיה טמאה ויש להעמידה כגון דבהרת כגריס בלא מחיה דאפי' רבה המחיה עד שני עדשים אכתי מבוצרת היא:
נתמעטה המחיה. מכעדשה כגון שרבתה הבהרת מבפנים טהורה:

משנה ג

רבתה הבהרת. מבחוץ טמאה דהא פשתה:
נתמעטה טהורה. ואפילו היתה מחיה כעדשה אי נמי אפילו היא ומחיתה כגריס טהורה כיון דאין מחיתה בכעדשה:
רבתה המחיה. ונעשית בכעדשה טמאה:
נתמעטה. שפשתה הבהרת עלה:
ר"מ מטמא. כיון דפשתה לתוכה:
וחכמים מטהרים. דלא חשבי ליה פסיון:
תניא בתוספתא [פ"ב] בהרת ובה מחיה פחותה מכעדשה ר' מאיר אומר יסגיר וחכ"א אין נזקקין לו רבתה הבהרת יסגיר נתמעטה טהורה רבתה מחיה טמאה נתמעטה טהורה בהרת כגריס לכל צד בה מחיה ארוכה או עגולה רבתה המחיה טהורה נתמעטה רבי מאיר מטמא שהנגע פושה לתוכה וחכמים מטהרין שאין הנגע פושה לתוכה. פי' רבי מאיר אומר יסגיר קסבר דפחות מכעדשה של מחיה מצטרף עם הנגע להסגיר ורבנן סברי אין מצטרף. רבתה בהרת ונעשה כגריס בלא המחיה יסגיר אתאן לרבנן נתמעטה שחזרה לכמו שהיתה טהורה. רבתה המחיה עד כעדשה טמאה. נתמעטה טהורה שאין הנגע פושה לתוכה אפי' לר"מ דהא לית (ליה) כאן טפי מכגריס דכי איכא כגריס בלא המחיה פחותה מכעדשה הוא דקאמר ר"מ שהנגע פושה לתוכה. ארוכה או עגולה שיש במחיה כעדשה אבל אינה מרובעת לכל צד הבהרת כעדשה חוץ למחיה. רבתה המחיה ונעשית

כעדשה מרובעת טמאה דכי מתרבעת נמי אכתי מבוצרת היא וכעדשה הבהרת לכל צד מבחוץ. נתמעטה ר"מ מטמא דנתרבה טפי מכגריס והנגע פושה לתוכה. וחכמים מטהרים דאין הנגע פושה לתוכה:

משנה ד

מכשיעור. הבהרת מכגריס והמחיה מכעדשה:

משנה ה

בהרת כגריס. מרובע ורצועה של בשר חי ברוחב כעדשה מקפת אותה מסביב וחוץ לאותו בשר חי מקפת בהרת כגריס מסביב דהיינו נמי רצועה של בהרת ברוחב כעדשה מקפת המחיה שזהו שיעור הבהרת שסביב המחיה והרי יש כאן ב' בהרות אחת פנימית ואחת חיצונה ומחיה מפסקת ביניהם סביב:

הפנימית להסגיר. דאין לה מחיה באמצעה:

והחיצונה להחליט. דמחיה המקפת את הפנימית סימן טומאה לחיצונה ומבוצרת באמצע:

שהבהרת לתוכה. קסבר רבי יוסי דלפי שהבהרת לתוכה אינה חשובה סימן טומאה לחיצונה דבעינן מבוצרת נגע מכאן ונגע מכאן ומחיה באמצע והכא יש כאן נגע ומחיה ונגע ומחיה ונגע:

נתמעטה. המחיה שפשתה הבהרת עליה:

והלכה לה. כלומר הלכה לה כולה:

אם בפנים היא כלתה. שהבהרת הפנימית התחילה לכסות המחיה סימן פסיון לפנימית ומחליטה:

והחיצונה טהורה. שנתמעטה פחותה מכעדשה:

אם מבחוץ. שהבהרת החיצונה התחילה לכסות המחיה:

החיצונה טהורה. שנתמעטת מחיתה ופסיון ליכא שאין הנגע פושה לתוכה והפנימית להסגיר:

ר' עקיבא אומר בין כך ובין כך. בין כלתה מבפנים שהפנימית להחליט בין כלתה מבחוץ שהפנימית להסגיר בין לא כלתה כלל כלומר בין כלתה בין לא כלתה החיצונה טהורה כר' יוסי דאין המחיה שהבהרת לתוכה סימן טומאה לחיצונה ואין הנגע פושה לתוכה:

משנה ו

אמר ר' שמעון אימתי. החיצונה טהורה כשפשתה או הפנימית או החיצונה על המחיה:

בזמן שהמחיה כעדשה מובאת. מכוונת לא פחות ולא יותר:

היתה יתירה מכעדשה המותר סימן פסיון לפנימית והחיצונה טמאה. כלומר דאם פשתה הפנימית על אותו מותר שתיהן להחליט פנימית משום פסיון וחיצונה משום מחיה ואם פשתה החיצונה על אותו מותר מכל מקום החיצונה להחליט משום מחיה והפנימית להסגיר:

היה בוהק פחות מכעדשה. שסמוך לפנימית בוהק והבשר חי חוץ לבוהק והחיצונה מקפת לבשר חי:

סימן הפסיון לפנימית. אם נתקשה הבשר חי בבהרת מחליט הפנימית משום פסיון אע"פ שהבוהק מפסיק דאין בהק חשוב הפסק לפסיון כיון דלית ביה כעדשה:

ואין סימן הפסיון לחיצונה. דאין הנגע פושה לתוכה:

תניא בתוספתא [פ"ב] בהרת כגריס ומחיה כעדשה מקפתה וחוץ למחיה בהרת ונתמעטה מחיה זו ונעשית הבהרת יתירה רבן גמליאל אומר אם מבפנים נתמעטה הפנימית להחליט והחיצונה להסגיר ואם מבחוץ הפנימית להסגיר והחיצונה טהורה רבי עקיבא אומר בין כך ובין כך הפנימית להסגיר והחיצונה טהורה ר"ע אומר אם משו' פסיון אין חוששין לפנימית שאין נגע פושה לתוך נגע אם משום מחיה אין חוששין לחיצונה שבהרת בתוכה אמר ר"ש אימתי דברי ר' עקיבא בזמן שהיא כעדשה מובאת היתה יתירה מכעדשה ונתמעטה מחיה זו ונעשת בהרת אם מבפנים נתמעטה שתיהן להחליט הפנימית משום שפשתה והחיצונה משום מחיה ואם מבחוץ הפנימית להסגיר והחיצונה להחליט אמר רבי יוסי אלו דברי רבי חנניה ב"ג אבל אני אומר בשתיהן שהחיצונה טהורה שאני רואה את הבהרת כאילו השחין במקום המחיה פי' ר"ע אומר בין כך ובין כך לא נתבררו דברי ר' עקיבא מ"ט אין מסגיר החיצונה אחרי שאין המחיה סימן טומאה לחיצונה דודאי אם היתה סימן טומאה הייתי אומר כיון דהוחלטה חיצונה במחיה אחרי כן כשנתמעטה מכעדשה לפי שפשתה חיצונה עליה שוב אין מסגירין עליה עוד כמו שפירשתי לעיל פ"ד דאינה משמשת הסגר מעתה:

רואין את הבהרת הפנימית כאילו היא שחין. ומחיה שחלקה השחין טהורה דתניא בת"כ בא השחין ונכנס לתוך המחיה טהורה:

משנה ז

אינן מטמאין משום מחיה. משום שנאמר וראהו דבעינן שיראהו כולו כאחד וכשיש כגריס בראש החוטם או בראשי אצבעות אין יכול לראות כולו כאחד:

ראש הגוויה. הוא הגיד כדמוכח בפרק קמא דקדושין (דף כה.):

היבלות. כמו חתיכת יבלתו דפרק אלו דברים בפסחים (דף סה.) והיא יבלת דקרא דכתיב (ויקרא כ"ב:כ"ב) או חרוץ או יבלת פורו"ש בלע"ז:
והדלדולים. יש אומרים תלתולים כמו תל בשר ונתדלדל למטה:
תניא בת"כ וראהו כולו כאחד שאם היה בראש חוטמו שופע אילך ואילך או בראש אצבעו שופע אילך ואילך אינו טמא:
תניא בתוספתא [פ"ב] עשרים וארבעה ראשי אברים אין מיטמאין משום מחיה ואם היה מקומן יושב כגריס הרי אלו מיטמאין בנגעים ר"א אומר המסמרות והיבלות והתלתולין אין מטמאין משום מחיה ואם היה מקומן יושב כגריס הרי אלו מטמאין בנגעים:

משנה ח

תוך העין אבל מבחוץ אפילו אצל העין מטמא בנגעים ור' יוסי בר רבי יהודה פליג בתוספתא:
תוך הפה. בתוספתא (שם) תניא האודם שבפה נידון כבית הסתרים:
הקמטים. שבשאר הגוף:
והקמטים שבצואר. תנא בסיפא לגלויי רישא דלא תימא דצואר דוקא דלא מתחזי כאחריני:
תחת הדד. כשנראית כמניקה את בנה כדתנן לעיל בפ"ב [מ"ד] ומה שאין נראה באותה שעה נחשב בית הסתרים:
ובית השחי. מה שאין נראה בשעה שמוסק זיתים:
כף הרגל. חשיב כבית הסתרים:
והצפורן. אין זה עור הבשר:
הראש והזקן. עד שלא ניתק הראש אין מיטמאין בבהרת כדתניא בת"כ יכול תהא הבהרת מטמאה בראש או בזקן ת"ל (ויקרא י"ג:ל') נתק הוא צרעת הראש או הזקן הוא אין לראש ולזקן טומאה אלא טומאת נתקין בלבד:
השחין והמכוה והקדח והמורדים. אכולהו קאי המורדים כלומר שחין המורד אינו מטמא בנגעים מלשון (ע"ז דף כח:) עין שמרדה שלא נתרפא יפה ולא נקרם העור ועדיין מוציא ליחה ויש אומרים מורר מלשון (ויקרא ט"ו:ג') רר בשרו ובת"כ דריש לה דתניא שחין יכול מורד ת"ל ונרפא אי ונרפא יכול עד שנעשה צלקת ת"ל שחין הא כיצד נרפא ולא נרפא כשהוא אומר למטה צרבת השחין היא עד שיקרום כקליפת השום. צלקת. הוא קרום חזק שיתרפא לגמרי. מכוה. מורדת נמי אינה מטמאה בנגעים כדתניא בתורת כהנים מכות אש יכול מורדת ת"ל (ויקרא י"ג:כ"ד) והיתה מחית המכוה יכול משתעשה

צלקת ת"ל (שם) מכות אש הא כיצד היתה ולא היתה כשהוא אומר למטה צרבת המכוה היא עד שתקרום כקליפת השום:

קדח המורד. נמי אין מיטמא בנגעים. קדח מלשון (ישעיהו ס"ד:א') כקדוח אש המסים והוא מה שרבינו בשחין ומכוה דתניא בת"כ אין לי אלא שחין שעלה מאליו לקה בעץ באבן בגפת בחמי טבריא וכל שאינו מחמת האש מנין ת"ל שחין שחין ריבה ותניא נמי הכי גבי מכוה אין לי אלא שנכוה באור נכוה בגחלת ברמץ בסיד רותח בגיפסיס רותח בחמי האור מנין תלמוד לומר מכוה מכוה ריבה ומרבינן להו כדין שחין ומכוה מה הנהו מורד לא אף קדח מורד לא:

ואין מצטרפין בנגעים. דאפי' ריבה כגריס בעור הבשר ומיעוטו בהם אין מצטרפין:

ואין הנגע פושה לתוכן. דכיון דלא מיטמאו באום לא מיטמאו בפסיון:

ואין מיטמאין משום מחיה. דאם פרחה בכולו ויש בראשו או בכף רגלו או בקמטו בשר חי אין מיטמאין משום מחיה כדתניא בתוספתא [שם] בהרת בכולו ובראשו בשר חי בהרת בכולו וברגלו בשר חי או שהיתה בו בהרת מלמעלה למטה וכמין פסיקין של בשר חי חוגרתו באמצע טהור שנאמר ומחית בשר חי בשאת עד שתהא מחיה מבוצרת לתוך השאת כלומר וכיון דהני לאו בני אטמויי נינהו אין זה מבוצרת לתוך השאת:

ואין מעכבין את ההופך כולו לבן. דקי"ל מוחלט בין במחיה בין בשער לבן בין בפסיון אם פרחה בכולו טהור ואם פרחה בכולו חוץ מהני טהור דלא מעכבי כדתניא בת"כ וכסתה הצרעת את כל עור הנגע עור הראוי לקבל נגע מעכב פרט לשחין המורד ולמכוה ולקדח המורד וממעט כל הני דתנן:

חזר הראש והזקן ונקרחו. שניתק משערו:

מיטמאין בנגעים. נגעי נתקים והן השחין והמכוה והקדח:

ונעשו צרבת. מל' צרבת עור כקליפת השום:

הרי אלו מיטמאין בנגעים בד' מראות וה"ה דהוה ליה למיתני נתפשטו הקמטים כדתניא בתוספתא (שם) הקמט שנתפשט הרי הוא כעור הבשר לכל דבר ותנן לקמן רפ"ז בקמט ונתגלה:

ואין מצטרפין בנגעים. ראש וזקן אין מצטרפין וכן עור הבשר והזקן או עור הבשר והראש אין מצטרפין דאם ניתק חצי גריס מן הזקן וחצי גריס מן הראש או חצי גריס נתק בזקן וחצי גריס נגע בעור הבשר וכן חצי גריס נתק בראש וחצי גריס נגע בעור הבשר אין מצטרפין וכן חצי גריס שחין וחצי גריס מכוה אין מצטרף:

ואין הנגע פושה לתוכן. נגע של עור הבשר אין פושה לא בניתוק הראש ולא בניתוק הזקן ולא בשחין ולא במכוה דלא חשיבי כעור הבשר דראש וזקן עתידין לגדל שער ושחין ומכוה עדיין לא עשו צלקת:

ואין מיטמאין משום מחיה. דנתקים מטמאין בשער צהוב ובפסיון ושחין ומכוה בשער לבן ובפסיון:

אבל מעכבין את ההופך כולו לבן. מדתנן לקמן פ"ח [מ"ה] פרח בכולו אבל לא כחצי עדשה הסמוך לראשו לזקן לשחין ולמכוה ולקדח וחזר הראש והזקן ונקרחו השחין והמכוה והקדח ונעשו צרבת אע"פ שנעשה מקום המחיה בהרת טמא עד שתפרח בכולו:

הראש והזקן עד שלא העלו שער. כגון קטן שלא צמח זקנו ולא השעיר ראשו נידונין כעור הבשר להטמא בבהרת וכן הדלדולין שבראש ושבזקן דלדולין דלית בהו שער נדונין כעור הבשר ומעכבין את הפריחה והנגע פושה לתוכן ומצטרפין לכגריס:

תניא בתוספתא [פ"ב] רבי יוסי בן יהודה אומר היתה בהרת סמוכה לראש לעין ולאזן ולחוטם ולפה טהור שנאמר (ויקרא י"ג:ג') וראה הכהן את הנגע בעור הבשר שיהא כל חוצה לו עור הבשר וראוי לפסיון:

תניא בת"כ נגע צרעת היא בשחין פרחה ולא בעור הבשר יכול לא פשתה בעור הבשר אבל פשתה במכוה ת"ל ואם תחתיה תעמוד הבהרת לא פשתה למקום שתחתיה היא פושה ואינה פושה לא בעור הבשר ולא במכוה:

עוד תניא בתורת כהנים ובשר כי יהיה בו בעורו שחין ונרפא או בשר כי יהיה בעורו מכות אש מלמד שאין השחין והמכוה מצטרפין זה עם זה. פי' דלכך חלקן הכתוב כך מפורש בפ"ק דחולין (דף ח.) עוד תניא בתורת כהנים כי יהיה בו נגע בראש או בזקן מלמד שאין הראש והזקן מצטרפין זה עם זה יכול לא יצטרפו זה עם זה אבל יפשו מזה לזה ת"ל נתק הוא צרעת הראש או הזקן הוא כשם שאין מצטרפין זה עם זה כך אין פושין מזה לזה:

פרק ז

משנה א

שיהיו בו קודם מתן תורה. בת"כ דריש מדכתיב כי יהיה מן הדיבור ואילך וכל הני נמי דחשיב מהתם נפקי דבעינן שיולד הנגע משעה שראוי להטמא בו ולא קודם כמו עובד כוכבים עד שלא נתגייר וקטן עד שלא נולד וכן כולם:

ובמורדים. כלומר בשחין ומכוה המורדים:
עד שלא העלו שער. בא הנגע (וכן) דחשיבי כעור הבשר היינו תחלתן טומאה וכשהעלו שער הוי טהרה שדינו כנתקין וכשנקרחו היינו סופן טומאה וכן שחין ומכוה וקדח דעד שלא באו בא הנגע היינו טומאה וכשבא השחין והמכוה והקדח היינו טהרה דבעינן שיקדים השחין והמכוה לשאת כדתניא בתורת כהנים והיה במקום השחין שאת שיקדים שחין לשאת ולא שתקדים שאת לשחין וכשחזרו ונעשו צרבת היינו טומאה:
וחיו. שנתרפאו יפה:
רבי אליעזר בן יעקב מטמא. דבתחלה בא הנגע בעור הבשר וחזר סופו לקדמותו לא חיישינן להפסק שבינתים:
תניא בתוספתא [שם] בראש עד שלא העלה שער והעלה שער ומשהעלה שער נקרח. בזקן עד שלא העלה שער והעלה שער ומשהעלה שער ניתק. בעור הבשר עד שלא נעשה שחין ונעשה שחין ומשנעשה שחין נעשה צרבת. בעור עד שלא נעשה מכוה ונעשה מכוה ומשנעשה מכוה נעשה צרבת טהור. רבי אליעזר בן יעקב אומר הואיל ותחילתו טמא וסופו טמא טמא וחכמים אומרים יראה כתחלה היתה בהרת בעובד כוכבים עד שלא נתגייר ומשנתגייר נסמכה לה בהרת אחרת ראשונה אינה זוקקת להטמא בשער לבן ובפסיון ואינה מעכבת את הפריחה כחצי גריס עד שלא נתגייר וכחצי גריס משנתגייר טהור. פי' יראה כתחלה ונפקא מינה אי פשתה השתא לרבי אליעזר בן יעקב טמא ולרבנן יראה כתחלה ויסגיר דאין פסיון מטמא בתחלה:
אינה זוקקת לטמא בשער לבן ובפסיון דאם הפך שם שער לבן או פשה משהו אין השניה טמאה דאפילו כחוט היוצא ממנה לא חשיבא. ואינה מעכבת הפריחה דלא חשיבא כעור הבשר:

משנה ב

נשתנו מראיהן. אבהרות טהורות קאי כגון דהות כשלג עד שלא נתגייר ומשנתגייר נעשית כסיד ההיכל:
וכצמר לבן וכקרום ביצה. כלומר תחלה היתה כצמר לבן ועכשיו נעשית כקרום ביצה:
נעשת מספחת. שאת או מספחת עזה אי אפשר לומר שהמספחת נעשית שאת או עזה דהא להקל קמפרש אלא כלומר השאת שנעשית מספחת או העזה שנעשית מספחת וכבר תנא ליה רישא אלא פירושי קמפרש ומספחת לשון תולדה:

משנה ג

בהרת. מהשתא איירי בבהרות טמאות:

ואין בה כלום. לא מחיה ולא שער לבן:
בתחלה. כלומר יסגיר וכן בשבוע ראשון אם נולד בה כלום יסגיר:
בסוף שבוע שני. כלומר אם לא נולד בה כלום יפטור וכן לאחר הפטור נמי אם לא נולד בה כלום יפטור כלומר שעומד בפטור זה כל ימיו ולא יסגיר עוד:
עודהו. **מסגירו**. כלומר היה רוצה להסגירו כגון בתחלה או בסוף שבוע ראשון ולא הספיק להסגירו עד שנולדו סימני טומאה כגון בתחלה בשער לבן ומחיה ובסוף שבוע ראשון בשער לבן ומחיה ופסיון יחליט אבל משהסגירו הא תנן לעיל ברפ"ג אין מחליטין את המוסגר:
ופוטרו. כלומר או פוטרו כגון בסוף שבוע שני ואפילו לאחר הפטור אם נולדו סימני טומאה יחליט:
עודהו מחליטו. שהיה רוצה להחליטו ולא הספיק עד שהלכו סימני טומאה בתחלה או בסוף שבוע ראשון יסגיר אבל משהחליטו הלכו להן כגון אם החליטו בשער לבן והלך לו שער לבן ובהרת קיימת אין מסגירו עליה אלא פוטרו ומטהרו כדאמרינן בפ"ג:

משנה ד

התולש סימני טומאה. כגון שער לבן בעור הבשר ושער צהוב בנתקים:
והכוה את המחיה. דמשמע דמשנכוית אינה סימן טומאה:
עובר בלא תעשה. דקוצץ בהרתו דדרשינן בפרק ר' אליעזר דמילה (שבת דף קלב:) דהוי בלאו מדכתיב השמר בנגע הצרעת דכ"מ שנא' השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה:
ולטהרה. כלומר מה שאמרנו לענין טומאה אבל לענין טהרה מה דינו:
עד שלא בא אצל כהן. אם תלשן טהור:
לאחר חלוטו. אם תלשן טמא:
הולכין לגדוד. שם מקום:
בתוך הסגירו. מהו אם תלש סימני טומאה בתוך שבוע של הסגר ראשון או של הסגר שני:
התחלתי מביא להם ראיות. שדקדק כדקתני בתוספתא [פ"ג] מפני מה עד שלא בא אצל הכהן טהור לא מפני שלא ראה הכהן סימני טומאה שבו (כלומר) אף תוך הסגרו נמי יהא טהור עד שיראה הכהן סימני טהרה שבו ומסיים בה בתוספתא [שם] אמרו לו יפה אמרת:
אחד עומד בפני כהן. כלומר אחד לאותו העומד לפני הכהן ומיהר לתלוש סימני טומאה קודם שתצא טומאה מפי כהן. ואחד תוך ימי הסגירו תלשן אחד זה ואחד זה טהור:
מאימתי היא טהרתו. של אותו שתלש סימני טומאה לאחר חלוטו:

כשיולד לו נגע אחר ויטהר ממנו. דכיון דנתרפא מן השניה איגלאי מילתא דחס רחמנא עליה ואי הוה קיימא קמייתא הוה מיתסי מינה כי האי ואע"ג דתנן לעיל בפרק שלישי דאין מחליטין את המוחלט שאני הכא דנקצצה ומן הדין טהור וקנסא בעלמא הוא כדמוכח בבכורות בפרק כל פסולי המוקדשין (בכורות דף לד:) והתם בעי רב פפא יטהר תנן או ויטהר תנן למאי נפקא מינה לחתן שנראה בו נגע אי אמרת יטהר תנן מקמייתא טהר ליה לבתרייתא הא נטרינן ליה ז' ימי המשתה אבל אי אמרת ויטהר תנן סוף סוף כי לא מטמיא לה לבתרייתא הא מיטמא וקאי מקמייתא:

עד שתפרח בכולו. נגע האחרון דליכא למיחש למידי דהא אי הוה ביה נמי קמא הוה השתא טהור:

או עד שתתמעט בהרתו מכגריס. דאפילו לא נתלש השער ולא נכוית המחיה היה נטהר מכיון שנתמעטה הבהרת מכגריס ומיהו עד שתפרח בכולו לא קאי אלא אתולש סימני טומאה אבל כוה את המחיה אינו נטהר בפריחה כדמוכח בתוספתא:

תניא בתוספתא [רפ"ג] התולש סימני טומאה מתוך נגעו בין שתלש כולן בין שתלש מקצתן בין עד שלא בא אצל הכהן בין משבא אצל הכהן בין מתוך הסגר בין מתוך החלט בין מתוך הפטור הרי זה לוקה את הארבעים הקורע נגע מן הבגד והקולף נגע מן הבית הרי זה לוקה את הארבעים שנאמר (דברים כ"ד:ח') השמר בנגע הצרעת אבל נושא הוא במוט על כתיפו ובסיב ברגלו ואם הלכה לה הלכה היו בו שתי שערות תלש אחת ונשרה אחת טהור היו בו שלש תלש אחת ונשרו שתים טהור שתים ונשרה אחת טמא נתמעטה בהרתו מכגריס בין כך ובין כך טהור היתה בו מחיה כעדשה באה חציה והלך חציה טהור היתה יתירה מכעדשה כוה מותר והלך כעדשה טהור כעדשה והלך מותר טמא נתמעטה בהרתו מכגריס בין כך ובין כך טהור פרחה בכולו בין כך ובין כך טמא א"ר יוסי בד"א בזמן שנעשה במותר זה בהרת אבל נעשה במותר זה שחין טהורה שאפי' בהרת כסלע ונסמך לה שחין טהורה. פירוש היו בה שתי שערות והוחלט בהן. תלש אחת ונשרה אחת טהור דאפילו לא תלש היה נטהר בנשירת האחת וכן תלש אחת ונשרו שתים אפילו לא תלש היה נטהר בנשירת השתים אבל תלש שתים ונשרה אחת טמא דאי לא תלש היה טמא באלו השתים. כוה חציה והלך חציה טהור דאפילו לא כוה היה נטהר מכיון דנתמעטה מחיה מכעדשה. פרחה בכולו בין כך ובין כך טמא בין כוה כעדשה בין כוה המותר טמא דדילמא לא היתה פורחת על מקום שהכוה ובשר חי כל שהוא מעכב את הפריחה ועד שתפרח בכולו דמתניתין לאו אכולה קאי. אמר רבי יוסי במה דברים אמורים בזמן שנעשה במותר זה בהרת אכעדשה והלך מותר טמא

קאי דלא מפליג תנא קמא בהלך בין שנעשה שחין בין שנעשה בהרת וקאמר רבי יוסי דאם נעשה אותו מותר שחין טהור דאפילו לא כוה אותו מותר כלל כיון דסמוך שחין למחיה אפילו כל שהוא והוא מורד טהור. תניא בספרי בפרשת כי תצא השמר זה לא תעשה בנגע זה שער לבן הצרעת או המחיה אין לי אלא עד שלא נזקק לטומאה משנזקק לטומאה ואחר פטור מניין תלמוד לומר לשמור מאי ולעשות אין לי אלא נגעי אדם נגעי בתים ונגעי בגדים מניין תלמוד לומר ככל אשר יורו אתכם הכהנים הלוים אין לי אלא מתוך החלט מתוך הסגר מניין ת"ל כאשר צויתים אין לי אלא כולו מקצתו מניין ת"ל לשמור ולעשות עושה אתה בה והולך ואי אתה חושש שמא הלכה לה צרעת. פי' עושה אתה בה היינו נושא במוט על כתפו דברייתא:

תניא בתורת כהנים מניין לתולש סימני טומאה במקום נתקו שהוא עובר בלא תעשה ת"ל (ויקרא י"ג:ל"ג) ואת הנתק לא יגלח:

משנה ה

ונקצצה טהורה. כדתניא בתורת כהנים כל ימי הנגע בו יטמא (שם) וכל ימי שהיתה בו בהרת ונקצצה יכול אפילו קצצה ומתכוין תלמוד לומר כל ימי ומסתברא דאסמכתא בעלמא הוא דאינו אלא קנסא כדמשמע בבכורות פרק כל פסולי המוקדשין (בכורות דף לד:):

עד שתפרח בכולו. בכל הספרים כתוב כבבכורות או עד שנתמעט בהרתו מכגריס ושבוש הוא דגבי תולש סימני טומאה דרישא שהבהרת נשארה הוא דשייך למיתני הכי אבל הכא הרי נקצצה כל הבהרת ואי גרסי ליה יש לדחוק דמיירי כגון שקצץ מקצת הבהרת ומיעטה מכגריס וכי אזל ממה שנשתייר כל כך שאפי' קצץ היה ממעט מכגריס טהור:

ואם היתה בראש הערלה ימול. כדדרשינן בפרק ר' אליעזר דמילה (שבת דף קלב:) בשר אפילו במקום בהרת יקוץ: תניא בתוספתא [שם] קצצה מתכוין רבי אליעזר אומר כשיולד לו נגע אחר ויטהר הימנו וחכמים אומרים אין לזה טהרה עולמית א"ר יהודה לא נחלקו ר"א וחכמים על שקצצה וקיצץ עמה בשר חי שאין לזה טהרה עולמית ועל שקצצה ושייר הימנה כל שהוא אם פרחה בכולו הרי הוא טהור על מה נחלקו על שקצצה מובאת שר"א אומר אין לו טהרה עולמית עד שיולד לו נגע אחר ויטהר הימנו וחכ"א פרחה במקצתו טמא פרחה בכולו טהור מצורע מוסגר ימול ופטור מן הקרבן ומוחלט ימול וחייב בקרבן היתה בו בהרת כגריס מל הימנה כחצי גריס ובסוף שבוע נעשית כסלע יראה כתחלה. פי' אין לזה טהרה עולמית ומתני' דקתני רבנן עד שתפרח בכולו בשקצצה

מובאת שלא שייר הימנ' ולא קצץ עמה בשר וכר' יהודה ומובאת לשון צמצום לא פחו' ולא יותר כמו כעדשה מובאת דלעיל פ"ו (מ"ו) וקצת היה נראה שיש שבוש בתוספתא ועד שתפרח בכולו גרסינן בתוספתא כמו במתניתין דלכאורה לא פליגי ר' יהודה ות"ק אלא בהא דלר' יהודה פליגי ר"א וחכמים במובאת דוקא ולת"ק פליגי בכל ענין ועוד איכא למ"ד בפרק זה בורר (סנהדרין דף כה.) דכל מקום שא"ר יהודה אימתי ובמה אינו אלא לפרש ומיהו בסוף חלון (עירובין דף פא:) (גרס ב) במשנתינו. ועוד דכתוב בהני) איתא הך פלוגתא דרבי יהודה ורבנן ות"ק וגרסי' לת"ק במילתא דרבנן עד שתפרח בכולו כמו במתני' ובמקום מובאת איכתוב שם מוות בשני ווי"ן בלא אל"ף וצריך טעם בהנך גווני דמפליג ר' יהודה מ"ש האי מהאי ושמא משום דקנסא הוא כדאיתא בבכורות (דף לד:) והיכא דעקר הנגע כל כך דקצץ עמה בשר חי ראוי לקנסו טפי וכששייר ממנו לא קנסינן ליה כולי האי כשלא דקדק לחטט אחריה:

פרק ח

משנה א

הפורח מן הטמא טהור. כגון שהוחלט באחד מן הנגעים ואחר כך פרחה בכולו טהור וחזרו בו ראשי אברים שחזרו ונתגלו טמא כדכתיב (ויקרא י"ג:י"ד) וביום הראות בו בשר חי יטמא ואפילו ראשי אברים ופליגי בת"כ אי כל שהוא אי כעדשה:

עד שתתמעט בהרתו מכגריס. שהלך לו כל הנגע ולא נשתייר כגריס:

מטהור טמא. אם פרח מן הטהור טמא א"א לומר דמטהור גמור דווקא דלית ביה נגע כלל איירי דא"כ מאי עד שתחזור בהרתו לכמות שהיתה אלא בשיש בו נגעים טהורים איירי כי הני דתנן לעיל בפ"ק (מ"ה) ובפ"ו (מ"ו) דכ"ד ראש אברים דבית הסתרי' בעובד כוכבים ונתגייר בקטן ונולד בקמט ונתגלה בראש או בזקן דאם מתוך אלו פרח' בכולו טמא וקצת קשה דקתני עד שתחזור לכמות שהית' דלמה לי כמות שהיתה אלא שלא תשתייר מן הפריחה כשיעור טומאה ושמא היינו בכלל כמות שהיתה ועוד יש לפרש כגון שהחליטו בשער לבן ונשר שער לבן ופטרו או שהחליטו במחיה ונתכסית המחיה ופטרו או שהסגירו בבהרת כגריס ועמד בעיניו ב' שבועות ופטרו או שפשתה ואח"כ כנסה ופטרו בכל הני אם אחר שפטרו פרחה בכולו היינו מטהור טמא:

עד שתחזור לכמות שהיתה. דאם נשתייר מן הפריחה אפי' כל שהוא סמוך לישנה טמא משום פסיון והא דתנן בסמוך או שהלכה לה מחיה ואח"כ פרחה בכולו טהור ותנן נמי בהרת ובה שער לבן פרחה בכולו אע"פ ששער לבן במקומו טהור דמשמע

וכל שכן אם אינו במקומו איכא לאוקומי הנהו בשלא פטר הכהן עדיין ופרחה בכולו והכא בשפטרו כבר ואח"כ פרחה והא דתניא בת"כ אין לי פריחה מטהרת אלא אחר חלוט מחיה בתחלה מניין בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני אחר הפטור התם קאי אאחר חלוט כדפרישית בפ"ק כלומר אחר חלוט מחיה בסוף שבוע ראשון ואחר חלוט מחיה בסוף שבוע שני אחר הפטור דלאחר שפטרו בסוף שבוע שני חזרה ונולדה מחיה והחליטו ואחר כך פרחה בכולו אבל אם שוב לא החליטו ופרחה בכולו היינו מההיא טמא ומיהו אי אפשר לומר כן כלל ובת"כ מרבה בהדיא דפריחה אחר הפטור טהורה:

תניא בת"כ (שם) וטהר את הנגע כולו הפך לבן טהור מה ת"ל שיכול אין לי פריחה מטהרת אלא אחר חלוט מחיה בתחלה מניין בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני אחר הפטור ואחר הקלט. שער לבן בתחלה בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני אחר הפטור ואחר חלוט. הפסיון בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני אחר הפטור ופריחת הבגד ת"ל וטהר את הנגע טהור לרבות את כולן:

יכול הפורח מן הטהור יהא טהור. הבא כולו לבן בתחלה יהא טהור ת"ל (שם) הוא הוא טהור ואין הבא כולו לבן בתחלה טהור אלא טמא (שם) וביום הראו' בו בשר חי יטמא ה"ז בא ללמד על ראשי אברי' שנתגלו שיהו טמאין יכול כל שהוא ת"ל בשר חי יטמא ולמעלה בשר חי יטמא מה בשר חי האמור למעלה כעדשה אף בשר חי האמור כאן כעדשה דברי ר' יוסי אמר ר"מ וכי משום מחיה הן מטמאין והלא אין מטמאין בראשי אברים אלא גזירת המלך היא אפילו כל שהו א"ר יוסי וכי משום ראשי אברים הן מטמאין והלא אם חזר לאמצעיתו טמא אלא כאן נאמר בשר חי ולמעלה נאמר (שם) בשר חי מה בשר חי האמור למעלה כעדשה אף בשר חי האמור כאן כעדשה:

משנה ב

ואחר כך הלכה לה מחיה. שפשה הנגע עליה אבל לא נתפסת המחי' אין הפריחה מטהרתו וכדתניא בתוספתא (פ"ג) בהרת כגריס ובה מחיה כעדשה פרחה בכולו והניחה מחיה במקומה טמא נולדה לו מחיה אחר הפריחה נתגלה מן הבשר כעדשה ר' יהושע מטמא מידי דהוה אמחיה ובתוספתא מפרש טעמייהו:

תניא בתוספתא (שם) שער לבן אחר פריחה חלוט מחיה ושער לבן והפסיון או אחר פריחת הבגד טהור ורבי יהושע מטמא א"ר יהושע שער לבן סימן טומאה והמחיה סימן טומאה מה מחיה חוזרת ומטמאה אף שער לבן חוזר ומטמא אמר לו רבי עקיבא מה למחיה חוזרת ומטמאה שכן היא מטמאה הפוכה ושלא הפוכה תאמר בשער לבן שאינו מטמא אלא הפוך ועוד שנאמר (שם) וביום הראות בו בשר חי יטמא בשר חי החוזר טמא

ואין שער לבן החוזר טמא ובת"כ תניא בלשון אחר א"ל ר"ע אימתי יפה כחו של שער לבן לטמא בזמן שלא שימש חלוט או בזמן ששימש חלוט א"ל בזמן ששימש חלוט א"ל אם בזמן ששימש חלוט אינו מעכב את הפריחה בזמן שלא שימש חלוט אינו דין שלא יעכב את הפריחה ועוד שנאמר כאן בשר חי בשר החוזר טמא ואין שער לבן החוזר טמא. פי' אם בזמן ששימש חלוט אינו מעכב את הפריחה דכשהחליטו בשער לבן ואח"כ פרחה בכולו טהור כדאמרינן טהור לרבות את כולו כ"ש בזמן שלא שימש חלוט דהיינו כשאחר הפריחה בא שער לבן:

משנה ג

פרחה בכולו. פריחה מטהרת אחר כולו כדפרישית מההוא דתורת כהנים:

פרחה במקצתו טמא. זו משנה שאינה צריכה ושמא איצטריך לאשמועינן אף על גב דפרחה ברובו אי נמי אשמועינן בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני טמא בפריחת מקצתו אפילו כל שהוא משום פסיון:

תניא בת"כ וראה הכהן את הבשר החי וטמאו הבשר החי טמא הוא צרעת הוא (שם) מה ת"ל שיכול אין לי אלא ראשי איברים שנתגלו שיהו טמאין אלא אחר פריחת חלוט מחיה בתחלה מניין אחר פריחת חלוט מחיה בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור אחר פריחת חלוט הפסיון בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור אחר פריחת הסגר ת"ל (ויקרא יג) וראה הכהן את הבשר החי וטמאו הבשר החי טמא הוא לרבות את כולן:

משנה ד

שבפריחתן טהרו טמא. כלומר ע"י פריחתן טיהרו את הטמא וכשחזרו ונתגלו חזרו לטמאותו:

שבחזירתן טמאו טהור. שע"י מה שחזרו ונתגלו טמאו את הטהור אם חזרו ונתכסו בנגע טהור וכולה מילתא כבר תנינא לה אלא איצטריך לאשמועינן אפילו זימני טובא כדקתני אפילו מאה פעמים. תניא בתורת כהנים או כי ישוב הבשר החי ונהפך ללבן (שם) הרי זה בא ללמד על ראשי איברים שנתגלו וחזרו ונתכסו שיהו טהורים יכול פעם אחת מניין אפילו מאה פעמים נתכסו טהור נתגלו טמא ת"ל (ישוב) כי ישוב או כי ישוב:

משנה ה

כל הראוי לטמא בנגע הבהרת. כגון עור הבשר:

מעכב את הפריחה. אינו טהור עד שתפרח עליה:

וכל שאינו ראוי לטמא בנגע הבהרת. כגון ראש וזקן וכל הני דחשיב בהדייהו אין מעכבין את הפריחה דאע"ג שלא פרח הנגע עליהם (כמו) [כיון] דפרח בשאר הגוף טהור:
ונעשו צרבת טהורין. אע"ג דעכשיו נקרחו הראש והזקן וראויין להטמא בנגע בהרת:
וכן שחין ומכוה וקדח המורדין שנעשו צרבת כשאר עור הבשר כיון דבשעת פריחה לא היו ראויין לא מעכבי וטהור:
אע"פ שנעשה מקום המחיה בהרת טמא. דפריחה קמייתא לאו פריחה היא כיון דאשתייר מעור הבשר חצי עדשה סמוך לראש ופריחה דהשתא שנתכסית המחיה של חצי עדשה נמי לא חשיב כיון דכבר נקרחו ונעשו צרבת דהרי הן כעור הבשר ולא מהני עד דפרח נמי עלייהו:
תניא בתוספתא [פ"ג] פרחה בכולו אבל לא בכחצי עדשה שהוא סמוך לראש ולזקן השחין והמכוה והקדח והמורדין חזר הראש והזקן ונקרחו השחין והמכוה והקדח ונעשו צרבת וחזר ונתמלא מקומן בבהרת ר' יעקב אומר הואיל ונסמכה טהורה לטהורה טהור וחכמים אומרים תראה כתחלה. פי' הואיל ונסמכה טהורה לטהורה משמע דקסבר רבי יעקב דאי לא פרח בהן טהור ומתני' דלא כרבי יעקב אלא כרבנן אתיא והא דאמרו רבנן תראה כתחלה ומתני' משמע דטהור משום דמקום המחיה הכל נתכסה בבהרת ובריתא שלא פרחה על מקום המחיה ומיהו קשה מאי תראה הא אין מסגירין את המוחלט:

משנה ו

אחת טמאה. מוחלטת בשער לבן או במחיה או בפסיון:
ואחת טהורה. בסוף שבוע שני לאחר הפטור:
ופרחה מזו לזו. אפי' מטהורה לטמאה:
ואח"כ בכולו. משום דטהורה נעשית טמאה כשפרח ממנה לטמאה דהרי פשתה וכי פרחה אחר כך בכולו הוה ליה פורח מן הטמא וטהור ובתוספתא פליגי רבי וחכמים:
בשפתו העליונה. חצי גריס בהרת וכן בשפה התחתונה וכשסגר פיו נראית בהרת כגריס וכן בשתי אצבעות או שני ריסי עיניו כשמדובקין נראית כגריס שלם:
אבל לא בבהק. מראה לבנונית למטה מארבע מראות ומעכב את הפריחה:
חזרו בו ראשי אברים. שנתגלו מן הנגע ונעשה בהק טהור וה"ה בשאר הגוף דאע"ג דבהק מעכב את הפריחה בתחלה אינו מעכב בסוף ואגב סיפא נקט כאן ראשי איברים (וגבי פיו) נקט ראשי איברים משום רבותא דר"מ דאפילו בראשי איברים מטמא כשנתגלו פחות מכעדשה ונעשה בהק וכ"ש בשאר הגוף ורבנן דמטהרי לאו דוקא פחות מכעדשה דאפי' טובא טהור דבהק בסוף אינו מעכב:

תניא בתוספתא [שם] שתי בהרות אחת טמאה ואחת טהורה פרחה מזו לזו בעור הבשר ולא מעור הבשר לתוכן טהור רבי נחמיה אומר אי מתחלה פרחה מטמאה לטהורה טהור ואם מטהורה לטמאה טמא. פי' ולא מעור הבשר לתוכן כלומר אע"פ שלא חזר ופרח מעור הבשר לתוכן טהור דכולו פרח קרינא ביה:

תניא בתורת כהנים (שם) ואם פרח תפרח אין לי אלא בזמן שפרחה כולו כאחת מניין פורחת וחוזרת ופורחת וחוזרת ת"ל תפרח אין לי אלא מלמעלן למטן מלמטן למעלן מניין ת"ל תפרח ואם פרח תפרח אין לי אלא מטמאה לטהורה מטהורה לטמאה מניין ת"ל תפרח ואם פרח תפרח רבי נחמיה אומר אם מתחלה פרח מטמאה לטהורה טהור מטהורה לטמאה טמא. עוד תניא בת"כ (שם) וכסתה הצרעת ולא הבהק שהייתי אומר הואיל והוא סי' טהרה בסוף תהא סי' טהרה בתחלה ת"ל וכסתה הצרעת ולא הבהק. עוד תניא בתורת כהנים בשר חי (שם) בשר חי החוזר טמא ואין בהק החוזר טמא והלא דין הוא בהק מעכב ומחיה מעכבת מה מחיה חוזרת ומטמאה אף בהק יחזור ויטמא ת"ל בשר חי בשר חי החוזר טמא ואין בהק החוזר טמא:

משנה ז

הבא בכולו לבן יסגיר. מתחלה בא כולו מכוסה בנגע יסגיר כדין בהרת כגריס שמא יוליד לה שער לבן או מחיה ואין פריחה מטהרת בתחלה כדתניא בתורת כהנים ובריש פירקין הבאתיה:

נולד לו שער לבן. בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני יחליט. ואם לא בא סימני טומאה יפטור:

השחירו שתיהן. כל הני דחשיב סימני טהרה נינהו:

נולד לו מחיה. בתורת כהנים דרשינן באדם להביא את הבא בכולו לבן שתהא המחיה מטמאתו והלא דין הוא ומה בהרת קטנה מחיה מטמאתה בהרת גדולה לא תהא מחיה מטמאה לא אם אמרת בבהרת קטנה שהיא סימן טומאה תאמר בבהרת גדולה שאינה סימן טומאה הואיל ואינה סימן טומאה לא תהא מחיה מטמאתה ת"ל באדם להביא את הבא בכולו לבן שתהא מחיה מטמאתו בכולו הבא בכולו לבן מתחלה שהוזקק להסגיר או לפטור או להחליט:

הרי הן כמו שהיו. וטהורין דלא חשיבי מחיה:

פרחה במקצתו. במקצת ראשי אברים שנתגלו טמא משום דפשה וה"ה בכולו בבת אחת טמא משום פסיון וכן מוכח בסמוך והא דנקט מקצתו משום דבעי למיתני פרחה בכולו טהור דהיינו אחר שפרחה במקצתו דה"ל פורח מן הטמא. תניא בת"כ יכול הבא

בכולו לבן שחזרו בו ראשי אברים מתוך הפטור יהא טמא ת"ל הוא אוציא את הבא בכולו לבן שחזרו בו ראשי אברי' מתוך הפטור ולא אוציא את הבא בכולו לבן שחזרו בו ראשי אברי' בין מתוך החלט בין מתוך הסגר ת"ל (שם) טמא הוא צרעת הוא הוא טמא ואין הבא בכולו לבן שחזרו בו ראשי איברי' בין מתוך החלט בין מתוך הסגר בין מתוך הפטור טמא אלא טהור. פי' הבא כולו לבן מתחלה והסגירו שני שבועות ולא נולדו בו סימני טומאה ופטרו ואח"כ נתגלו בו ראשי איברים היינו חזרו בו ראשי אברים מתוך הפטור ואם החליטו בשער לבן והשחירו ואח"כ נתגלו ראשי איברים היינו חזרו בו ראשי איברים מתוך החלט טהור ואם בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני נתגלו ראשי איברים היינו (הוא) בו ראשי איברים מתוך הסגר ובכולן טהור:

משנה ח

אם פרחה בכולו כאחת מתוך טהרה טמא. כגון הני דפרישית שבא כולו לבן מתחלה ולאחר הסגר או החלט נטהר כדפרישית דאם חזרו בו ראשי איברים טהור אח"כ נתגלו ראשי איברים טהור ושוב נתכסו כאחד היינו מתוך טהרה דטמא והיינו דפרישית דפרחה במקצתו לאו דוקא:

מן הפריעה ומן הפרימה. בטהור מתוך החלט נמי לא שייכא פריעה ופרימה מכיון שטהור והכי איבעיא ליה למתני מצורע מוסגר פטור מן הפריעה ומן הפרימה ומוחלט חייב ומשום תגלחת וצפרים נקט כי האי לישנא טהור מתוך הסגר וטהור מתוך החלט ובפ"ק דמגילה (דף ח:) הלשון מכוון דתנן אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה אין בין טהור מתוך הסגר לטהור מתוך החלט אלא תגלחת וצפורים אבל לענין שילוח וטומאה זה וזה שוין כדדרשינן התם בגמרא מקראי:

משנה ט

פרחה בכולו. אי בשהחליטו ואחר כך פרחה בכולו כולי עלמא לא פליגי דטהור וכי חזרו ראשי איברים ונתגלו טמא אלא הכא מיירי שלא הספיק להחליטו עד שפרחה בכולו ונתגלו ראשי איברים דר' ישמעאל מדמי לה לכתחלה בכולו לבן בלא ראשי איברים דבעי הסגר ור"א בן עזריה סבר דכיון דאילו לא פרחה היה מחליטו דינו כבהרת קטנה ובה מחיה וכי פרחה בכולו ואח"כ נתגלו ראשי איברים טמא ועוד יש לפרש דאפילו החליטו במחיה (בחזרת ראשי איברים דכי מיטמו) ופרחה בכולו וטהרו קסבר ר' ישמעאל דאין מיטמא בחזרת ראשי איברים שאחר פריחה היינו היכא דטהור בתורת פריחה אבל הכא לא בתורת פריחה טהור דהא אילו נתמעטה מחיה מכעדשה טהור. תניא בתוספתא (פ"ג) הבא כולו לבן ובו מחיה עגולה או ארוכה הרי זה יסגיר חזרו בו ראשי איברים הרי

אלו כמות שהיו וחכמים אומרים פרחה במקצתו טמא בכולו ובמחיה טהור. פי' הרי זה יסגיר דאין מחליט במחיה אא"כ יש בה כשיעור עדשה מרובעת כמות שהיה להסגיר:
וחכ"א לא גרסי' דבהא כולי עלמא מודו ושיבוש הוא:
פרחה במקצתו טמא משום פסיון:
בכלו. כלומר בכל ראשי אברים:
ובמחיה העגולה או ארוכה. טהור משום פריחה:

משנה י

מי שהיה מוחלט. בשער לבן או במחיה או בפסיון:
שאילו הראה לכהן. כשהלכו סימני טומאה היה מטהרו ואם אחרי כי היה פורח היה טמא דהוה ליה פורח מן הטהור אבל השתא הוה ליה פורח מן הטמא וטהור:
עד שפרחה בכולו טמא. כלומר טעון הסגר כבא כולו לבן בתחלה ואם מתחלה קודם שפרחה הראה לכהן היה מסגיר ובסוף שבוע כשפרחה הוה ליה פורח מתוך הסגר דטהור:

פרק ט

משנה א

השחין והמכוה. עור הבשר שלקה בשחין ומכוה כדמפרש ונולד במקומו בהרת באחד מארבע מראות מסגירו שבוע אחד בסוף שבוע ראשון אם יש בו שער לבן או פסיון מחליטו ואם לאו פוטרו אבל במחיה אין מטמא דמחית בשר חי בעינן ואינו זה בשר חי כיון דמקומו שחין או מכוה עד שיעשה מקומו צלקת קרום חזק ודוקא בשחין ומכוה שאין מורדין שעשו קרום כקליפת השום הוא דבעי הסגר כשנולדה במקומו בהרת אבל אם היו מורדין אין מטמאים בנגעים כדתנן לעיל בסוף פרק ו' ושם פירשתי כל הצורך:
גפת. פסולת של זיתים וחם מחמת עצמו:
רמץ. אפר כירה וחם מחמת האור:

משנה ב

אין מצטרפין זה עם זה. חצי גריס שחין וחצי גריס מכוה אין מצטרפין:
ואין פושין מזה לזה. דאם שחין ומכוה זה אצל זה ובאחד מהן בהרת כגריס והסגירה ובסוף שבוע פשתה לחבירו או לעור הבשר אין מחליטו או אם הבהרת בעור הבשר ובסוף השבוע פשתה לשחין או למכוה אין מחליטו וכולה מילתא פירשתי לעיל בסוף פרק ששי:

אע"פ שמקומו נעשה צלקת. שניכר שהיתה שם שחין או מכוה ואין שוה לשאר עור הבשר אעפ"כ נידון בעור הבשר מאחר דנעשה קרום חזק:

תניא בתורת כהנים ובשר כי יהיה בו בעורו שחין ונרפא (ויקרא י"ג:י"ח) או בשר כי יהיה בעורו מכות אש (שם) מלמד שאין שחין ומכוה מצטרפין זה עם זה לא שבאו ואין ידוע אם שחין הוא ואם מכוה הוא אלא אפילו כחצי גריס שחין וכחצי גריס מכוה אין מצטרפין:

תניא בתוספתא [פ"ג] השחין והמכוה שניהם סימן אחד ושניהם טומאה אחת ולמה נחלקו שאינן מצטרפין זה עם זה כחצי גריס מן השחין וכחצי גריס מן המכוה אינן מצטרפין זה עם זה שחין ונעשית מכוה בטלה מכוה את השחין מכוה ונעשית שחין ביטל שחין את המכוה הרי הן לפניך ואין ידוע אם שחין אם מכוה טהור השחין והמכוה והנתקים השחין והמכוה והקרחת והגבחת השחין והמכוה ועור הבשר אין מצטרפין זה עם זה ואין פושין מזה לזה. הסגירו בשחין ובסוף שבוע נעשה עור הבשר. בעור הבשר ובסוף שבוע נעשה שחין יראה כתחלה. פי' הסגירו בשחין שהיה כקליפת השום. ובסוף שבוע שני נעשה עור הבשר שנעשה מקומו צלקת. או בעור הבשר הסגירו שהיה צלקת. ובסוף שבוע נעשה שחין שהצלקת נעשה כקליפת השום. יראה כתחלה אם היה בתחלה כגריס ועכשיו כסלע לא יחליט אלא יסגיר כאילו עכשיו רואה בתחלה:

תניא בתורת כהנים והיה במקום השחין שאת לבנה שיקדים השחין לשאת ולא שיקדים השאת לשחין ר"א בן יעקב אומר קרוי הוא במקומו עד שלא בא לשם כיצד היה בעור של הבשר עד שנעשה שחין ונעשה שחין ר"א בן יעקב מטמא וחכמים מטהרין. פי' ר"א בן יעקב מטמא אם תחלתה כגריס ועכשיו פשתה ובריייתא דתוספתא דקתני יראה כתחלה דלא כוותיה אלא כרבנן ומטהרין לאו דוקא ולאפוקי מר"א בן יעקב דמטמא קאתו אלא יראה כתחלה:

משנה ג

אמרו לו למה. יסגיר הא אי אפשר להולד בו סימן טומאה דכף היד אינו מגדל שער לעולם ובפסיון נמי א"א כדאמרן דשחין ומכוה אין פושין לעור הבשר ומחיה נמי לא כדאמרן בב' סימנין בשער לבן ובפסיון ולא במחיה. שמא תכנוס ותפשה כגריס ותחזור ותפשה ויחליט:

הרי מקומה כגריס. שצרבת השחין כגריס ונולדה בו בהרת:

לא שמעתי. כלומר גם זה יסגיר אבל לא שמעתי בו טעם והיינו דקאמר ליה לר' יהודה בן בתירא אם לקיים דברי חכמים הן שיאמר טעם לקיים מה שקיבל מרבותיו דבעי הסגר

ובת"כ קתני בהדיא אמרו לו והלא מקומה כגריס אמר להן כך שמעתי יסגיר. תניא בת"כ (ויקרא יג) שחין אין לי אלא שחין שיש לו להיכן שיפשה שאין לו להיכן שיפשה מנין ת"ל (שם) כי יהיה בו אפילו בכולו פי' אפילו שכסתה הבהרת כל השחין:

פרק י

משנה א

הנתקים. שנמרט מראשו או מזקנו כגריס יסגיר ואם בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני פשה הנתק שנמרט עדיין יותר מכגריס או נולד בנתק שער צהוב דק יחליט ואם לאו יפטור ובתחלה נמי או לאחר פטור מיטמא בשער צהוב דק כדתנן לעיל בפ"ג (מ"ה) ובפסיון אין מיטמא בתחלה אבל מיטמא לאחר הפטור:

קצר. משאר כל השער אי נמי קצר משיעור דתנן גבי שער לבן בפרק בא סימן (נדה דף נב:) וקצת משמע כן בתוספתא:

תניא בתוספתא [רפ"ד] ר"ע אומר שער צהוב הארוך טהור אלא שהוא מציל מיד שער צהוב דק והפסיון הבא אחר הנתק ואי זה הוא סימנו ר"א בר ר"ש אומר הטמא בשער לבן טהור בשער צהוב טהור בשער לבן טמא בשער צהוב. פי' מציל כדתנן בסמוך הטמא בשער לבן דהיינו ארוך ששיעורו כדתנן בפרק בא סימן. טהור בשער צהוב דקצר בעי ואין זה קצר:

תניא בת"כ ובו להביא את שבתוכו ושוכב חוצה לו פרט לשחוצה לו ושוכב בתוכו. שער מיעוט שער ב' שערות. צהוב ולא ירוק אדום ולא שחור ולא לבן אוציא את כולן ולא אוציא שער לבן ודין הוא ומה אם שער צהוב שאינו סימן טומאה בנגע הרי הוא סימן טומאה בנתק שער לבן שהוא סימן טומאה בנגע אינו דין שיהא סימן טומאה בנתק ת"ל צהוב ולא לבן ולמה דומה לתבנית הזהב:

משנה ב

מכונס. שתי שערות במקום אחד:

מפוזר. אחת במזרח ואחת במערב:

מבוצר. שהנתק ט' עדשות והשער באמצע זהו לשון מבוצר כדפרישית לעיל בריש פ"ד:

הפוך. שהנתק קדם לשער צהוב:

שלא הפוך. שהשער צהוב קדם לנתק:

שאין שער אחר מציל מידו. דאם יש בנגע ב' שערות לבנות אפי' מלא שערות שחורות עמהן טמא אבל שער צהוב אם יש עמו ב' שערות שחורות לא מיטמא. תניא בת"כ וכי

יראה הכהן את נגע הנתק (ויקרא י"ג:ל"א) אמר רבי שמעון מה ת"ל הנתק הקיש נגעים לנתקים מה נגעים שער לבן שבו אינו מטמא אלא הפוך אף הנתק שער צהוב שבו אינו מטמא אלא הפוך ק"ו ומה שער לבן שאין שער אחר מציל מידו אינו מטמא אלא הפוך שער צהוב דק שיש שער אחר מציל מידו אינו דין שלא יטמא אלא הפוך לא אם אמרת בשער לבן שלא יפה כחו במקומו לטמא בכל מראה תאמר בשער צהוב דק שיפה כחו במקומו לטמא בכל מראה הואיל ויפה כחו לטמא בכל מראה יטמא הפוך ושלא הפוך ת"ל נגע הנתק הקיש נגע לנתק מה נגע שער לבן שבו אינו מטמא אלא הפוך אף נתק שער צהוב שבו אינו מטמא אלא הפוך רבי יהודה אומר כל מקום שצריך לומר הפוך אמר הפך אבל הנתק שנאמר בו ולא היה בו שער צהוב מטמא הפוך ושלא הפוך א"כ למה נאמר נגע הנתק הקיש נתק לנגע מה נגע כגריס אף נתק כגריס. פי' מקומו של שער לבן עור הבשר. מקומו של שער צהוב ראש וזקן:

משנה ג

הצומח. שצמחו בנתק שערות שחורות ואינן מצילות בפחות משתים כדאמרינן בתורת כהנים מיעוט שער שתים ונתק כגריס שהוחלט בשער צהוב או בפסיון וצמחו בנתק ב' שערות שחורות מצילות בין מכונס דשתיהן במקום אחד בין מפוזר זה ברוח זה וזה ברוח זה:

מבוצר באמצע הנתק ושלא מבוצר דקיימין בנתק מן הצד:

והמשואר. שקדמו שתי שערות שחורות הללו לנתק דכשניתק שער ראשו או זקנו כגריס נשארו מהן שתים בתוך הנתק ואם הם מבוצרות באמצע הנתק מצילות אבל עומדות מן הצד אינם מצילות אלא א"כ רחוקות מסוף הנתק המוקף שערות כשיעור מקום ב' שערות ולשערות המקיפות את הנתק קמה קרי להו וכששערות הללו רחוקות מקום שתי שערות מן הקמה היינו נמי מבוצר וכי האי גוונא נמי אמרינן גבי מחיה כדפרישית לעיל בפרק רביעי דכי האי גוונא מבוצר מיקרי:

אחת צהובה ואחת שחורה. בצהובה שקדמה לנתק דלא הויא סימן טומאה אצטריך ליה למימר דאין מצטרפת עם השחורה להציל מיד שער צהוב ומיד פסיון ולפי זה אתיא דלא כרבי יהודה דמטמא בסמוך וכרבי שמעון נמי לא אתיא דאמר מציל אלא כרבי אליעזר בן יעקב דאמר לא מטמא ולא מציל ומיהו בתורת כהנים משמע דלרבי יהודה נמי איצטריך ויש לפרש כגון להציל מיד הפסיון דסלקא דעתך יצטרף עם השחור להציל כיון דבפני עצמו לא הוי סימן טומאה ואפילו צומח נמי הוה אמינא דמצטרף להציל:

תניא בתורת כהנים ושער שחור אין בו (שם) ושער מיעוט שער שתי שערות שחור אין לי אלא שחור מניין לרבות את הירוק ואת האדום ואת הלבן ת"ל ושער א"כ למה נאמר שחור השחור מציל הצהוב אינו מציל אי זה הוא צהוב שאינו מציל הרי שקדם את הנתק טמא דברי רבי יהודה אלא שהיו בו שתי שערו' אחת צהובה ואחת שחורה אחת צהובה ואחת לבנה הייתי אומר הואיל ואין מצטרפין לטומאה יצטרפו לטהרה ת"ל שחור שחור מציל צהוב אינו מציל רבי אליעזר בן יעקב אומר שער צהוב שקדם את הנתק לא מטמא ולא מציל רבי שמעון אומר כל שאינו סימן טומאה בנתק הרי הוא סימן טהרה בנתק אין בו עד שיהא מבוצר בו מכאן אמרו ב' נתקים זה בצד זה ויש שיטת שער מפסקת ביניהם נפרץ במקום אחד טמא בשני מקומות טהור כמה יהא בפירצה מקום שתי שערות נפרץ במקום אחד כגריס טמא מפני שלא כנס שער שחור לתוכו. פירוש הרי שקדם את הנתק טמא דברי רבי יהודה כלומר לר' יהודה דמטמא במתניתין דבסמוך כשקדם שער צהוב לנתק כיצד היה עולה על דעתו של אדם שיציל. אלא שהיו בו שתי שערות אחת צהובה ואחת שחורה בין קדמו לנתק בין הנתק קדם ואין כאן אלא ב' שערות וכשהוחלט הפסיון ס"ד שיצטרף הצהוב לשחור. לא מטמא ולא מציל. אי איכא ב' צהובות שקדמו לנתק ואפי' אחת שקדמה ואחת שצמחה אין מצטרפות לטמא ולהציל נמי אין מצטרפות אפילו אחת צהובה שקדמה ואחת שחורה. הרי הוא סימן טהרה בנתק. וב' שקדמו מצילות:

ב' נתקים שיש בכל אחד כגריס הקלקי מרובע ומונחים זה אצל זה. ויש שיטה שער המפסקת בין שני הנתקים דאם לא היה אותה השיטה היה נעשה נתק גדול ארכו פי שנים ברחבו ואותה השיטה חולקת לב' כמחיצה המפסקת נפרץ שער של אותה השיטה במקום אחד טמא מפני שפשה הנתק ולא שנפרץ בתחלה דאין פסיון מטמא בתחלה אלא בנפרץ בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני או לאחר הפטור בשני מקומות כי אותה שיטה נפרצה למטה ולמעלה ונשארו מאותה שיטה ב' שערות או באמצע טהור דמבוצרות נינהו ומצילות דכנס שער שחור בתוך הנתק. כמה יהא בפירצה בא לפרש שיעור פירצה דב' מקומות ומקום אחד דמקום ב' שערות אפירצה דב' מקומות קאי דזהו שיעור מבוצר כדפרישית לעיל בריש פרק רביעי. כגריס. אפירצה דמקום אחד קאי כלומר אפי' נפרץ כגריס טמא מפני שלא כנס שער שחור לתוכו כיון דלא נפרץ בשני מקומות דהיינו שער משואר דבעינן מבוצר:

עוד תניא בתורת כהנים ושער שחור צמח בו (שם) ושער מיעוט שער שתי שערות שחור אין לי אלא שחור מניין לרבות את הירוק והאדום והלבן ת"ל ושער שהוא צמח בו אע"פ

שאינו מבוצר. בו אין לי אלא צומח בתחלה ומשואר בסוף מניין למשואר בתחלה וצומח בסוף ת"ל שער שער ריבה. פירוש תרי קראי כתיבי בפרשת נתקים חד קודם הסגר וחד לאחר הסגר בסוף שבוע שני קודם הסגר כתיב (שם) ושער שחור אין בו דהיינו משואר דאין בו משואר משמע ובסוף הסגר שני כתיב ושער שחור צמח בו דמשמע צמח שער חדש ולשון תחלה משמע דכולה מכילתין קודם הסגר ובסוף משמע לאחר הסגר בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני ולפי סברא זו הוה ליה למימר איפכא אין לי אלא צומח בסוף ומשואר בתחלה מניין למשואר בסוף וצומח בתחלה ואם באנו לקיים הגירסא צריך לפרש דתחלה היינו קודם שנולדו בנתק סימני טומאה ובסוף דבאו לאחר שנולדו סימני טומאה דלשון צמח משמע צמח כבר קודם לכן אבל אין בו משמע אין בו עכשיו דאתו השתא וכי תימא משואר בסוף היכי משכחת לה דמשואר הם שערות הראש והזקן שנשארו בנתק משכחת לה שפיר בשני נתקים שנפרצה השיטה בשני מקומות כדפרישית ועוד משכחת לה בנתק אחד שתחלתו כגריס והסגירו ובסוף שבוע פשה או נולד בו שער צהוב וחזר ופשה עדיין עד כסלע ובאותו פסיון נשארו שתי שערות. וצריך לדקדק בתורת כהנים מנא ליה הא דאין בו משמע מבוצר וצמח בו משמע אע"פ שאינו מבוצר:

תניא בתוספתא [פ"ד] היו בו שתי שערות אחת צומחת ואחת מבוצרת הרי אלו מצילות מפוזרות. היו בו שתי שערות אחת צהובה ואחת צומחת אחת צהובה ואחת משויירת נולד זוג לצהובה טמא לצומחת ולמשויירת טהור. פי' היו בו בנתק שערות שחורות אחת צומחת ואפי' אינה מבוצרת. ואחת מבוצרת כלומר דמשוארת ומבוצרת משמע דמשוארת לא מצלא אלא א"כ מבוצרת כדאמרן. הרי אלו מצילות מפוזרות כלומר אע"ג דמפוזרות שהמבוצרות באמצע והמפוזרות מן הצד אפילו הכי מצילות:

אחת צומחת וצהובה ואחת משויירת ושחורה. נולד זוג לצהובה טמא דאיכא שתי שערות צהובות שהן סימן טומאה ואע"ג דאיכא אחת שחורה אינה מצלת. לצומחת ולמשויירת כלומר אם אחרי כן נולד זוג לצומחת או כגון דליכא צומחת אבל איכא משויירת ונולד זוג טהור כדאמרן דצומחת ומשויירת מצילין בין בתחלה בין בסוף ובהאי זוג איכא אחת בתחלה ואחת בסוף ומצטרפות להציל:

משנה ד

ורבי יהודה מטמא. כבר שנינו לעיל מילתיה דרבי יהודה דאמר מטמא הפוך ושלא הפוך והדר תניא הכא אגב שאר תנאי:

ר"ש אומר כל שאינו סימן טומאה. כגון שקדם לנתק דלעיל קאמר רבי שמעון דאינו מטמא אלא הפוך:

הרי הוא סימן טהרה. ומציל מיד סימני טומאה ועל כרחין תנא קמא דאמר שער צהוב שקדם לנתק טהור לענין הצלה סבר לה או כרבי אליעזר בן יעקב או כרבי שמעון ולפי שסתם דבריו פליגי ביה רב אליעזר בן יעקב ורבי שמעון:

משנה ה

כיצד מגלחין את הנתק. בסוף שבוע ראשון להסגרו שלא פשה ולא נולד בו שער צהוב כתיב (ויקרא י"ג:ל"ד) והתגלח ותניא בתורת כהנים והתגלח בכל אדם ובכל דבר ואפי' נזיר דלא בעי כהן ולא בעי תער וגם דוחה לאו דנזיר ודריש התם את הנתק לא יגלח (שם) וכי מה יש בו והלא ניתק השער וא"כ למה נאמר ואת הנתק לא יגלח סמוך לנתק לא יגלח הא כיצד מגלח חוצה לו ומניח שתי שערות סמוך לנתק כדי שיהא ניכר אם פשה והיינו דמתרגמינן ויגלח סוחרני נתקא ודעם נתקא לא יגלח דמגלח סביב לנתק ומשייר סביב הנתק שתי שערו' מכל רוח דמוקף הנתק שערו' כעטרה וחוזר ומסגירו שבוע שני ואם פשה או נולד בו שער צהוב מחליטו:

החליטו בשער צהוב. ואחר שהוחלט בו הלך לו שער צהוב ואחרי כן חזר כלומר הרי הוא בהחליטו כמו שהיה ואכולהו קאי:

וכן בפסיון. כלומר וכן אם לא חזר השער אלא שפשה הרי הוא כמו שהיה בתחלה כלומר דין זה שאמרנו נוהג בין שהחליטו בשער צהוב בתחלה בין שהחליטו בשער צהוב בסוף שבוע א' בין שהחליטו בסוף שבוע ב' בן החליטו בשער צהוב לאחר הפטור דהיינו כשעמד בעיניו שני שבועות ופטרו ואח"כ נולד שער צהוב והחליטו ובכלהו הלך שער צהוב וחזר או שלא חזר אלא שפשה הרי הוא כמות שהיה החליטו בפסיון והלך הפסיון וחזר הפסיון או שלא חזר הפסיון ונולד בו שער צהוב ואין חילוק ביניהם אלא בשער צהוב מחליט בתחלה ובפסיון אין מחליט עד אחר הסגר ולא גרסי' בתחלה גבי פסיון והסופרים אגב רהטייהו כתבוהו בסיפא כמו ברישא ובתורת כהנים ליתיה ודריש התם דהרי הוא כמות שהיה מדכתיב (שם) ואם פשה יפשה:

הלך הפסיון. היינו שחזרו שערות וצמחו במקום שפשה וחזר הפסיון שלאחר שצמחו חזרו ונתקו או שלא חזרו ונתקו אלא שבא שער צהוב הרי הוא בהחליטו כמות שהיה ושערות שחורות שצמחו בפסיון אין מצילות מיד שער צהוב דלא צמחו בנתק אלא בפסיון. תניא בתורת כהנים אחרי טהרתו אין לי אלא לאחר הפטור מניין אף בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני ת"ל יפשה:

משנה ו

משנה זו פרשתיה לעיל בברייתא דתורת כהנים:

משנה ז

זה לפנים מזה. כגון נתק כגריס הקלקי מרובע ושיטה של שער מקיפו סביב וחוץ לאותה שיטה מקיף נתק כגריס כל סביבה דהיינו רצועה של נתק ברוחב כעדשה שמקפת את השיטה שזהו שיעור הנתק המקיף את השערו' המבוצרו' והך מילתא דמיא להא דתנן לעיל פ"ו (מ"ה) בהרת כגריס ומחיה כעדשה מקיפתה וחוץ למחיה בהרת והתם תנן הפנימי' להסגיר והחיצונה להחליט אבל הכא מהאי דינא הנתק הפנימי להסגיר והחיצון לפטור דהתם שדינן מחיה המקפת בהרת בתר בהרת חיצונה ומטמינן לחיצונה וה"נ שדינן שיטה של שער המקיף נתק הפנימי בתר נתק החיצון ומטהרינן ליה דהא אית ביה שערות טהורות המבוצרות והכי נמי תניא בתוספתא [פ"ד] נתק בתוך נתק מסגיר את הפנימי ופוטר את החיצון ולר' יוסי דאמר גבי בהרות אין מחיה סימן טומאה לחיצונה שהבהרת לתוכה הוא הדין כאן דאין השערות סימן טהרה לנתק החיצון כיון דאיכא נתק פנימי לתוכו ומסגיר את שניהן ובתורת כהנים נמי תניא איש להביא את הנתק (נתק) בתוך נתק דברי ר' עקיבא ורבי עקיבא לטעמיה דלעיל גבי בהרת קאי ר"ע בשיטת רבי יוסי דמסגיר את שתיהן והך שיטה של שער נמי לא שדינן לה לא בתר חיצון ולא בתר פנימי ומסגיר את שניהם:

נפרץ ממקום א' טמא. לרבנן פנימי ולר"ע ורבי יוסי שניהם משום פסיון:

משני מקומות טהור. שני הנתקים טהורים לדברי הכל דאיכא שערות מבוצרות ומצילות לכאן ולכאן:

כמה תהא הפרצה. שאמרנו במקום אחד טמא בשני מקומות טהור:

מקום ב' שערות. אפרצה דב' מקומות קאי:

נפרץ ממקום אחד כגריס טהור. והא דאמרן נפרץ ממקום אחד טמא היינו בפחות מכגריס אבל מאחר דנפרצה כגריס נעשו שני הנתקים כנתק אחד ושערות השחורות הרי הן מבוצרות דפחות מכגריס הוא דנחשב כדבוקו' לקמת הראש מצד אחד דכל השערות הרי הן כקמת הראש ואין כאן מבוצר:

תניא בתוספתא [שם] נתק וחוט יוצא ממנו שני נתקים וחוט יוצא מזה לזה אם יש רוחב שתי שערות זוקקן לטמא בשער צהוב דק ובפסיון להציל בצימוח אבל במשוייר אינו מציל עד שיהא בו רוחב כגריס ר' אלעזר בר' שמעון אומר כשם שאינו מציל במשוייר

עד שיהא בו רוחב כגריס כך אין זוקקין לטמא בשער צהוב דק והפסיון ולהציל בצימוח עד שיהא בו רוחב כגריס:

פי' נתק כגריס וחוט של נתק יוצא מן הנתק כגריס:

שני נתקים בכל אחד כגריס וחוט של נתק יוצא מזה לזה אם יש בחוט רוחב ב' שערות נתק זוקק לטמא שאר הנתקים בשער צהוב דק ובפסיון דאם השער צהוב כחוט הרי הוא כעומד בשאר הנתקים ואם פשה החוט כאילו פשה הנתקים:

ולהציל בצימוח. דאי איכא בנתקים שער צהוב או שפשו ושער שחור צמח בחוט כאילו צמח בנתקים ומציל:

אבל במשוייר אינו מציל עד שיהיה בחוט כגריס משום דמשוייר אינו מציל אלא מבוצר ואי אפשר להיות מבוצר עד שיהא בחוט רוחב שלשה עדשים דזהו רוחב הגריס כדפרישית לעיל בריש פירקין ורבי אלעזר בר"ש סבר דלשום דבר אין החוט נחשב כנתק עצמו עד שיהא כגריס ברוחבו של חוט וכמו שנחלקו כאן גבי נתקים נחלקו גבי בהרת וחוט יוצא הימנה ולעיל כתבתי בפירקין:

משנה ח

ובו שער צהוב טמא. שער צהוב מטמא בין בתחלה בין בסוף שבוע ראשון בין בסוף שבוע שני בין לאחר הפטור:

נולד בו שער שחור טהור. או בצמח אף על פי שאינו מבוצר ואי במשוייר במבוצר דרחוק מקמת הראש מקום שתי שערות כדאמרן:

אף על פי שהלך לו שער שחור טהור. דכיון דנטהר הצהוב תו לא מטמא אף על פי שנשאר השחור אבל אם החליטו בפסיון ובא השחור וטהר את הפסיון ואחר כך נולד השחור חוזר הפסיון ומטמא או שפשה וכנס וחזר ופשה לא אמרינן כיון שטהר הנתק תו לא מטמא:

ר' שמעון בן יהודה אומר משום ר' שמעון כל נתק שטיהר שעה אחת. בין שהחליטו בפסיון וכנס או שבא שער שחור וטהרו בין שהחליטו בשער צהוב ובא שער שחור וטהרו ואחרי כן הלך השחור או מה שכנס חזר וניתק שוב אין לנתק זה טומאה לעולם ואע"ג דקיימן סימני טומאה שלו כגון שער צהוב ופסיון ולא מיבעיא בהני דכבר טהרו בשער שחור אלא אפי' פשה אחר שהלך השחור או נולד בו שער צהוב אחר כיון שטהר הנתק כבר שוב אין לו טומאה דנעשה נתק זה כבהרת פחותה מארבע מראות שנולדו בה סימני טומאה דלא מטמו:

ר"ש אומר כל שער צהוב שטהר שעה אחת. כגון האי דהוה קאי בשעה שבא השחור אין לו טומאה לעולם אבל אם אחר שהלך השחור נולד בנתק שער צהוב אחר כן או פשה אחרי כן טמא דכל שטהר לא אמרינן:

תניא בתוספתא [פ"ד] רבי יהודה בן נקוסא אומר משום ר"ש כל נתק שהחליטו שער צהוב דק והפסיון הלכו להן אין עלולין לשמש טומאה עולמית נתק כחצי גריס בראשו ובזקנו יסגיר עמד בו שבוע אחד יתן לו שבוע שני עמד בו שני שבועות יפטור אחר פטור נולד לו שער צהוב דק ופסיון טמא נולד לו שער שחור או שנכנס שער שחור מן הצד טהור הלך שער שחור מן הנתק הניח שער צהוב במקומו טהור ולא עוד שהוא טהור אלא שמציל מיד שער צהוב דק והפסיון הבאין אחר הנתק. נתק כגריס בראשו ובזקנו בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני נולד לו שער צהוב דק והפסיון טמא נולד לו שער שחור או שכנס שער שחור מן הצד טהור הלך שער שחור והניח שער צהוב במקומו טהור ולא עוד שהוא טהור אלא שמציל מיד שער צהוב והפסיון שבא אחר הנתק. נתק כגריס בראשו ובזקנו בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני כנס שער שחור מן הצד טהור חזר ונתק טמא משום פסיון. פי' אין עלולין לשמש טומאה עולמית. ר' יהודה בן נקוסא משום ר' שמעון ור' שמעון בן יהודה משום ר' שמעון דמתני' קיימי בחדא שיטתא ולית להו הא דתנן לעיל החליטו בשער צהוב הלך שער צהוב וחזר שער צהוב הרי הוא כמות שהיה וכן החליטו בפסיון והלך הפסיון וחזר הפסיון הרי הוא כמות שהיה דאינהו סברי כיון דטהר הנתק שוב אין לו טומאה:

בראשו ובזקנו. כלומר או בזקנו. שער צהוב דק ופסיון כלומר או פסיון:

טמא. אף על פי שנטהר הנתק כשפטרו ושמא בהא מודה ר' יהודה בן נקוסא כיון דעדיין לא בא לידי החלט:

או שכנס שער שחור מן הצד היינו משוייר דמציל כגון שפשה הנתק ובאותו פסיון נשארו שתי שערות שלא נתקו ואף על גב דקאמר מן הצד לא שיהו מקורבות לקמת הראש דהא לעיל תנן המשואר אינו מציל אלא א"כ רחוק מן הקמה מקום ב' שערות והא דקתני הכא מן הצד משום דפסיון הוי חוץ לנתק קרי ליה מן הצד ולעולם דמרוחקות מן הקמה מקום שתי שערות:

ולא עוד שהוא טהור כלומר לא מיבעיא שהוא טהור אלא דאצולי נמי מציל על סימני טומאה הבאין אחרי כן בנתק כגון שבא אחרי כן שער צהוב ופסיון דהאי צהוב דמעיקרא נחשב כשחור המשוייר דמציל והשתא הא דלא כר' יהודה בן נקוסא דלדידיה הצלה נמי לא בעי וכר' שמעון דסיפא דמתני' לא מיתוקמא:

בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני כלומר או בסוף וברישא אשמועינן בנולד אחר הפטור והשתא קמ"ל בנולד בסוף שבוע ראשון או בנולד בסוף שבוע שני וכולם דינם שוה:

בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני כנס שער שחור מן הצד טהור דאי אפשר לטמאותו בשום ענין דלא הוה בו מעולם סימני טומאה דאפי' חשבת ליה פסיון הא איכא הנך שערות דמטהרי:

חזר ונתק טמא משום פסיון. דהנך שערות דנשתיירו סוף הפסיון ואגלאי מילתא דהשתא הוא דגמרי ואפילו מאן דמטהר הכא מודה דטמא דהיכא דהחליטו בפסיון ושוב כנס שער שחור ואחרי כן נתק התם הוא דאמרי' כיון דטהר שעה אחת שוב אין לו טומאה לעולם אבל הכא לא הוחלט בהאי נתק מעולם וכשהתחיל לפשות לא פשה בבת אחת והשתא הוא דנגמר:

משנה ט

מי שהיה בו נתק כגריס וניתק כל ראשו טהור. משום פריחה בין שהוחלט בשער צהוב בתחלה או בסוף שבוע א' או בסוף שבוע שני או לאחר הפטור ובין שהוחלט בפסיון בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני או לאחר הפטור בכולהו אם אחרי כן נתק כל ראשו טהור דבכולהו פריחה מטהרת ואפילו עמד בעיניו ב' שבועות ופטרו ולא הוחלט מעולם אלא מתוך הפטור נתק כל ראשו טהור ולא הוי כפורח מן הטהור דטמא כדפרישית לעיל פ"ח דפריחה אחר הפטור טהור:

אינן מעכבין זה את זה. דאם היה בראש נתק כגריס ואח"כ נתק כל הראש אע"פ שלא נתק הזקן טהור וכן אם נתק כגריס בזקן ואח"כ נתק כל הזקן טהור אע"פ שלא נתק הראש דאין מעכבין זה על זה:

שיש דבר אחר מפסיק ביניהם. ששער הראש והזקן דאין מיטמאין בבהרת מפסיקין בין עור הפנים לשאר הגוף ועור הפנים מעכבין זה על זה דכל הראוי לטמא בנגע הבהרת מעכב פריחת הבהרת:

אין מצטרפין זה עם זה. דבמקום שהראש והזקן מתחברים זה עם זה אם יש חצי גריס בזה וחצי גריס בזה אין מצטרפין ואין פושין מזה לזה דאם יש נתק כגריס בראש סמוך לזקן ולסוף שבוע ראשון או שבוע שני או לאחר הפטור פשה בזקן כאילו לא פשה:

תניא בתורת כהנים מניין אתה אומר היה בו נתק כגריס ונתק כל ראשו טהור ת"ל (ויקרא י"ג:מ') ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא יכול יהא הזקן מעכבו ודין הוא ומה אם עור הפנים ועור הבשר שיש דבר אחר מפסיק ביניהם מעכבין זה את זה הראש והזקן

שאין דבר אחר מפסיק ביניה' אינו דין שיעכבו זה את זה ת"ל ראשו טהור אין הזקן מעכבו או אינו אלא ניתק ראשו טהור נתק זקנו לא יהא טהור ת"ל ואיש להביא את הזקן או אינו אלא איש להוציא את האשה ואת הקטן ת"ל צרוע בין באיש בין באשה בין קטן וא"כ למה נאמר איש להביא את הזקן א"כ למה נאמר ראשו ראשו טהור ואין הזקן מעכבו דברי רבי יהודה אמר ר' שמעון מה אם עור הפנים ועור הבשר שיש דבר אחר מפסיק ביניהם מעכבין זה את זה הראש והזקן שאין דבר אחר מפסיק ביניהם אינו דין שיעכבו זה את זה דבר אחר מצינו בכל הראוי להטמא בנגע בהרת מעכב את פריחת הנגע אף כל שהוא ראוי להטמא בנגע הנתק יעכב את פריחת הנתק ת"ל ראשו טהור אין הזקן מעכבו:

פירוש מצינו בכל הראוי הא דמסיים בה ת"ל ראשו על כרחין אתאן לרבי יהודה דר' שמעון סבר דמעכבין זה על זה:

תניא בתוספתא [שם] נתק כגריס בראשו ובזקנו יסגיר ניתק ראשו וזקנו כולו כאחת בין מתוך החלט בין מתוך הסגר בין מתוך הפטור טהור משום פריחה אחר הפטור טמא משום פסיון הבא כולו נתק בראשו ובזקנו יסגיר עמד בו שבוע אחד נותן לו שבוע שני עמד בו שני שבועות יפטור אחר הפטור נולד בו שער צהוב דק טמא נולד בו שער שחור בין באמצע בין מן הצד טהור הלך לו שער שחור והניח שער צהוב במקומו טהור ולא עוד שהוא טהור אלא שמציל מיד שער צהוב דק הבא אחר הנתק:

הבא כולו נתק יסגיר בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני נולד בו שער שחור מן הצד טהור חזר וניתק טמא משום פסיון:

פי' בראשו ובזקנו כלומר בראשו או בזקנו:

ניתק ראשו וזקנו כלומר או זקנו אי נמי תרווייהו דוקא כר"ש דמתני' דאמר מעכבין:

בין מתוך הפטור טהור משום פריחה כלומר אם פטרו ואחר כך פרחה בכולו טהור:

אחר הפטור טמא משום פסיון כלומר אם פשה במקצת אחר הפטור ולא פרחה בכולו טמא דהשתא מפרש דין פשה אחר הפטור ואחרי כן מפרש בפורח בתחלה דין נולד שער צהוב אחר הפטור ובבא שלישי מפרש דין נולד שער צהוב בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני ובסיפא מפרש בפורח בתחלה ואח"כ נולד בו שער שחור:

הבא כולו נתק. אין פריחה בתחלה טהורה בנתק כמו שאינה טהורה בבא כולו לבן אלא שמציל וחשוב כשחור משוייר:

טמא משום פסיון ומשום הכי נקט מן הצד דבאמצע אין טמא משום פסיון שאין הנתק פושה לתוכו כדאמרן גבי בהרת אבל לענין הצלה מציל בין באמצע בין מן הצד:

עוד תניא בתוספתא [שם] איזהו הראש ואיזהו הזקן מן הפרק של לחי ולמעלה זהו הראש מן הפרק של לחי ולמטה זהו זקן מלפניו מותח את החוט מאזן לאזן כל שמן החוט ולמעלה זהו ראש וכל שמן החוט ולמטה זהו הזקן מאחריו מפיקא של פירקא ולמעלה זהו הראש מפיקא של פירקא ולמטה אע"פ שהוא מגדל שער הרי הוא כעור הבשר לכל דבר מחוליא של גרגרת ולמטה אע"פ שמגדל שער הרי הוא כעור הבשר לכל דבר אלו סימני הראש והזקן להטמא בנגעי' ולהטמא בנתקים ולהטמא בשחין ומכוה בקרחת ובגבחת ומשום תער לא יעבור על ראשו אבל על הזקן אינו חייב אלא משום שבולת זקן בלבד:

פירוש מאחריו לסימני הראש קאמר:

כפיקא של פירקא. קשר שבראש השדרא מאחריו. חוליא של גרגרת משיפוי כובע ולמעלה:

משום תער לא יעבור על ראשו אם הוא נזיר:

משנה י

הקרחת והגבחת. הם בראש כדפרישית ואין זה כמו נתק דנתק חוזר ומגדל שער ומיטמא בכל מראה וקרחת וגבחת אין מגדלין עוד שער ואין מיטמאין אלא בארבע מראות:

בשני שבועות. בת"כ נפקא לן מדכתיב (שם) כמראה צרעת עור בשר מה עור בשר בשני שבועות אף כאן בשני שבועות:

במחיה ובפסיון. בת"כ נפקא לן מדכתיב (שם) צרעת פורחת היא צרעת מלמד שמיטמאה במחיה פורחת מלמד שמטמאה בפסיון היא אינה מיטמאה בשער לבן והא דלא קאמר איפכא שיטמא בשער לבן ולא במחיה משום דסתמייהו לא מגדלי שער ומיהו זימנין דיש בהן שער כסתם בני אדם שהם בעלי קרחה שיש במקומות ב' ושלשה שערות:

נשם. סם שהאוכלו אין מגדל שער ובמקום שסך בו אין מגדל שער:

מכה שאין ראויה לגדל שער. כגון מכה גדולה שהבשר נעשה צלקת:

עד פיקה של צואר. הוא פיקה של פירקה דלעיל בתוספתא:

ואינן מצטרפות זו עם זו. חצי גריס מזו וחצי גריס מזו:

ואינן פושות מזו לזו. מקרחת לגבחת או מגבחת לקרחת:

אם יש שער מפסיק ביניהם. בין קרחת לגבחת:

תניא בת"כ יכול אפילו נמרט ראשו מחמת חולי יהא טמא תלמוד לומר (ויקרא יג) קרחת וגבחת מה קרחת שאינה ראויה לגדל שער אף גבחת שאינה ראויה לגדל שער אי מה קרחת בידי שמים אף גבחת בידי שמים מניין אכל נשם וסך נשם ת"ל (שם) קרחת

קרחת ריבה פאת פניו אין לי אלא מפאת פניו מניין לרבות את הצדעין תלמוד לומר אם מפאת פניו גבחת הוא טהור הוא ואיזו היא קרחת ואיזו היא גבחת מן הקדקד שופע לאחוריו זו היא קרחת מן הקדקד שופע לפניו זו היא גבחת וכי יהיה בקרחת או בגבחת (שם) מלמד שאין הקרחת והגבחת מצטרפות זו עם זו יכול לא יצטרפו זו עם זו אבל יפשו מזו לזו ת"ל בקרחתו או בגבחתו כשם שאין מצטרפות זו עם זו כך אין פושות מזו לזו נגע לבן אדמדם מלמד שמטמאין בפתוך:

פירוש מדכתיב או לחלק דריש דאין מצטרפות ואין פושות:

תניא בתוספתא [פ"ד] הקרחת והגבחת שתיהן סימן אחד שתיהן טומאה אחת ולמה נחלקו לומר שאין מצטרפות זו עם זו ואיזו היא קרחת ואיזו היא גבחת מן הקדקד שופע לאחוריו זו היא קרחת מן הקדקד שופע לפניו זו היא גבחת. התלישות שבראש ושבזקן זקן האשה זקן הסריס עד שלא העלו שער הרי הן כעור הבשר לכל דבר משהעלו שער הרי הן כזקן לכל דבר הקרחת והגבחת והנתקין והשחין והמכוה אין מצטרפין זה עם זה ואין פושין מזה לזה נמצאת אומר הראש מיטמא בה' מיני נגעים עד שלא העלה שער טמא משום עור הבשר העל' שער ונקרח טמא משום קרחת נתק טמא משום נתקים נעשה שחין טמא משום שחין נעשה מכוה טמא משום מכוה:

פירוש התלישות שבראש ושבזקן היינו מקום שאין בו שער:

משום עור הבשר. ופושה מעור הבשר לראש ומן הראש לעור הבשר:

נקרח מחמת נשם או בידי שמים טמא משום קרחה דאם נולדה בו בהרת מארבע מראות מטמאות ואין פושה לשער הראש שיש בו שער ולא לעור הבשר:

נתק שסופו לגדל שער טמא משום נתקים בפסיון ובשער צהוב עם הנתק. נעשה שחין כל זמן שהוא נתוק מטמא משום שחין אם נולדה בשחין בהרת מטמא בשער לבן ובפסיון אבל בלא שחין לא מיטמא אלא בשער צהוב ובפסיון:

פרק יא

משנה א

כל הבגדים מיטמאים בנגעים. אפילו של גר תושב ודווקא דצמר ופשתים:

יראו בתחלה. אפי' על נגע הנמצא בבגדים קודם שנתגייר ולא דמי להא דתנן לעיל פ"ו (מ"א) אלו בהרו' טהורו' שהי' בעובד כוכבים קודם שנתגייר דהתם בגופו וכשנתגייר הרי הוא כקטן שנולד אבל הכא האי בגד חזי לנגעים אלא שרשות עובד כוכבים מעכב

ומיהו ימים שעמד בהם בנגעו בעודו ברשות העובד כוכבים אין עולין לו משבא לרשות ישראל לפיכך יראה כתחלה:

עורות הים אינן מיטמאין בנגעים. בתורת כהנים דריש לה מדכתיב (ויקרא יג) עור יכול אף עורות שבים יהו טמאין ת"ל (שם) בגד מה בגד מין הגדל בארץ אף עור מין הגדל בארץ אוציא עורות שבים שאינו מין הגדל בארץ או יכול שאני מוציא את שחובר לו מן הגדל בארץ כל שהוא ת"ל (שם) או בעור להביא את שחיבר לו הגדל בארץ כל שהוא אפי' חוט אפי' משיחה ובלבד שיחברנו לו כדרך חיבורו כלומר בשתי תכיפות והתם ממעט מדכתיב (שם) בכל מלאכת עור יצאו עור מצה ועור חיפה שלא נעשה בהם מלאכה בשבת בפרק המוציא יין (שבת דף עט.) אמרינן מצה כמשמעו דלא קמיח ולא מליח ולא עפיץ חיפה דמליח ולא קמיח ולא עפיץ ואע"ג דחזי לעשו' קמיע ולצור משקולו' לא מקרי בהכי נעשה למלאכ':

משנה ב

שטרפן. שעירבן ועשה מהן בגד וצמר רחלים מתבטל ברוב. ותניא בת"כ והבגד (שם) יכול השיראין והכלך והסריקין וצמר גפן וצמר גמלי' וצמר ארנבי' והנוצה של עזים ת"ל (שם) בבגד צמר או בבגד פשתי' דאין קרוי צמר סתם אלא צמר רחלי' אבל דגמלי' ודארנבי' צמר סתמא לא איקרו:

מחצה למחצה. מטמא בנגעים ודלא כר"ש דתוספתא דתניא צמר גמלים צמר רחלים שטרפן זה בזה ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש הואיל וספק נגעים להקלמחצה למחצה טהור:

וכן הפשתן והקנבוס שטרפן זה בזה. ועשה מהן בגד דאם רוב פשתן טמא ואם רוב קנבוס טהור ובמחצה על מחצה פליגי ר"ש ורבנן וכיוצא בו שנינו במס' כלאים:

משנה ג

הצבועים. אפי' בידי שמים ובת"כ יליף טעמייהו מקראי:

בין צבועין. ואפי' בידי אדם:

העורות כבתים. ובבגדים ובתים מודו רבי יהודה ור"ש לר"מ:

תניא בתוספתא [פ"ה] כל הבגדים בין צבועין בידי אדם בין צבועין בידי שמים אין מיטמאין בנגעי' והעורות והשתי והערב כיוצא בהן דברי ר"מ ר' יהודה אומר כל הבגדים בין צבועים בידי אדם בין צבועים בידי שמים [אינן] מיטמאין בנגעים וכל הבתים בין צבועים בידי אדם בין צבועים בידי שמים מיטמאין בנגעי' ר"ש אומר בהן שלש מדות משום ר"ע כל הבגדי' בין צבועים בידי אדם בין צבועים בידי שמים אין מיטמאים בנגעים

וכל הבתים בין צבועים בידי אדם בין צבועים בידי שמים מיטמאין בנגעים והעורו' צבועים בידי שמים מיטמאין בידי אדם אין מיטמאין:

תניא בתורת כהנים יכול יהו מטמאין בין צבועים בין שאינן צבועים ת"ל בבגד צמר או בבגד פשתים מה פשתן כברייתו אף צמר כברייתו אוציא את הצבוע בידי אדם ולא אוציא את הצבוע בידי שמים ת"ל לפשתים ולצמר מה פשתים לבנה אף צמר לבן:

עוד תניא בתורת כהנים או בעור יכול יהו מטמאין צבועין ת"ל בגד מה בגד כולו לבן אף עורות כולן לבנים דברי ר"מ ר' יהודה אומר בעור לרבות הצבועין ר"ש אומר כתוב אחד אומר בגד וכתוב אחד אומר בעור הא כיצד הצבועין בידי שמים מיטמאין בידי אדם אין מיטמאין:

משנה ד

אחר הנראה. בסתם בגדים הערב נראה. בכרים וכסתות השתי נראה כדמשמע בתוספתא והדבר תלוי לפי ענין האומנות:

בירקרק שבירוקין. בת"כ דריש לה מדלא כתיב ירוק וכתיב (שם) ירקרק וכן מדלא כתיב אדום וכתיב (שם) אדמדם:

היה ירקרק. שהיה בו כגריס של ירקרק והסגירו ולסוף שבוע א' פשה אדמדם אצל הירקרק א"נ הסגירו באדמדם ופשה ירקרק טמא הבגד וטעון שריפה:

נשתנה ופשה. כגון שהיה בו כגריס של ירקרק ולסוף שבוע ראשון הרי הוא כסלע כולו אדמדם:

נשתנה ולא פשה. דתחלה כגריס של ירקרק וסופו כגריס של אדמדם כאילו לא נשתנה ואותו שפשה שורף ואותו שלא פשה נותן לו שבוע שני:

יראה כתחלה. דחשיב ליה כנגע אחר:

תניא בתוספתא [פ"ה] בגד ששתיו צבוע וערבו לבן ערבו צבוע ושתיו לבן הכל הולך אחר הערב והכרים והכסתות אחר השתי וזה וזה הולכין אחר הנראין בגד ששתיו סריקין וערבו צמר ערבו סריקין ושתיו צמר אין מיטמאין בנגעים הסגירו כחצי גריס ירקרק כחצי גריס אדמדם נותן לו שבוע שני ר' יהודה אומר יראה כתחלה הסגירו בכגריס ירקרק וכגריס אדמדם ובסוף שבוע בא ומצאו כסלע ירקרק וכסלע אדמדם ה"ז ישרף ר' יהודה אומר יראה כתחלה. פי' זה וזה הולכים אחר הנראין. טעמא קא מפרש דלפי שהולכין אחר הנראה אזלינן בהאי בתר ערב ובהאי בתר שתי שכן דרך האומנים לעשות בזה השתי נראה ובזה הערב נראה ואומני סריקין בין שתי בין ערב הסריקין נראה דהיינו הצבע:

כחצי גריס ירקרק וחצי גריס אדמדם דמצטרפין זה עם זה. נותן לו שבוע שני בכי האי גוונא מיירי דבסוף שבוע ראשון הוחלט הירקרק ונעשה אדמדם והאדמדם נעשה ירקרק ורבנן לטעמייהו דאמרי כאילו לא נשתנה ור' יהודה לטעמיה דקמא אזיל ליה והאי נגע אחר הוא וכן סיפא דהסגירו כגריס ירקרק מיירי דבסוף שבוע נעשה הגריס כסלע אדמדם:

תניא בת"כ וראה הכהן אחרי הכבס את הנגע והנה לא הפך הנגע את עינו והנגע לא פשה (שם) הא לא הפך ולא פשה טמא הפך ולא פשה אינו יודע מה אעשה לו ת"ל (שם) והסגיר את הנגע שבעת ימים שנית דברי ר' יהודה וחכמים אומרים אינו טמא אלא משום עומד הא מה אני מקיים והנה לא הפך הנגע את עינו בכל מין שהוא מיטמא לו. פי' הא לא הפך שלא נשתנה מירקרק לאדמדם ולא פשה טמא משום עומד. הפך. מירקרק לאדמדם ת"ל והסגיר את הנגע שבעת ימים שנית. כלומר יראה כתחילה ויהא לו הסגר זה כהסגר ראשון. בכל מין שהוא מיטמא לו כגון ירקרק ואדמדם אפילו הפך מזה לזה כעומד דמי אא"כ כהה מעמוק לגבוה לירוק גבוה או לאדום גבוה. ועוד תניא בתוספתא [שם] הבגדים והעורות מיטמאין בירקרק שבירוקין ובאדמדם שבאדומים אי זה הוא ירקרק שבירוקין רבי אליעזר אומר כשעוה וכקורמין סומכוס אומר ככנף טווס וכהוץ של דקל ואי זה הוא אדום שבאדומים כזהורית יפה שבים והפסיון שלהן כיוצא בהן ואין בהם מראה בתוך מראה גבוה שבהם כמראה צל בחמה ומראה עמוק שבהן כמראה חמה בצל:

משנה ה

העומד בראשון. שנראה בבגד ירקרק או אדמדם והסגירו ובסוף שבוע ראשון עומד במראיו יכבס מקום הנגע ויסגיר:

העומד בשני. שבסוף שבוע שני עמד בעיניו לא כהה ולא פשה ישרף:

הפושה בזה ובזה. בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני:

הכהה בתחלה. דכשנראה בו ירקרק או אדמדם וקודם שהסגיר כהה. יכבס ויטהר כאילו כהה בסוף שבוע ראשון וחכמים אומרים אין זקוק לו להסגירו וטהור:

תניא בתורת כהנים והנה לא פשה הנגע בבגד או בשתי או בערב או בכל כלי עור (שם) זה העומד וצוה הכהן וכבסו (שם) צווי בכהן וכיבוס בכל אדם וכבסו את אשר בו הנגע (שם) יכול במקום הנגע בלבד טעון כיבוס ת"ל אשר בו הנגע (שם) אי אשר בו הנגע יכול כל הבגד כולו יטען כיבוס ת"ל הכבס הנגע הא כיצד מכבס מן הבגד עמו:

עוד תניא בת"כ כי פשה (שם) זה פסיון הסמוך לו כל שהוא ומניין לרבות את הרחוק ת"ל בבגד יכול כל שהוא נאמר כאן רגע ונאמר להלן נגע מה נגע האמור להלן כגריס אף נגע האמור כאן כגריס נמצאת אתה אומר הפסיון הסמוך כל שהוא והרחוק כגריס והחוזר כגריס. צרעת ממארת תן בו מארה ולא תהנה בו. פי' נאמר כאן נגע בתחלה ונאמר כאן נגע בסוף. ולא תהנה בו אלא שרפהו. תניא בתוספתא [פ"ה] הכהה בתחלה למראה שלישי יכבס. למראה שני ר"ש אומר יכבס ויסגיר וחכ"א אין זקוק לו. פירוש למראה שלישי יכבס ולא יסגיר אבל למראה שני פליגי. ירקרק ואדמדם היינו ירוק שבירוקי' ואדום שבאדומי' הוא מראה ראשון וירוק ואדום הוא מראה שני והפחות מירוק ואדום הוא מראה שלישי. אין זקוק לו. להסגיר אבל כבוס בעי דלא גרע ממראה שלישי ואם נפרש דלרבנן אין זקוק לו כלל אפילו לכבס צריך לומר דלמראה שלישי יכבס היינו לרבי שמעון ואית דגרסי למראה שלישי יכבס ויסגיר ואי אפשר ליישבו:

הכהה בראשון. בסוף שבוע ראשון כהה למראה שני:

יכבס ויסגיר. כאילו לא כהה שהעומד בסוף שבוע ראשון מסגירו ומיהו אין דינו ממש כעומד דאילו עומד ב' שבועות שורף וכיון שכהה בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני חזר לירקרק או אדמדם הרי הוא כעומד שני שבועות ושורף אבל אם עודו כהה אפילו פשה בכהה מכבסו בסוף שבוע שני:

הכהה בשני. דבסוף שבוע ראשון עומד בעיניו ובסוף שני מצאו שכהה למראה שני:

קורעו ושורף מה שקרע. כולה מילתא דריש בת"כ מקראי:

תניא בתוספתא [שם] הפושה בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני מכבסו וטהור חזר לפסיון טהור חזר לנגע בין מראיו בין שאין מראיו יראה כתחלה. פי' הפושה בסוף שבוע ראשון בכהה דאם לא כהה ופשה שורף אלא בכהה בתחלה איירי כר' שמעון ולסוף שבוע ראשון פשה הכהה טהור וכל שכן אם לא פשה דטהור. ובסוף שבוע שני הא נמי בכהה איירי ודברי הכל אפילו פשה טהור כיון דכהה חזר לנגע ירקרק או לאדמדם. בין מראיו שתחלתו וסופו בחד מראה. בין שאין מראיו שתחלתו היה ירקרק ועכשיו אדמדם:

תניא בת"כ ואם ראה הכהן והנה כהה (ויקרא י"ג:נ"ו) למראה שני או כהה למראה שלישי ת"ל והנגע אי והנגע יכול במראיו ת"ל והנה כהה הא כיצד כהה למראה שני ולא כהה למראה שלישי וקרע יכול יקרע קרע קטן ויתקיים בו מצות קריעה ת"ל אותו אי אותו יכול יצפנו ויניחנו במקומו ת"ל (שם) מן הבגד ינתקנו מן הבגד אי בגד יכול יקרע וישליך את הקרעים לאשפה ת"ל (שם) באש תשרפנו את אשר בו הנגע למד על הקרעים

שהן טעונין שריפה למדנו לכהה בסוף שבוע שני למראה שני שהוא קורע ומניין לכהה בסוף שבוע שני למראה שלישי שהוא מכבסו ת"ל נגע נאמר כאן נגע ונאמר להלן נגע מה נגע האמור כאן כהה למראה שני ולא כהה למראה שלישי אף נגע האמור להלן כהה למראה שני ולא למראה שלישי ומניין שהוא טולה עליו מטלית תלמוד לומר (שם) ואם תראה עוד ואין עוד אלא מקומו מלמד שהוא טולה עליו מטלית ר' נחמיה אומר אינו צריך מטלית:

משנה ו

חזר הנגע. לבגד. לאחר שקרע הנגע מן הבגד והביא מטלית מבגד טהור ותפרו וחברו במקום הקרע אם חזר הנגע לגופו של בגד טעון הבגד שריפה כדכתיב (שם) ואם תראה עוד בבגד באש תשרפנו אבל המטלית שחבר בו אינו טעון שריפה והיינו דקתני ומציל את המטלית שמצילו ואינו שורפו:

חזר למטלית. דהיינו שחזר הנגע לטלאי שחבר בו:

שורף את הבגד. כאילו חזר בבגד עצמו אבל המטלית אין טעון שריפה ולא שייך ביה לשון הצלה דקתני עלה בתוספתא ומטלית תשמש את עצמה בסימנים דאם יש בה שלש על שלש מסגירה כבגד גדול ואם פשה או עמד בעיניו שני שבועות שורף ומיהו פחות משלש על שלש אין מיטמא בנגעים כדאיתא בפרק במה מדליקין (שבת דף כו:):

הטולה מן המוסגר. בגד שהסגירו ועמד בעיניו בשבוע ראשון ובשבוע שני כהה דקורע ממנו הנגע ושורף מה שקרע כדאמרן ההוא מוסגר קרי ליה דאם חתך ממנו חתיכה ועשאו טלאי לבגד טהור:

חזר הנגע לבגד. המוסגר שנטלה ממנו חתיכה זו אף על פי שהמוסגר טעון שריפה כדכתיב ואם תראה עוד בבגד מציל את המטלית דהיינו טלאי שנטל ממנו וחברה בבגד הטהור:

חזר למטלית. דהיינו בחתיכה שניטלה מן המוסגר:

ישרף. המוסגר כ"מ שהוא כאילו היתה חתיכה זו מחוברת בו:

והמטלית. דהיינו חתיכה:

תשמש את הבגד השני בסימנים. שמסגירה עם הבגד השני דדינו של בגד שני כאילו הנגע בו בין לענין הסגר בין לענין שריפה וכיבוס לכל דבר ולאחר שתשמש הבגד השני אפי' נצול הבגד ואפי' הלך הנגע לגמרי מן החתיכה טעונה שריפה כדקתני עלה בתוספתא [שם] וטעונה שריפה באחרונה שהרי משחזר בו הנגע מתחלתו כבר הוזקק לשריפה:

תניא בתוספתא [פ"ה] הטולה מן הטהור במוסגר ונראה נגע בבגד מציל על המטלית פשה מן הבגד למטלית זה וזה ישרפו נראה במטלית בגד הראשון ישרוף את הבגד והמטלית תשמש את עצמה בסימנים הטולה מן המוסגר בטהור ונראה נגע בבגד שורף את המטלית פשה מן הבגד למטלית זה וזה ישרפו נראה במטלית בגד הראשון ישרף והמטלית תשמש עצמה בסימנים הטולה מן המוסגר בטהור ונראה נגע בבגד שורף וטעונה שריפה באחרונה שני בגדים המוסגרים שנטל מטלית מזה וטלה על זה ונראה הנגע באחד מהם הוא ומטליתו ישרפו נראה באחד מן המטליות כולן ישרפו. פי' הטולה מן הטהור במוסגר היינו מתני' דצריך מטלית אחד והביא מן הטהור וטלה בו הבגד וקתני מתני' חזר נגע לבגד זה וזה ישרפו דכיון שהנגע בשניהם לא אמרי' המטלית תשמש לעצמה דחשיב כנגע אחר שזקוק לשריפה. נראה במטלית בגד הראשון כלומר במטלית של בגד הטהור שחבר לזה ויתור לשון בעלמא הוא. ישרוף את הבגד היינו את המוסגר וכדקתני נמי מתני'. והמטלית תשמש את עצמה כדפרישית במתני'. הטולה מן המוסגר בטהור ונראה נגע בבגד כלומר בטהור נראה הנגע ומש"ה נקט נראה ולא קתני חזר כדקתני במתניתין משום דהכא בטהור איירי שהנגע נראה בו עכשיו כתחלה:

שורף את המטלית. דמטלית זה מבגד מוסגר קאתי והנגע שבטהור כאילו הוא במטלית שנתחבר בו הילכך המטלית טעון שריפה והבגד שבו הנגע טעון הסגר והמוסגר שניטלה ממנו חתיכה זו כדקאי קאי דלגבי המוסגר לא נחשב הנגע כאילו הוא במטלית. פשה מן הבגד למטלית זה וזה ישרפו. וטעמא כדפרישית ברישא:

נראה במטלית בגד הראשון ישרף היינו המוסגר וה"נ תנן במתני'. והמטלית תשמש את עצמה על כרחין לאו דוקא דמאי תשמש את עצמה הא קתני וטעונה שריפה באחרונה ועוד דבמתניתין קתני בהדיא את הבגד והכא איידי דקתני רישא עצמה תנא סיפא נמי עצמה ולעולם תשמש לבגד קאמר. הוא ומטליתו ישרפו היינו מה שטלה ממנו לבגד אחר אע"ג דטולה מן מוסגר לטהור תנן במתניתין תציל את המטלית יש לחלק בין מוסגר לטהור למן המוסגר למוסגר. כולן ישרפו דכיון דשניהם מוסגרין הכל טעון שריפה דהא בטלה מן המוסגר לטהור נמי אמרי' תשמש לבגד והכא זה וזה מוסגר כאילו חזר בכל א' וא':

משנה ז

קייטא. בגד של צמר או של פשתים:

שיש בה פספסין. מנומר בצבעים הרבה ויש בו ציורים לבנים:

פושין מזה לזה. מלבן ללבן ואע"פ שהצבע מפסיק כדקתני סיפא דפסיון רחוק מטמא בכגריס:

והרי הוא פספס יחידי. שכל הקייטא צבועה חוץ מפספס אחד לבן שיש בו כגריס ולא יותר ומבעיא להו אי בעי הסגר משום דאין לו להיכן יפשה:

אמר להן לא שמעתי. כלומר קבלתי מרבותי דטעון הסגר אבל איני יודע טעם למה:

אלמד בו. כלומר אפרש מה דינו אם לקיים דברי חכמים הן. ושלא תסתיר מה שקבלתי ובת"כ נמי דריש ליה ר"א מקרא:

שמא יעמוד בו ב' שבועות. דאע"פ שאין במה יפשה יכול לבא לידי טומאה אם יעמוד בעיניו שני שבועות:

חכם גדול אתה. שבחו ר"א ובכה"ג לעיל בסוף פ"ט:

והפסיון הסמוך. שפשה סמוך לנגע ראשון:

הרחוק שזה בראשו אחד של בגד וזה בראשו האחר:

החוזר. כגון שכהה בשני דקורעו ושורף מה שקרע וכתיב ואם תראה עוד בבגד היינו החוזר דשיעורו כגריס:

תניא בתוספתא [שם] קייטא שיש בה פספסין צבועין ולבנים פושין מזה לזה ר' נחמיה אומר לעולם אין מיטמא בנגעי' עד שיהא בלובן ג' על ג'. פי' ג' על ג' והא דמטמא ר' אליעזר במתני' פספס יחידי יש לישב אפילו לרבי נחמיה שיש בפספס שלש על שלש ומצא כולן נגע דאין לו במה יפשה:

תניא בת"כ אין לי אלא בגד שיש לו להיכן יפשה בגד שאין לו להיכן יפשה מנין ת"ל (ויקרא יג) והבגד דברי ר' אליעזר אמר לו רבי ישמעאל הרי אתה אומר לכתוב המתן עד שאדרוש אמר לו רבי אליעזר ישמעאל דוקר הרים אתה אין לי אלא בגד שיש לו להיכן יפשה בגד שאין לו להיכן יפשה מניין ת"ל (שם) וכי יהיה בו אפילו בכולו פי' דוקר הרים מלשון (ביצה דף ב.) דקר נעוץ שמנקב הרים ומקדר בהן מפלפולו כמו עוקר הרים דסוף הוריות ויש אומרים דקל הרים ולגנאי דדקל שבהרים אינו טוב להביא בכורים כדקל שבעמקים כדמוכח במנחות (דף פד.) אפילו בכולו דמרבינן מקרא אפילו כולו מלא נגע דאין לו במה יפשה:

עוד תניא בתוספתא [שם] הבא כולו נגע יסגיר עמד בו שבוע אחד נותן לו שבוע שני עמד שני שבועות לפטור אחד יפטור עמד בו שני שבועות או שנכנס אחד ופשה אחד ישרוף את כולו. נגע ובסוף שבוע פרחה בכולו ישרוף את כולו:

פי' הבא כולו נגע יסגיר כאדם הבא כולו לבן שיסגיר:

עמד בו ב' שבועות לפטור כהה בסוף שבוע ראשון למראה שני וכן בסוף שבוע שני כהה יפטור ומכבסו וטהור:

עמד בו שני שבועות שלא כהה או שכנס אחד שבסוף שבוע ראשון כנס הנגע ונתמעט:

ופשה אחד דמה שכנס בסוף שבוע ראשון פשה בסוף שבוע שני:

ישרוף את כולו שכל הבגד טעון שריפה:

נגע שנראה בבגד נגע כגריס:

עוד תניא בתוספתא [שם] בגד שנראה בו נגע בראשו אחד ובסוף שבוע נראה בצד השני טמא משום פסיון ובעורות פושה מצד זה לצד זה:

משנה ח

שתי וערב. של צמר ופשתים:

משישלק. יש אומרים משישלה בה"א. שיהו שולין אותו מן היורה ששולקין אותו ללבנו:

האונין של פשתן. ישמפרשים פשתן שלא נטוה ודוחקים משום דכבר תני תנא שתי וערב ולא יתכן דשתי וערב כתיב אלא בפשתן טווי איירי ושתי וערב דרישא בשל צמר שניכר בין שתי לערב שהאחד טווי כלפי היד והאחד טווי כלאחר היד אבל בפשתן אין ניכר שהכל שוה ובפ"ק דמס' ע"ז (דף יז:) גבי רבי אליעזר שאמר רבן של טרסיים אני דאייתו ליה תרי קיבורי ואמרו ליה הי דשתיא והי דערבא ולא היה יודע אי לאו דאיתרחיש ליה ניסא:

משיתלבנו. נותנים היו החוטין של פשתן לתוך התנור כדי שיהבהבו ויתלבנו כדתנן בפ"ק דשבת (דף יז.):

בפקעת. כשהנשים טוות בכוש יש להן עץ שמסבבו' המטווה מן הכוש לתוכו והוא נקרא פקעת:

כדי לארוג ממנה ג' על ג'. כדי לעשות מן הפקעת לבגד שלש על שלש שיהא בה שיעור לעשו' הכל ממנה גם שתי גם ערב כדקתני אפי' כולה שתי אפי' כולה ערב:

היתה פסיקות. פקעת זו יש בה כדי לארוג שלש על שלש אלא שהחוטין שבה מופסקין לא הוי חבור אבל אם היו קשורים הוי חבור ור' יהודה סבר דאפילו פסיקה אחת וקשרה שכל הפקעת לא נפסקה אלא במקום אחד וקשרה לא הוי חבור:

תניא בת"כ יכול יהו מטמאין מיד ת"ל בגד מה בגד משתגמר מלאכתו אף כולן משתגמר מלאכתן איזהו גמר מלאכתן השתי משישלק והערב מיד והאונין של פשתן משיתלבנו

דברי ר' יהודה יכול יהו מטמאין בכל שהן ת"ל בגד מה בגד מיוחד שיש בו שלש על שלש אף כולן כדי לארוג מהן שלש על שלש בשתי וערב אפילו כולה שתי אפילו כולה ערב:

משנה ט

מן הפקעת לחבירתה. פעמים שהנשים עושות פקעת בת אמה או בת ב' אמות ומגלגלות ומסבבות מזו לזו לעשות פקעת גדולה ועד שלא תעלה את כולה נראה נגע באח' מהן ועודן החוט מחברן:

ומן הסליל לחבירו. פי' בערוך סליל שסולל ומתגלגל והוא מסותרייתא בארמית וי"א שהסליל קנה המדה הוא כדתניא [תוספתא מקוואות פ"ג] אלו הן קנה המדה זה הסליל:

כובד העליונ' ב' עצי' שהאורגים כורכין בהן השתי שלהן וגוללין ונראה נגע בכובד האחד כל זמן שהיא שתי השני טהור דלא הוי חבור וכן שני דפי חלוק נמי אינם חיבור ולא כעין חלוקין שלנו שמחתכין ומחברים בו בתי הזרוע ושאר חתיכות בתפירה של חיבור גמור דההוא ודאי חשיב בגד אחד אלא דלא מיחבר כולי האי ובתוספתא מפרש לה רבי נחמיה:

בנפש המסכת. חוט הערב שנכנס לתוך השתי כנפש לתוך הגוף ועד שיתישבו על מכונם אצל האריג הוי כשתי להצטרף עמו לנגע כגריס אי נמי בתחלה כשאורג בו שתי בתי נירים קודם שיארוג בו ג' על ג':

ובשתי העומד. הן חוטי השתי שבין כובד העליון לתחתון שעומדים שם ליארג ולהסך בהן חוטי הערב ובתוספתא קרי ליה מסכת הפרוסה ובמתני' דאהלות פ"ח (מ"ד) וקא משמע לן דלא תימא כל חוט וחוט עומד בפני עצמו ואין בו רוחב כגריס אלא כולם חבור זה לזה ואם נראה נמי נגע בצד זה טמא בצד אחר:

אם היה רצוף. שהחוטים רצופים זה אצל זה כעין רצפה שסמוכים זה אצל זה שכן דרך האורגים לישבם להיות אריגתם מכוונת אז חשיבי חיבור הא לאו הכי חזינן לכל חוט וחוט כאילו הוא עומד בפני עצמו ולא הוי חבור:

תניא בתוספתא [פ"ה] הליצין שבפקעת מצטרפין זה עם זה ופושין מזה לזה א"ר נחמיה במה דברים אמורים בזמן שהן על גבי קירוס אבל פצעו ותפרו ועשאו אחד אין מצטרפין זה עם זה ואין פושין מזה לזה והמסכת הפרוסה הרי זו מצטרפת ר' שמעון אומר אם היתה מקופלת או שהיתה רצופה בכרים וכסתות מצטרפת ואם לאו אינה מצטרפת:

פי' הליצין שבפקעת כשיש רוב מטוה בפקעת מחלקות אותן הנשים לכמה חלקים וקושרות מהחוט עצמו או מאחר להבדיל בין החלקים והוא הליצין וגם בלשון לעז קורין אותו ליצ"ש:

על גבי קירוס. מלשון בנירים ובקרוס ובחוט דפרק אחד ועשרים דכלים ובפ' רבי אליעזר אומר האורג (דף קה.) העושה שתי בתי נירים בקירוס וכו':

פצעו. כלומר שלא נחתך לגמרי לשנים אלא עודנו מחובר כבשעת האריגה אבל פצעו שנחלק לב' ואחר כך תפרו וחברו אין מצטרפין והשתא אי ר' נחמיה לפרושי קאתי ולא פליגי איך יתכן הא אמרן גבי טולה מן המוסגר לטהור שהמטלית תשמש את הבגד השני בסימנים אע"פ שאותו מטלית בא ממקום אחר ונתחבר ואי רבי נחמיה מפלג פליג ניחא דהיינו כרבנן ומתני' דקתני שני דפי חלוק אין מצטרפין לא פליגי דדילמא הני מילי בשלא נתחברו יפה ואין לפרש שני דפי חלוק כעין חלוקים שלנו שסמוך לאבנט מחוברין ומלמטה נחלקים לשנים דמכל מקום כשנראה נגע באחד מהן אמאי השני טהור הלא הכל חלוק אחד הוא:

בכרים וכסתות. במסכת של כרים וכסתות:

משנה י

האריג טהור. כולה מתני' בשאין עתיד לארוג יותר דכן משמע בתוספתא:

השתי העומד. טהור היינו מה שאין עתיד לקצץ מן השתי עם האריג ושיעור הנימין מפורשים בפרק כ"ט דכלים נימי הסדין והסודרין:

מציל את האומריות. מן השריפה שסתם אומריות צבועות:

אפי' הן של ארגמן. שהוא צמר צבוע ובת"כ דריש להו מקראי:

תניא בתוספתא [שם] שתי כל זמן שהוא עתיד לארוג חבור גמר מלארוג אינו טמא אלא שהוא עתיד לפצע בגד שנראה בו נגע ועשאו שתי שתי ועשאו בגד יראה כתחלה נראה נגע בנימין הסדין טהור פשה מן הנימין לנימין הסדין טמא וכשהוא שורף את הבגד שורף את הנימין עמו. פי' שהוא עתיד לפצע כשחותך האריג מן השתי משייר מן השתי עם האריג והם הנימין:

ועשאו שתי שסתר את האריגה קודם שהוזקק לשריפה:

הסדין טהור. אע"פ שהנימין מחוברים בו לא בטל סדין אגב נימין:

פשה מן הנימין לנימין שיש לסדין נימין מהאי גיסא ומהאי גיסא והפסיון הרחוק מטמא כדאמרינן דכיון שהנגע בנימין שבשני ראשי הסדין באמצע בטל אגבייהו:

וכשהוא שורף את הבגד. כגון שנראה נגע בבגד והוזקק לשריפה שורף את הנימין עמו ואפילו נפצעו אחר כך מן הבגד:

תניא בתורת כהנים (ויקרא י"ג:נ"ב) ושרף את הבגד או את השתי או את הערב בצמר או בפשתים יכול יביא גיזי צמר ואניצי פשתן וישרפם עמו ת"ל (שם) היא באש תשרף אינה

צריכה דבר אחר להשרף עמה א"כ למה נאמר בצמר או בפשתים להוציא את האומריות שבו אוציא אומריות של זהב ושל שיריים שאין מינן מיטמא בנגעים ולא אוציא את של ארגמן ושל זהורית טובה שמינן מיטמא בנגעים ת"ל (שם) את אשר בו הנגע הראוי לקבל נגע עכשיו. פי' זהב ושיריים אין מינן מטמא בנגעים אלא צמר ופשתים דוקא אבל ארגמן וזהורית דהוא צמר צבוע ארגמן ותולעת שני מינן מיטמא בנגעים דהיינו צמר שאינו צבוע. הראוי לקבל נגע עכשיו לאפוקי הני שהן צבועים:

משנה יא

כל הראוי להטמא טמא מת. בצמר ופשתים ועוד איירי כגון שלש אצבעות על שלש בבגד דמיטמא במת ואין מיטמא במדרס עד שיהא בו שלשה טפחים על שלשה וכ"ש המיטמאין מדרס דמיטמאין בנגעים ובלבד בלבנים [ולא] צבועים וכל הני דחשיב מפורשים במסכת כלים דאין מטמאין מדרס:

קלע של ספינה. וילון. והא דתניא בתוספ' דכלים (ב"מ פי"א) סדין טמא מת ועשאו וילון וכן סדין טמא מת ועשאו קלע לספינה הרי הוא כטמא מת ומקבל טומאת מדרס דברי רבי יוסי בר"י היינו כל זמן שלא קשר לב"ש ולא חיבר לבית הלל כדפרישית במסכת כלים בסוף פרק עשרים:

שביס. מלשון (ישעיהו ג׳:י״ח) השביסים והשהרונים והענין פירשתי במסכת כלים בסוף פרק כ"ח:

ובמטפחות של ספרים. ה"נ תנן במסכת כלים פכ"ד (מי"ד) דשלש מטפחות הן של ספרים טמאים טמא מת אבל בפכ"ח (מ"ד) פליגי ב"ש וב"ה ורשב"ג במצויירות ושאינן מצויירות דקאמר רשב"ג אלו ואלו טהורות ושם פירשתי במאי פליגי אי בטומאת מת או בטומאת מדרס:

גלגלון. צלצול קטן מצמר או מפשתים:

ורצועות מנעל וסנדל. והא דתנן במסכת כלים פכ"ד (מי"ב) גבי שלש עורות הן דעור העשוי לרצועות טהור מכלום ותניא נמי בת"כ כלי עור יצאו עורות רצועות וסנדלי' שאינם כלים התם בעור העומד לכך דלא מיטמא משום דלאו כלי הוא אבל רצועות שנעשו ממנו טמאות:

סגוס. בגד של צמר:

בארוג ובמוכין. מוכין לשון קרועה שמוכה וקרוע כדקתני סיפא קצצו ועשאו מוכין ותניא בת"כ בקרחתו (ויקרא יג) אלו השחקים בגבחתו אלו החדשים מכאן אמרו הסגוס שנראה בו נגע רבי אליעזר בן יעקב אומר עד שיראה באריג ובמוכין ולכאורה נראה

שהוא בגד שעשוי שורות שורות שורה אחת אריג ושורה אחת שאינו אריג וכן עשוי כולו ורוחב השורה אין בה שלש אצבעות ומשום הכי בעי שיראה הנגע באריג ובמוכין ולשאינו אריג קרי מוכין ובפרק כ"ט דכלים תנן נימי הסגוס ג' אצבעות ושמא אותן נימין ענין אחר כדפרישית שם אי נמי המוכין הם הנימין. וכרים וכסתות וכמה כלים חשיב בתוספתא הכא והתם גבי סגוס שדינם כיוצא בו בין לענין נגעים בין לענין נימין:

תורמל. הוא תרמילו הנזכר בש"ס שלנו וחמת ותורמל כלים של עור וקושרין אותן ונכפל העור במקום הקשר ואין הנגע שבכפליו נראה אלא א"כ מתפשט העור ולהכי קתני נראין כדרכן ואין פושטו אלא מה שיכול לראות כמו שהוא יראה:

מתוכו לאחוריו. אם מתחלה נראה נגע בפנים והסגירו ובסוף שבוע נראה נגע מבחוץ חשיב פסיון ומשמע בתוספתא דדוקא בכלי עור:

תניא בתוספתא [פ"ה] זהו כללו של דבר כל המיטמא במת מיטמא בנגעים חומר בטומאת מת מבנגעים שהכל מיטמאין במת ואין הכל מיטמאין בנגעים חיבורין לטומאת מת ואין חיבורין לטומאת נגעים חומר בנגעים שהנגעים נוהגין בעצים ובאבנים ובעפר ובשתי ובערב מה שאין כן בטומאת מת בגד שנראה בו נגע בראשו אחד ובסוף שבוע נראה בצד השני טמא משום פסיון. ובעורות פושה מצד זה לצד זה רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא אומר חמת ותורמל שנראה בהן נגע מושיבין כדרכן ורואה את נגען רבי אליעזר בן יעקב אומר הברסיון והברדסין והפמליאות והמחילות והלבדין והסגוסין והכרים והכסתות אין מיטמאין בנגעים עד שיראו באריג ובמוכין. פי' כל המטמאין במת בצמר ופשתים ועור:

שהכל מיטמאין במת כל הכלים אע"ג דלאו צמר ופשתים. ואין חיבורין לטומאת נגעים. כענין שפירשתי לעיל גבי שני דפי חלוק אי נמי לטומאת מגע כי ההיא דאמרינן דיקרב בדיקרב מסאיב:

מצד זה לצד זה כדתנן מתוכו לאחוריו:

משנה יב

בגד המוסגר. כדפרישית לעיל דקרי מוסגר לאותו שכהה בסוף שבוע שני וקרע נגעו מן הבגד כמשפטו ונתערב בשאר בגדים טהורים ונראה נגע באחד מהן דאי במוסגר נראה. היה טעון שריפה והשתא דלא ידעינן דיניה כנראה בתחלה וכדדרשינן גבי אדם עד שלא נזקק לטומאה את הודאי הוא מטמא ואינו מטמא את הספק כדפרישית לעיל בפ"ה:

ועשאו מוכין. קרעים פחותים משלש על שלש אלא שלא הובדלו לגמרי:

כולן טמאים. דכיון דנזקק לטומאה אין הספק מטהרו:

טמא ואסור בהנאתו. דהא שריפה בעי:

תניא בתוספתא [שם פ"ה] בגד המוסגר שצבעו או שמכרו לעובד כוכבים טהור רבי אלעזר בר"ש אומר הרי הוא בהסגירו בגד המוסגר שקצצו ועשאו מטליות שהן פחותות משלש על שלש והיתה בהן אחת שיש בה שלש על שלש ונראה נגע בזה שהיה שלש על שלש היא טמאה בלבד רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כולן ישרפו. פי' טהור אפילו חזר בו הנגע כיון דצבוע ודעובד כוכבים לא בני איטמויי בנגעים נינהו:

תניא בתורת כהנים צרעת ממארת (ויקרא י"ג:נ"א) תן בו מארה ואל תהנה בו אין לי אלא מוחלט מוסגר מניין ת"ל כי צרעת אי מה מוחלט אם קצצו ועשאו מוכין טמא ואסור בהנאתו יכול אף מוסגר כן ת"ל (שם) כי צרעת. פי' יכול אף מוסגר כן משמע מתוך הך דתורת כהנים דמיירי מתני' בתוך ימי הסגירו ממש ולא באותו שנטהר בקריעת הנגע וכי תימא איך נתערב הא מינכר בנגע שבו יתכן כגון שצבעו או מכרו לעובד כוכבים וכרבי אלעזר בר"ש א"נ כגון שני בגדים בזה כגריס ובזה כסלע ובסוף שבוע בזה כסלע ובזה כסלע כדתנן גבי אדם לעיל בפרק חמישי דעד שלא נזקק לטומאה טהור:

פרק יב

משנה א

כל הבתים. בשל ארץ ישראל איירי דכי תבאו אל ארץ אחוזתכם כתיב (ויקרא י"ד:ל"ד):

חוץ משל עובדי כוכבים. אלא משל עובדי כוכבים גרסינן הכי מוכח בריש המגרש (גיטין דף פב.) אם קנה בית בארץ ישראל כדתניא בתורת כהנים אחוזתכם מיטמא' בנגעים ואין אחוזת עובדי כוכבים מיטמאה בנגעים וכשם שאין אחוזתם מיטמאה בנגעים כך אין בגדיהם וגופן מיטמאה בנגעים:

יראו כתחלה. כדפרישית לעיל גבי בגדים:

בית עגול. שאין לו זויות:

טוריגון. בת שלש זויות והוא הדין בת שתי זויות ובת חמש זויות:

אינו מטמא בנגעים. כדדרשינן בריש גט פשוט (בבא בתרא דף קסד:) למעלה הוא אומר קיר קירות שתים ולמטה הוא אומר קיר קירות שתים הרי כאן ארבע:

ובאסקריא. הוא תורן של ספינה כדמפרש בפרק המוכר את הספינה (בבא בתרא דף עג.) ויש אומרים אסדה:

על ארבע קורות. כלומר או על ארבע' קורות אפילו בארץ שאם בנה בית של אבנים ועצים ועפר בספינה או באסדא או על גבי קורות שיש אויר תחת הקורות וכותלי הבית בנוים על גבי הקורות:

אין מטמא בנגעים. כדתניא בתורת כהנים בבית ארץ (ויקרא י״ד:ל״ד) פרט לבית הבנוי בספינה ובאסקריא ועל ארבע קורות להביא בית הבנוי על העצים ועל העמודים כלומר על העצים השמוטין לארץ על צדם והבית בנוי עליהם על העמודים הם עמודים זקופים ונעוצים בארץ זה אצל זה שאין אויר מפסיק תחת הכתלים שהבית בנוי עליהם ומיהו מדקתני מתניתין על ארבעה עמודים משמע דלא חיישינן מאויר שתחת הכתלים אלא מזויות הבית שלא יהא אויר תחתיהם דאותן ארבעה עמודים כנגד זויות הבית:

תניא בתוספתא [פ"ו] בית עגול דיגון טריגון פנטיגון אינו מטמא בנגעים בנוי על ארבע קורות אינו מטמא בנגעים בנוי על ארבע עמודים מיטמא בנגעים בית שבים אינו מיטמא בנגעים בית שצדו אחד עובד כוכבים וצדו אחד ישראל צדו אחד בארץ וצדו אחד בחוצה לארץ אינו מיטמא בנגעים הבית שבספינה אינו מיטמא בנגעים. פירוש דיגון בפרק גט פשוט (בבא בתרא דף קסד:) אמרינן דיגון שנים טריגון שלש טטריגון ארבע פנטיגין חמש:

בית שבים מדקתני בית שבים ובית שבספינה משמע דתרי מילי נינהו דשבים אפילו בנוי על גבי קרקע הים שהביאו אבנים וטיט ושפכו בים עד שנעשה כמין תל ובנו עליו בית אין מטמא בנגעים משום דכתיב ארץ ולא ים ובית שבספינה אפילו בעוד הספינה ביבשה שטוענים אותה ביבשה ומורידין אותה למים כיון דאין סופה לעמוד שם אין מיטמא בנגעים:

משנה ב

שאחד מצדדיו. ארבע כתלי הבית שאחד מהם מחופה בשייש ואחד מהן הסלע הוא הקיר דהיינו צור דמששת ימי בראשית ואחד מהם כותל של לבנים ואחד מהם כותל של עפר ויש לפרש דאו או קתני דארבע קירות הבית בעינן ראוים ליטמא בנגעים ואם חסר אחד שאינו ראוי אין מטמא הבית בנגע ואבני שייש אינן ראויין לבוא בהן נגע:

שלא היו בו אבנים ועצים ועפר. ה"נ או או קתני דאי לית ביה כלל היכא נראה הנגע אלא שאין בו אחד מהן קאמר:

ואחר כך הביאו אבנים ועצים ועפר. ובנה בו דבעינן שיהא בית קודם ראיית הנגע וכן גבי בגד בעינן בגד תחלה דהיינו שלש על שלש ואחר כך נגע:

תניא בתורת כהנים אין לי אלא שארג בו שלש על שלש בגד שלא ארג בו שלש על שלש מניין תלמוד לומר והבגד. ברייתא זו משובשת בכל הספרים דפחות משלש על שלש אין מיטמא בנגעים ודינה להיות כדתניא בפרק במה מדליקין (שבת דף כו.) בגד אין לי אלא בגד שלש על שלש מניין ת"ל והבגד דאי לאו והבגד הוה אמינא דוקא בגד שלם כמו שנארג מתחלתו אם גדול אם קטן:

תניא בתחילת תורת כהנים בברייתא דרבי ישמעאל דבר הלמד מסופו כיצד ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם (ויקרא י"ד:ל"ד) משמע שיש בו אבנים ועצים ועפר בית שאין בו אבנים ועצים ועפר במשמע כשהוא אומר (שם) ונתץ את הבית את אבניו ואת עציו ואת כל עפר הבית דבר למד מסופו שאין הבית מיטמא בנגעים עד שיהא בו אבנים ועצים ועפר:

משנה ג

תניא בתורת כהנים והנה הנגע בקירות הבית (שם) מלמד שאין הבית מיטמא אלא בשני גריסין קיר קירות הרי שתים למטה הוא אומר קיר קירות הרי ארבע מלמד שאין הבית מיטמא אלא בארבע כתלים מכאן אמרו בית עגול בית טריגון אין מטמא בנגעים יכול עד שיראה על שני כתלים ת"ל ומראיהן שפל מן הקיר אפילו על כותל אחד יכול נראה על אבן אחת ת"ל (שם) וחלצו את האבנים אין פחות משתי אבנים דברי רבי עקיבא רבי ישמעאל אומר וחלצו את האבנים אין פחות משתי אבנים מניין אפי' נראה על אבן אחת ת"ל ומראיהן שפל מן הקיר ואפילו על אבן אחת רבי אלעזר ברבי שמעון אומר עד שיראה כשני גריסין על שתי אבנים בשתי כתלים בזוית אחת ארכו כשני גריסין ורחבו כגריס. בפרק בן סורר ומורה (סנהדרין דף עא.) אמרינן מאי טעמא דרבי אלעזר ברבי שמעון כתיב קיר וכתיב קירות איזהו קיר שהוא כקירות הוי אומר זה קרן זוית ובכל קיר בעינן שיעור נגע דהיינו כגריס בכל אחד ואחד:

משנה ד

כדי ליתן תחת השקוף. כן צריך לכל קיר וקיר:

שקוף מקום שהדלת שוקף ויש מניחין עץ תחתיו:

סנדל לאחורי השקוף. כמו שהסנדל מגין על הרגל כך מניחין עץ לאחורי השקוף להגין ונקרא סנדל והאי שקוף יש לפרש בשל פתח או בשל חלון:

פצים. לשון סדק וקרע. כדכתיב (תהילים ס':ד') הרעשתה ארץ פצמתה וכתיב (ירמיהו כ"ב:י"ד) וקרע לו חלוני תרגום ופצים ליה כוין כשקורעין בכותל לעשות פתח משוין

הבניין משני צדדין והשווי נקרא פצים ושיעור האבנים אין מפורש במתניתין אבל בתוספתא קאמר רבי שמעון בן אלעזר משאוי שנים:

אבוס. של בהמה. מחיצה. של חצירות גנות ופרדסים ובת"כ דרשינן בקירות הבית (ויקרא י"ד:ל"ז) ולא בקירות האיבוס ולא בקירות היציע ולא בקירות המחיצה ולא בקירות המגורה כלומר מגורה מלאה פירות:

ירושלים וחוצה לארץ אין מיטמאין בנגעים בתורת כהנים ממעט חוצה לארץ מדכתיב אחוזתכם ובשילהי מרובה ממעט נמי ירושלים משום דכתיב אחוזתכם וירושלים לא נתחלקה לשבטים ורבי יהודה פליג בתוספתא ואמר אני לא שמעתי אלא בית המקדש בלבד ומפרש בפרק בני העיר (מגילה דף כז.) דקסבר ירושלים נתחלקה לשבטים ועוד קאמר התם דבית המקדש לאו דוקא אלא מקום מקודש ואפילו בתי כנסיות שבה אין מיטמאין בנגעים אבל בתי כנסיות דכל ארץ ישראל מיטמאין בנגעים כדתניא בתוספתא [פ"ו] בית הכנסת ובית האשה ובית השותפין הרי אלו מיטמאין בנגעים והיינו טעמא משום דמצו לזבונינהו:

תניא בתוספתא [שם] היציע והאיבוס והמגורה אינן מיטמאין בנגעים ואין מצטרפין עם הנגע ואין הנגע פושה לתוכן וכשהוא נותץ את הבית אין ניתצין עמו העצים והאבני' והעפר מיטמאין בנגעים ומצטרפין עם הנגע והנגע פושה לתוכן וכשהוא נותץ את הבית ניתצין עמו. פי' אין מצטרפין כגון מגורה שבתוך הבית סמוכה לכותל הבית נגע כגריס בכותל חציו כנגד המגורה וחציו כנגד הבית. ואין הנגע פושה לתוכה דנגע ופסיון צריך שיהא הכל כנגד הבית. העצים והאבנים והעפר של בית דאם כגריס נגע על שלשתן מצטרפין. ניתצין עמו דאי כוליה נגע בחד השאר טעונין נתיצה כמוהו:

משנה ה

לא יגזור. מלשון גזירות בית דין דתנן בפרק ואלו מגלחים (מועד קטן דף יח:) שהם פסקי דינין וכאן נמי לא יפסוק לומר בלשון נגע ודאי אלא בלשון ספק ובת"כ דריש לה מדכתיב כנגע ולא כתיב נגע:

תניא בתוספתא [שם] כיצד ראיית הנגע ספק יש בו שני גריסין ספק אין בו ספק ירקרק שבירוקים ספק אדמדם שבאדומים היה בא אצל כהן אומר לו הכהן בני צא ופשפש בעצמך וחזור בך שאין הנגעים באין אלא על הלשון הרע [א] ואין הצרעת באה אלא על גסי הרוח ואין המקום דן את האדם אלא [ב] בדיינים הרי הן באין על ביתו חזר בו טעון חליצה ואם לאו טעון נתיצה. הרי הן באין על בגדיו חזר טעון קריעה ואם לאו טעון שריפה. הרי הן באין על גופו חזר בו חוזר ואם לאו בדד ישב מחוץ למחנה מושבו ר"ש בן

אלעזר אומר משום ר"מ אף על גסות הרוח נגעים באים שכן מצינו בעוזיהו. תניא בתורת כהנים (ויקרא יד) אשר לו הבית שלא ישלח ביד שליח יכול אפי' זקן או חולה ת"ל (שם) ובא והגיד לכהן ידקדק הכהן כיצד בא הנגע בביתו לאמר יאמר לו דברי כבושים בני אין הנגעים באין אלא על לשון הרע שכן מצינו במרים שלא נענשה אלא על לשון הרע שנאמר (דברים כ"ד:ח') השמר בנגע הצרעת לשמור מאד ולעשות וכתיב (שם) זכור את אשר עשה ה' אלהיך למרים וכי מה ענין זה לזה אלא ללמדך שלא נענשה אלא על לשון הרע והרי דברים קל וחומר ומה מרים שלא דברה בגנותו של משה בפניו של משה כך נענשה על אחת כמה וכמה המדבר בגנותו של חבירו בפניו רבי שמעון בן אלעזר אומר אף על גסות הרוח הנגעים באים שכן מצינו בעוזיהו שנאמר (ד"ה ב כו) ובחזקתו גבה לבו עד להשחית וימעל בייי' אלהיו ויבא אל היכל ה' להקטיר על מזבח הקטרת ויבא אחריו עזריהו הכהן ועמו כהנים לה' שמונים בני חיל ויעמדו על עוזיהו המלך ויאמרו לו לא לך עוזיהו להקטיר לה' כי לכהנים בני אהרן המקודשים להקטיר צא מן המקדש כי מעלת ולא לך לכבוד מה' אלהים ויזעף עזיהו ובידו מקטרת להקטיר ובזעפו עם הכהנים והצרעת זרחה במצחו לפני הכהנים בבית ה' מעל למזבח הקטרת:

וצוה הכהן. בתורת כהנים דריש הצווי בכהן והפנוי בכל אדם:

עסק זה לפנוי. בתמיה וכי להעסיקו לפנות הבית הוצרך הכתוב שאתה מזקיקו לפנות דברים שאין מקבלין טומאה אלא לא בא הכתוב לדרוש אלא כמו שדורש ר"מ שהתורה חסה על ממונן של ישראל:

פכו. מלשון פכים קטנים (חולין דף צא.):

תפיו. מקום שאופה בו פתו ומבשל בו קדרתו כגון תנור וכיריים וכופח כי ההיא דפ' כיצד מברכין (ברכות דף לט.) דיתיב אבי תפי ועביד תוך תוך ובריש המוציא יין *(דף עז.) משום דדייר אבי טפי וכל הני כלי חרס הן:

משנה ו

תניא בת"כ (ויקרא י"ד:ל"ח) ויצא הכהן מן הבית יכול ילך לביתו ויסגיר ת"ל אל פתח הבית אי אל פתח הבית יכול יעמוד תחת השקוף ויסגיר ת"ל מן הבית עד שיעקר מכולו מכאן אמרו הלך לתוך ביתו והסגיר מוסגר עומד תחת השקוף והסגיר מוסגר עמד בבית שהנגע בתוכו והסגיר מוסגר ת"ל והסגיר את הבית מ"מ. פי' מכאן אמרו גירסא זו משובשת ובמדוייקין גרסינן מניין אתה אומר וכן בפ"ק דחולין (דף י:) והסגיר את הבית מ"מ דיעבד מהני אלא שלא קיים מצוה:

וצוה הכהן. כל הני קראי דמייתי דריש להו בת"כ:

ואינו נוטל מצד זה. בת"כ דריש כולה מתניתין מקרא:
תניא בת"כ וצוה הכהן וחלצו צווי בכהן וחליצה בכל אדם וחלצו מלמד ששניהן חולצין מכאן אמרו אוי לרשע אוי לשכנו שניהם חולצין שניהם קוצעין שניהם מביאים את האבנים יכול אף הכותל הסמוך לאויר יהו שניהם חולצין ת"ל אחר חלץ את האבנים הא כיצד כותל שבינו לבין חבירו שניהם חולצין כותל הסמוך לאויר הוא לבדו חולץ. את האבנים יכול החולץ ב' אבנים יקיים בהם מצות חליצה ת"ל (ויקרא י"ד:מ"ג) אשר בהם הנגע אי אשר בהם הנגע יכול אפי' קרמידין אפילו לבנים ת"ל אבנים הא עד שיאמרו שני כתובים ואם לאו לא שמענו והשליכו אתהן אל מחוץ לעיר (שם) אתהן חוץ לכל העיר ולא אדם חוץ לכל העיר אלא חוץ לעיירות המוקפות חומה. אל מקום טמא שיהא מקומו טמא ר' יהודה אומר מקום טמא לרבות את הנוטל ואת הבית יקציע יכול מבפנים ומבחוץ ת"ל מבית אי מבית יכול אף הקרקע אף הקורות ת"ל סביב לא אמרתי אלא סביב לנגע. ושפכו את העפר אשר הקצו יכול צרורות ת"ל (שם) העפר אי עפר יכול אף הנושר ת"ל (שם) אשר הקצו הא עד שיאמרו שני כתובים ואם לאו לא שמענו ולקחו אבנים אחרות (שם) אין פחות משתי אבנים והביאו אל תחת האבנים אין פחות מב' אבנים מכאן אמרו אין חולצין פחות משתים ואינו מביא פחות מב' ואין מביא אחת תחת ב' ולא ב' תחת אחת אלא מביא שתים תחת שתים ב' תחת שלש (ונוסחה ישרה ב' תחת ג' ותחת ד' דתו לא הקפידה תורה) שלש תחת ד' וד' תחת ד' תחת שלש תחת ב' יכול יטול אבנים מצד זה ויביא לצד זה ת"ל אחרות אי אחרות יכול אפי' קרמידין אפילו לבנים ת"ל אבנים הא עד שיאמרו שני כתובין ואם לאו לא שמענו. ועפר לרבות כל עפר במשמע עפר אפי' מרד אפי' חרסית יכול יטול עפר מצד זה ויניח לצד זה ת"ל אחר יכול אף הסיד והגפסיס ת"ל עפר הא עד שיאמרו שני כתובים ואם לאו לא שמענו ועפר אחר יקח וטח את הבית ואין חבירו מיטפל עמו בטיחה:
פי' וחלצו לשון רבים דאם כותל מפסיק בין שני בתים ונראה נגע בכותל מצד בית זה בעל בית אחר מיטפל עמו:
אוי לרשע. לזה שהנגע כלפי ביתו נקרא רשע שהוא בעל לשון הרע כדאמרן:
חולצין. וחלצו את האבנים:
קוצעין. ואת הבית יקציע:
הסמוך לאויר. שהכותל מפסיק בין בית לחצר או בין בית לגנה אין בעל החצר והגנה מסייע לבעל הבית:
חלץ לשון יחיד:

יקיים בהם מצות חליצה ואין צריך לחלוץ אלא ב':
אשר בהם הנגע אפילו הן מאה אפילו הן אלף:
קרמידין. רעפים בלשון לע"ז קרמידו כעין לבנים מעשה יוצר:
חוץ לכל העיר אע"פ שאינה מוקפת חומה דאין מצורע משתלח ממנה כדתנן בפ"ק דכלי' (מ"ז):
שיהא מקומו טמא. כדתניא בתוספתא שאין שם מקום טמא מקומו טמא כלומר דאם היה המקום טהור נעשה טמא:
לרבות את הנוטל. דאפי' נוטל האבנים משם אחרי כן מקומו טמא מיקרי אי נמי הנוטל הנושא דמטמא במשא אע"פ שלא נגע ועוד יש לפרש הנוטל היינו עפר שנוטל מקרקע הבית שלש אצבעות דפלוגתא היא בתוספתא (פ"ו) דתניא היה קולף עפר שבין אבן לחברתה ונראה בתוך הבית ר' יוסי בר רבי יהודה אומר בקרקע הבית היה נוטל את העפר ג' אצבעות והשתא רבי יוסי בר רבי יהודה סבר לה כאבוה וקסבר ר' יהודה שגם אותו קרקע משליך במקום טמא:
סביב לנגע ולא שמבחוץ ולא קרקע הבית. כרבנן דפליגי עליה דרבי יוסי בר רבי יהודה בתוספת' (שם) דאמרי שבין אבן לחברתה ונראה בתוך הבית והיינו דמתרגמינן יקציץ יקלף דהיינו לצד פנים. הקצו משמע הטיח שהקצו סביב אבני הנגע ולא שנשר מעצמו:
אחת תחת שתים. אבן גדולה שממלאה מקום כשתים:
מרד מין קרקע כי ההיא דשילהי עבודת כוכבים (דף עה:) זבין מנא דמרדא מעובד כוכבים ובערוך גריס מדר ופי' בלשון ישמעאל קורין לקזזית אדמה מדר:
יקח וטח. לשון יחיד למעוטי חבירו דאין מיטפל עמו בטיחה:

משנה ז

בא בסוף שבוע שני. אחרי הטוח את הבית חוזר ומסגירו אם בסוף שבוע שני חזר הנגע ונתץ את הבית:
הסמוך. שפשה סמוך לנגע:
תניא בת"כ ואם ישוב הנגע ופרח בבית משל חזר איש פלוני למקומו שיחזור הנגע לאותן האבנים אין לי אלא מקומו מניין לרבות את כל הבית ת"ל בבית יכול כגריס נאמר כאן (ויקרא י"ד:מ"א) הנגע ונאמר להלן הנגע מה הנגע האמור להלן כשני גריסין אף הנגע האמור כאן כב' גריסין נמצאת אתה אומר הפסיון הסמוך כל שהוא והרחוק כגריס החוזר לבתים כשני גריסין אין לי אלא במראיו מניין שלא במראיו ת"ל (שם) ופרח במראיו ושלא במראיו או אינו אומר ופרח אלא שלא יהא טמא עד שיחזור ויפשה והלא דין הוא

טימא בבגדים וטימא בבתים מה בגדים טימא את החוזר אע"פ שלא פשה אף בבתים טימא את החוזר אע"פ שלא פשה הן אם החמיר בבגדים שהעומד בהם בב' שבועות שורף נחמיר בבתים שהעומד בהם בב' שבועות אינו נותץ ת"ל (שם יג) צרעת ממארת צרעת ממארת לגזירה שוה מה צרעת ממארת האמורה בבגדים טימא את החוזר אע"פ שלא פשה אף צרעת ממארת האמורה בבתים טימא את החוזר אע"פ שלא פשה אם סופינו לרבות את החוזר אע"פ שלא פשה מה ת"ל (שם) ובא הכהן וראה והנה פשה הנח לו או שומע אני אם ישוב הנגע ופרח בבית (שם) אם חוזר הנגע בו ביום יהא טמא ת"ל (שם) ושב הכהן ואם ישוב הנגע מה שיבה האמורה להלן בסוף שבוע אף כאן בסוף שבוע ומניין אם עמד בראשון ופשה בשני חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע ת"ל (שם) ובא הכהן וראה והנה פשה במי הוא מדבר אם בפושה בראשון הרי אמור הא אינו אומר ובא הכהן וראה והנה פשה אלא שבא בסוף שבוע ראשון ומצאו עומד ובא בסוף שבוע שני ומצאו פושה מה יעשה לו הרי אני דן מה מצינו בפושה בראשון חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע אף בפושה בשני חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע הן אם היקל בפושה בראשון שהרי היקל בעומד בו נקל בפושה בשני שהרי החמיר בעומד בו ויהא פושה כעומד ת"ל ושב הכהן וראה הכהן היא שיבה והיא ביאה מה שיבה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע אף ביאה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע מנין עומד בזה ובזה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע ת"ל אם בא יבא הרי כאן שתי ביאות את שבא בסוף שבוע א' ובא בסוף שבוע שני וראה והנה לא פשה זהו עומד מה יעשה לו וטהר הכהן את הבית יכול יפטר וילך לו ת"ל (ויקרא יי"ד:מ"ח) כי נרפא הנגע לא טהרתי אלא הרפוי מה יעשה לו הרי אני דן מה מצינו בפושה בשני חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע אף עומד בשני חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע הן אם החמיר בפושה בשני שהרי החמיר בפושה בראשון נחמיר בעומד בשני שהרי הקל בעומד בראשון ויהא עומד כפושה ת"ל ובא ואם בא יבא הרי כאן שתי ביאות ביאה אמורה למעלה וביאה אמורה למטה מה ביאה האמורה למעלה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע אף ביאה האמורה למטה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע משום ר"ש אמרו נאמרה צרעת ממארת בבגדים ונאמרה צרעת ממארת בבתים מה צרעת ממארת האמורה בבגדים עשה את העומד בשני כפושה בראשון אף צרעת ממארת האמורה בבתים עשה את העומד בשני כפושה בראשון יכול אין לי חוזר ונותץ אלא אחר הפושה בראשון מניין לרבות את החוזר אחר הפושה בשני ואחר העומד בשני ת"ל (שם) אחר חלץ את האבנים שאין ת"ל (שם) אחר הקצות הבית ואחרי הטוח וכי יש חליצה שאין עמה קציצה וטיחה מה ת"ל אחרי הקצות את הבית ואחרי הטוח

אלא לרבות את החוזר אחר הפושה בשני ואחר העומד בשני מניין לכהה בשני והלך לו קולפו וטעון צפרים ת"ל (שם) ולקח לחטא את הבית הרי כאן בית אחר נמצאת אומר עשרה בתים הם. פירוש ונאמר להלן נגע דכתיב ברישא (שם) והנה הנגע בקירות הבית שדרשנו שני גריסין. נמצאת אומר משום חוזר נקט ליה דמהכא נפקא אבל אינך לא נפקי מהכא. במראיו דקאמר (והאי) שניהם ירקרק או שניהם אדמדם שלא במראיו חד ירקרק וחד אדמדם. בבגדים טימא את החוזר אע"פ שלא פשה כדאמרי' לעיל גבי נגעי בתים שהעומד בהן בשני שבועות אינו נותץ כמו שדורש כולן. הנח לו כלומר אין כאן מקומה אלא אחר ופרח (שם) היה לו לכתוב ונתץ את הבית ולא היה לו להפסיק בהאי קרא דובא הכהן:

מה יעשה לו שהרי לא פירש למעלה כלום בעומד בעיניו בשבוע ראשון ולימד כאן בפסיון זה שאינו מדבר בפושה בראשון אלא בעומד בראשון ופושה בשני ומה יעשה לו יכול יתצנו מיד כמו שכתוב אחריו ונתץ את הבית ורוצה ללמדו מפושה בראשון ואין נותץ אלא חולץ וקוצה וטח אף זה כן הדר קאמר דאף אם היקל בפושה בראשון שאינו נותץ. שהרי היקל בעומד בו דעומד בראשון לא בעי חליצה אלא מסגירו. נקל בפושה בשני שלא לחייבו נתיצה. שהרי החמיר בעומד בו דבעי חליצה ויהא פושה כעומד וכי ראוי להשוות פושה לעומד תלמוד לומר ושב הכהן ובא הכהן כלומר נאמר למעלה ושב הכהן ונאמר כאן ובא הכהן ועבדינן מיניה גזירה שוה כאילו בשניהם כתוב ובא או בשניהם כתוב ושב דזו היא שיבה וזו היא ביאה. מנין עומד בזה ובזה חולץ לא שיחלוץ בעומד בראשון אלא כשעומד ב' שבועות חולץ בסוף שבוע שני ונותן לו שבוע שלישי אלא את הרפוי ואין רפוי אלא הבית שהוקצה והוטח ולא חזר הנגע ב' ביאות של פושה ושל עומד:

בבגדים. עשה את העומד בשני כפושה בראשון לשריפה אף בבתים נעשה את העומד בשני כפושה בראשון לחליצה וחולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע שלישי:

אחרי הקצות את הבית ואחרי הטוח. חד לרבויי החוזר אחר הפושה בשני וחד לרבויי החוזר אחר העומד בשני:

מניין לכהה בשני והלך לו קולפו וטעון צפרים. אבל כהה בראשון לא בעי צפרים אבל קליפה בעי כדתנן באידך פירקא והך קליפה דכהה לא מצינו בקרא ושמא מדכתיב (שם) כי נרפא הנגע דמשמע דאין טהרת הבית אלא בריפוי דהיינו שהוקצה והוטח כדפרישית. לחטא את הבית הבית יתירא דריש לרבות בית אחר:

עשרה בתים כולן מפורשין בפרק שאחר זה:

פרק יג

משנה א

הכהה בראשון. בשבוע ראשון כהה הנגע או שהלך לו וכהה והולך חשיב כתרין:
קולפו והוא טהור. מקרא נפקא לן כדפרישית לעיל בברייתא דתורת כהנים:
והוא טהור. ולא בעי צפרים:
הכהה בשני והולך לו. כלומר או ההולך והא נמי חשיב כתרין:
קולפו והוא טעון צפרים. בת"כ מרבי ליה כדפרישית לעיל:
הפושה בראשון. וחזר בשני וחלץ בשני וחזר ונתץ הרי חמשה:
לא חזר. טעון צפרים הרי ששה:
עמד בראשון. ופשה בשני וחלץ וחזר בשלישי ונתץ הרי שבעה:
לא חזר טעון צפרים הרי שמנה. והשתא במתני' לא תני כל העשרה בתים אבל בת"כ חשיב להו וקא מסיים בה עמד בזה ובזה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע. חזר ינתץ לא חזר טעון צפרים. והך חשבינן לה כתרי הרי עשרה אבל סיפא דמתני' דאם עד שלא טהרו בצפרים לאו ממניינא דבת"כ לא חשיב ליה דהנהו בכלל הנך עשרה ולכך מנינן כהה והולך בתרי משו' דחשיב להו בתוספתא כל חד וחד לחודיה דקתני ר' יהודה אומר הכהה בשני קולפו וטעון צפרים וההולך לו קולפו וטעון צפרים אם עד שלא טהרו ה"ל כחוזר וטעון נתיצה אבל משטהרו ה"ל כנגע חדש:
תניא בתוספתא [פ"ז] אין הבית ניתץ אלא אחר חליצה:
עוד תניא בתוספתא [פ"ו] בית שנראה בו נגע במזרחו חצצו ונראה בו נגע במערבו של בית נדון כבית אחר ואם חצצו תחלה ונראה במזרחו ובסוף שבוע נראה במערבו נדון כב' בתים נראה נגע בין נסר לכותל ובין יריעה לקורו' אין נזקקין לו סלקן הרי הוא כקמוט שנתפשט וכבית הסתרים שנתגלה:
פי' חצצו שבנה קיר באמצע הבית וחלקו לשנים במערבו של בית דקודם שחצצו נדון כבית אחד וה"ל כפסיון הרחוק וטעון הכל נתיצה כאילו לא חצצו:
ואם חצצו בתחלה. קודם שהיה בו נגע כלל נדון כשני בתים ואין פושין מזה לזה:
בין נסר לכותל. דרכם היה לכסות את הקיר בנסרים של עץ שלא יתלכלך הנישוף בהם ולפרוש יריעה משמי קורה מפני עפר הנושר והנגע שבינתים כבית הסתרים דמי וטהור:
סלקן הנסרים והיריעות הרי הוא כקמוט שנתפשט וכבית הסתרים שנתגלה ויראה כתחילה:

משנה ב

חולץ את כולה. כדדרשינן וחלצו מלמד ששניהם חולצין:

נותץ את שלו. כדכתיב (ויקרא י"ד:מ"ה) את אבניו שלו ואת עציו שלו. תניא בתוספתא [פ"ו] חומר בחליצה מבנתיצה ובנתיצה מבחליצה חומר בחליצה אבן שבזוית בזמן שהוא חולץ חולץ את כולה בזמן שהוא נותץ נותץ את שלו ומניח של חבירו חומר בנתיצה שהוא נותץ אבנים שיש בהן נגע ואבנים שאין בהן נגע ובחליצה אינו חולץ אלא אבנים שיש בהן נגע:

ראש ופתין. פירש בערוך וכן פירשו הגאונים אותו האבן או אותו העץ שתופס מצד מערב נדבך שלו ולצד מזרח נדבך של חבירו שם אותה האבן או אותו העץ ראש ואותן אבנים ועצים שמנדבך זה במערב אחת ומנדבך זה במזרח אחת שמן פתין:

משנה ג

נותן את הקירות לעליה. וסומכן בעמודים ואינו נותץ עם הבית ובת"כ דריש אבניו ולא אבני העליה עציו ולא עצי העליה עפר הבית ולא עפר העליה:

ניתצין עמו. כדדריש בת"כ אבניו כל אבנים שנבנו עמו עציו כל עצים שנבנו עמו עפר כל עפר שנבנה עמו וכיון דאין עליה על גביו הרי הכל נבנה עמו:

מלבנים. כמו מלבנות של פתחים דפרק המוכר את הבית (בבא בתרא דף סט.) ואיכא דמחברי בטינא ואיכא דלא מחברי:

סריגות. עושין בחלונות שלא יפלו משם התינוקות ומצילם ואין מוציאין חוץ לעיר ולא מיתסרי בהנאה:

מלבן הבנוי על גביו. עץ ארוך שעל הקיר להושיב עליו ראשי הקורות שלא ירקבו מלחלוחית החומה:

כזית. משום דצרעת איתקש למת כדכתיב (במדבר י"ב:י"ב) אל נא תהי כמת:

במשהו יליף מאברים של מת דתנן בפ"ק דאהלות (מ"ז) האברים אין להם שיעור:

משנה ד

בפרק מצות חליצה (דף קג:) מייתי לה ודייק דלא כבית דמי ודחי דאמר קרא ונתץ את הבית אפילו בשעת נתיצה קרוי בית:

מטמא מתוכו. אבל לא מאחוריו שאר הבית חוץ מאבנים המנוגעות עצמן דקתני בתוספתא (פ"ז) אבנים שיש בהן נגע מטמאין מאחוריהן:

והמוחלט מטמא ומתוכו ומאחוריו. כדתניא בת"כ טמא מה ת"ל לפי שמצינו בבית המוסגר שאינו מטמא אלא מתוכו יכול אף המוחלט כן ת"ל בבית טמא הוא הוסיף

לו טומאה שיטמא בין מתוכו בין מאחוריו וזה וזה מטמאין בביאה כדכתיב (ויקרא י״ד:מ״ו) והבא אל הבית כל ימי הסגיר אותו יטמא:

תניא בתוספתא [רפ"ז] הבא כולו נגע יסגיר עמד בו שבוע אחד נותן לו שבוע שני עמד בו ב' שבועות או שכנס ופשה ובסוף שבוע הרי זה חולץ את כולו נגע ובסוף שבוע פרח בכולו הרי זה חולץ את כולו ואין מחייבין אותו לבנות אחר תחתיו ולא עוד אלא אפילו נראה בו נגע ברוח אחר הרי זה חולץ אותה הרוח ואין מחייבין אותו לבנות אחרת תחתיה ואם בנאה ואח"כ נראה בו נגע יראה כתחילה. פי' הבא כולו נגע כמו כולו לבן דגבי אדם ובגדים. או שכנס בסוף שבוע ראשון ופשה בסוף שבוע שני מה שכנס הרי זה חולץ את כולו [א] דחשבינן ליה פסיון והפושה טעון חליצה וכיון דהאי בית כולו נגוע חולץ את כולו:

נגע כלומר נראה נגע במקצתו ובסוף שבוע פרחה בכולו:

ואין מחייבין אותו לבנות אחר תחתיו כמו שמחייבין באבנים המנוגעות דכתיב (שם) והביאו אבנים אחרות:

ולא עוד כלומר לא מבעיא בכל הבית מנוגע דאין מחייבין אלא אפי' רוח אחת כולה מנוגעת חולץ אותה הרוח ואין מחייבין אותו לבנות רוח אחרת תחתיה ואם בנאה ונראה בו נגע יראה כתחילה דאין בית טעון נתיצה על הנגע החוזר אלא היכא דמיחייב לבנות אחר במקומו אבל הכא דלא מיחייב ה"ל כבית חדש ונגע אחר:

משנה ה

הבונה מן המוסגר לטהור. לאחר שחלץ וקצה וטח והביא אבנים אחרות ובנה במקומן והסגירו ובתוך ימי הסגירו לקח מאותו בית אבנים ובנאן בבית טהור:

חזר. נגע לבית המוסגר חולץ את האבנים שלקח ממנו ומסלקן מן הטהור ודינם כדין בית שניטלו ממנו:

חזר לאבנים. שבנה בטהור:

הבית הראשון. דהיינו המוסגר ינתץ כאילו היו קבועים בו והני אבנים נמי בעו נתיצה אלא שממתין להם עד שישמשו את הבית השני בסימנים דטעון הסגר ודינו לכל דבר ככל בית שנראה בו נגע בתחילה וכיוצא בה תנן גבי בגדים לעיל בפרק י"א (מ"ו) הטולה מן המוסגר לטהור:

תניא בתוספתא [פ"ו] בית המוסגר שנשרו ממנו אבנים טהורות שני בתים מוסגרים שנטל אבן מזה ובנה בזה ונראה נגע באחד מהן היא טמאה בלבד ר' אלעזר בר רבי

שמעון אומר אבנים כמטלת. פי' אבנים כמטלת ודין שני בגדים המוסגרים שטלה מזה על זה פירשתי לעיל בפרק אחד עשר ומתני' דהכא רבי אלעזר בר רבי שמעון היא:

משנה ו

בית שהוא מיסך. כגון בית שהוא בנוי בתוך בית והפנימי מנוגע או בית שהוא בנוי תחת האילן והוא מנוגע:

הנכנס לחיצון טהור. דהאי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי ודמי לבית ועליה דאי קאי מצורע בבית עליה טהורה ורבי אלעזר פליג עליה דרבי אלעזר בן עזריה ומטמא מק"ו דאבן אחת ממנו מטמא בביאה כולו לא כ"ש ובתוספתא (פ"ז) קתני כזית ממנו מטמא בביאה כולו דין הוא שיטמא בביאה:

משנה ז

הטמא עומד תחת האיילן והטהור עובר טמא. רישא רבותא קמ"ל וסיפא רבותא קמ"ל דאם טמא עומד אע"פ שהטהור עובר טמא ואי טמא עובר אע"פ שהטהור עומד טהור דהכל תלוי בטמא כדדרשינן בתורת כהנים מחוץ למחנה מושבו מושבו טמא מכאן אמרו הטמא עומד וכו' כדתנן הכא א) ובפ"ק דקדושין (דף לג:) מייתי מתניתין וגרסינן התם יושב במקום עומד ועומד במקום עובר והכל א' דלעומד דהכא קרי ליה התם יושב ולעובר דהכא קרי ליה התם עומד ויש ספרים שהגירסא משובשת שם וכמו שכתבתי כאן נכונה:

וכן באבן המנוגעת. אם אדם הנושאה עובר תחת האילן והטהור עומד טהור:

ואם הניחה טמא. וה"ה אם עמד הנושאה אע"פ שלא הניחה בארץ ובתוספתא קתני לה לענין זריקה:

תניא בתוספתא [פ"ז] וכן באבן המנוגעת הטהור עומד וזרקו אבני' מנוגעות תחת האילן טהור [ב] ואם הותצו טמא שנא' מושבו טמא. פי' הותצו כמו הותרו ואית דאמרי הותסו בסמ"ך והכל אחד דאם התיזו בארץ אף על פי שאחרי כן עברו כיושבות דמיין וטמא:

משנה ח

ראשו ורובו. כדתניא בת"כ והבא אל הבית (ויקרא י"ד:מ"ו) כשיכניס ראשו ורובו דבציר מהכי לא חשיב ביאה וכלים ברובם כדקתני בתוספתא ובטלית פליגי:

תניא בתוספתא (שם) טלית טמאה שיש בה ג' על ג' ואין בה כזית הכניס רובה לבית טהור טמאתו ר' נחמיה מטהר עד שיכניס את כולה וטהורה שהכניס ממנה שלש על שלש לבית טמא נטמאת ור' נחמיה מטהר עד שיכניס את רובה וטמאה שהכניס ממנה אפילו כזית לבית טהור טמאתו המכניס ראשו ורובו לבית המנוגע טמא כלי חרס

שהכניס אוירו לבית המנוגע טמא הספסלים והקתדראות שהכניס רובן לבית המנוגע טמאין:

תניא בתורת כהנים. זאת תורת נגע צרעת בגד הצמר או הפשתים או השתי או הערב או כל כלי עור (ויקרא יג) מקישו לבית מה בית מטמא בביאה אף כולן מטמאים בביאה אי מה בית טעון צפרים אף כולן טעונים צפרים ת"ל זאת רבי אומר הרי הוא אומר (שם יד) זאת התור' לכל נגע הצרעת ולנתק ולצרעת הבגד ולבית מקיש בגד לבית מה בית מטמא בביאה אף בגד מטמא בביאה אין לי אלא בגד מניין לרבות את כולן ת"ל זאת תורת נגע הצרעת בגד הצמר או הפשתים מקישו לבגד מה בגד מטמא בביאה אף כולן מטמאין בביאה אי מה בגד מטמא בכל הטומאות אף כולן יטמאו בכל הטומאות ת"ל זאת. פירוש מקישו לבית בפרשת זאת תהיה דכתיב (שם) ולצרעת הבגד ולבית וכיון דהקיש התם בגד לבית ה"ה לכל הכתובים כאן עם הבגד כגון שתי וערב וכלי עור ורבי אומר דבגד איתקש התם לבית ושתי וערב וכלי עור איתקשו כאן לבגד ודבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש ומשמעות דורשים איכא בינייהו אף כולן כגון שתי וערב יטמאו בכל הטומאות ת"ל זאת ורבנן נמי מודו דאין שתי וערב מיטמא אלא בנגעים ורבי נמי מודה דאין טעונין צפורים אלא בית וכולהו ממעטי מזאת:

משנה ט

על כתפו. מקופלין על כתיפיו כדרך משוי:

בידיו. בקומצו שלא כדרך מלבוש:

טמאין מיד. דקרינן ביה נמי בכלים והבא אל הבית:

היה לבוש כליו. הוו להו בגדים דידיה והאוכל בבית יכבס בגדיו עד שישהה שיעור אכילת פרס חצי ככר של עירוב שהוא מזון שתי סעודות והככר שמנה ביצים כדאמרינן בעירובין בפרק כיצד משתתפין (עירובין דף פב:):

תניא בת"כ יטמא עד הערב (ויקרא י"ד:מ"ו) מלמד שאין מטמא בגדים יכול אפילו שהה שם כדי אכילת פרס ת"ל (שם) והאוכל בבית יכבס בגדיו אין לי אלא האוכל השוכב מניין ת"ל והשוכב בבית יכבס את בגדיו אין לי אלא האוכל והשוכב אוכל ולא שוכב שוכב ולא אוכל לא אוכל ולא שוכב מניין ת"ל יכבס בגדיו ריבה אם סופנו לרבות את הכל מה ת"ל האוכל והשוכב ליתן שיעור לאוכל כדי שיאכל שוכב וכמה שיעור אכילה כדי אכילת פרס פת חטין ולא פת שעורין מיסב ואוכלה בליפתן. פירוש שוכב היינו מיסב:

משנה י

ופשט ידיו לחוץ וטבעותיו בידיו. היינו באצבעותיו דרך מלבוש כדמוכח בתוספתא דבתר גופו גרירי אבל אם היו בקומצו אע"פ שישהה טהורין דבחוץ קיימי ולא שייכי גביה כך היה נראה מתוך הסברא אבל בתוספתא משמע דאם הוו בקומצו טמאין מיד: **אמרו** לו לרבי יהודה. בתוספתא מהדר להו רבי יהודה לרבנן:

תניא בתוספתא [פ"ז וע"ש] היה עומד בפנים ופשט ידיו לחוץ ונתן לו חבירו סנדליו וטבעותיו בקומצו [ג] הוא והן טמאי' מיד דאם היה מלובש בהם טהורין עד שישהה בכדי אכילת פרס היה עומד בחוץ וסנדליו ברגליו ופשטן לפנים וכן פשט ידיו לפנים רבי יהודה מטמא מיד וחכ"א עד שישהה בכדי אכילת פרס אמרו לו לר"י בזמן שכל גופו טמא יטמא את כל מה שעליו עד שישהה בכדי אכילת פרס אמר להן רבי יהודה מצינו שיפה כח הטמא להציל מכח הטהור להציל (את) ישראל מקבלין טומאה ומצילין בגדים בבית המנוגע הבהמה והעובד כוכבים אין מקבלין טומאה ואין מצילין בגדים בבית המנוגע פי' בהמה ועובד כוכבים אין מצילין בגדים בבית המנוגע כדתניא בת"כ יכול אף הבהמה והעובד כוכבים יהיו מצילין בגדים בבית המנוגע ת"ל יכבס את בגדיו כל המטמא בגדים מציל בגדים בבית המנוגע הבהמה והעובד כוכבים שאין מטמאין בגדים אין מצילין בגדים בבית המנוגע: (הגה"ה. ויש לתמוה למה לי קרא למעוטי בהמה דאין מצלת אי לכלי שעל גבה אדם נמי לא מציל ואי כלים שהיא לבושה דשייך בה מלבוש כדאשכחן לענין שבת בפ' במה בהמה (שבת דף נב:) א"כ בפ' בהמה המקשה (חולין דף עא:) דיליף בהמה דמצלת בבלוע מק"ו דאדם ופריך מה לאדם שכן ב) מציל בבית המנוגע תאמר בבהמה דאין ג) מצלת ומשני בהמה דאינה צריכה שהייה למאי הילכתא לכלי' שעל גבה אדם נמי לא בעי והשתא אכתי תקשי דבהמה אינה צריכה שהייה אפי' לכלי' שהיא לבושה כמו עובד כוכבי' וי"ל דאדם שהוא בר קבולי טומאה בגדי' שהוא לבוש בטילי אגביה ומכחו באה להם הטומא' אלא דאמר רחמנא דבעי שהייה אבל בהמה ועובד כוכבים דלאו בר קיבולי טומאה נינהו ואי אפשר לבא טומאה לבגדים מכחן הוי ככלים שעל גבי אדם דאין מיטמאין מכחו ועוד י"ל דאין חושש התם בחולין לדקדק כל כך ולעשות פירכא מכלים שהיא לבושה לפי שיודע דאיכא למימר עובד כוכבים יוכיח דאין מציל בבית המנוגע ומציל בבלוע דאע"ג דקרא דילפינן מיניה בלוע בישראל כתיב לא משמע ליה לחלק בין עובד כוכבים לישראל. ע"כ הג"ה):

משנה יא

עד ארבע אמות. קסבר ר' שמעון דלמעלה מארבע אמות רשותא אחריתי היא דקומתו של אדם שלש אמות ואמה כדי לפשוט ידיו ורגליו:

כלים מיד טמאין. כלומר שאמרנו עד הקורות לתנא קמא ולר"ש עד ארבע אמות מיד מטמאין וצריך לדקדק דבכניסתו מיד אין מטמאין אם לא עמד דטמא עובר לא מטמא:

כדי הדלקת הנר. בנכנס שלא ברשות [קאמר] כדמוכח בתוספתא אבל נכנס ברשות מודה ר' יהודה דמטמאין מיד ויש ליתן טעם משום דמושבו כתיב דטמא כדפרישית לעיל וברשות מושבו מיקרי ושלא ברשות בששהה כדי הדלקת הנר מדלא אפקיה ברשות הוא אבל פעמים שאדם טרוד בהדלקת הנר דבי שמשי או דשאר ימות הגול ולא מצי מפיק ליה:

תניא בתוספתא [שם] כלים התלוים בכותל למעלה מעשרה טפחים טהורין דברי ר' יהודה ר' שמעון אומר למעלה מארבע אמות ר' יוסי בר' יהודה אומר כלים הטמונין בקרקע הבית למטה משלש אצבעות טהורין. פירוש למטה משלש אצבעות רבי יוסי בר יהודה לטעמיה דמצריך נמי לקלף מקרקע שלש אצבעות כדפרישית לעיל בסוף פרק שנים עשר:

משנה יב

גבוהה י' טפחים. דפחות מיכן אינה חשובה מחיצה להפסיק:

רוחב ארבע אמות משום ארבע אמות של תפלה אי נמי משום דזהו שיעור מקומו של אדם כדאמרן גבי עירוב בפרק מי שהוציאוהו (עירובין דף מח.) וקרא קא דרשינן התם שבו איש תחתיו כי תחתיו גופו של אדם ג' אמות ואמה כדי לפשוט ידיו ורגליו ובאמה דידיה משערינן כדאמרינן התם דאי לא תימא הכי עוג מלך הבשן מה תהא עליו והא דלא חשיב לה גבי יש שאמרו הכל לפי מה שהוא אדם לא פסיקא ליה משום דאיכא ננס באיבריו:

נכנס ראשון ויוצא אחרון. כדי שלא יטמאו אותן העומדין בבית הכנסת בכניסתו וביציאתו באויר שמן הפתח עד המחיצ':

כל המציל בצמיד פתיל. כגון כלי חרס וכל הנהו דחשיב במס' כלים פרק י"א:

כל המציל מכוסה באהל המת. כגון בור ודות בפ"ה דאהלות דלא בעי צמיד פתיל אלא כיסוי:

תניא בתוספתא (פ"ז) רבי אומר השיד' והתיב' והמגדל שבבית המנוגע אע"פ שהן מכוסין כלים שבתוכן טמאין והבור והדות שבבית המנוגע אע"פ שהן מגולין כלים

שבתוכם טהורין [א] כל המציל צמיד פתיל באהל המת מציל בצמיד פתיל בבית המנוגע וכל המציל מכוסה באהל המת מציל מכוסה בבית המנוגע ובית המנוגע כאהל המת דברי ר"מ ר' יוסי אומר כל המציל בצמיד פתיל באהל המת מציל מכוסה בבי' המנוגע וכל המציל מכוסה באהל המת אפי' מגולה בבית המנוגע טהור רש"א המציל בצמיד פתיל באהל המת מציל בצמיד פתיל בבית המנוגע וכן המציל מכוסה באהל המת מציל מכוסה בבית המנוגע. פירוש השידה והתיבה והמגדל קסבר רבי אהל זרוק לאו שמיה אהל כדאמרינן בפרק בכל מערבין (עירובין דף ל:) ובנזיר בפ' כ"ג (דף נה.) הילכך אין מצילין מכוסין ואפי' מחזיקין ארבעים סאה:

הבור והדות. קסבר רבי כר"מ בחדא וכר' יוסי בחדא דבמציל בצמיד פתיל באהל המת סבר לה כר' מאיר דבעי צמיד פתיל בבית המנוגע ובמציל מכוסה באהל המת סבר לה כר' יוסי דאפילו מגולה בבית המנוגע טהור:

ובית המנוגע כאהל המת. דכלים שבו אפילו עד הקורות טמאין כדקאמר ר"מ במתניתין ר"ש נמי כר"מ אלא דלית ליה בית המנוגע כאהל המת לטמא כלים שעד הקורו' ר"ש לטעמיה דקתני במתני' עד ד' אמות:

עוד תניא בתוספתא [שם] חומר באדם שאין בבגדי' ובבגדי' שאין באדם שאדם סימן טומאה ליטמא בתחלה ליטמא במחיה וליטמא בפתוך וליטמא בד' מראות זו על גב זו וחייב בקרבן וטעון צפורים מה שאין כן בבגדים חומר בבגדים שהעומד שני שבועות בבגדים טמא והפסיון הרחוק בבגדים טמא והפורח בבגדים טמא ומשתלח מכל עיר ואדם אין משתלח אלא חוץ לעיירות המוקפות חומה ואין להם טהרה מטומאתן והלוקח בגד מן העובד כוכבים יראה כתחלה מה שאין כן באדם [ב] (חומר באדם מה שאין כן בבתים ובבתים מה שאין כן באדם שבאדם סימן טומאה ליטמא בתחלה ליטמא במחיה ליטמא בפתוך ליטמא בארבע מראות זו על גב זו ומטמא במדרס ומטמאין בארץ ובחו"ל מה שאין כן בבתים וחייב בקרבן וטעון צפורים מה שאין כן בבגדים חומר בבגדים שהעומד שני שבועות בבגדים טמא והפסיון הרחוק בבגדים טמא והפורח בבגדים טמא ומשתלח חוץ לכל עיר ואדם אין משתלח אלא חוץ לעיירות המוקפות חומה ואין להם טהרה מטומאתו והלוקח בגד מן העובד כוכבים יראה כתחלה מה שאין כן באדם) חומר באדם מה שאין כן בבתים ובבתים מה שאין כן באדם שבאדם סימן טומאה ליטמא בתחלה ליטמא במחיה ליטמא בפתוך ליטמא בד' מראות זו על גב זו ומטמא [ג] במדרס ומיטמא בארץ ובחו"ל [ד] משא"כ בבתים חומר בבתי' שהעומד ג' שבועו' בבתים טמא והפסיון הרחוק בבתי' טמא והפורח בבתי' טמא ומשתלח חוץ לכל העיר ואדם אין

משתלח אלא חוץ לעיירות המוקפות חומה ואין להם טהרה מטומאתן והלוקח בית מן העובד כוכבים יראה כתחלה מה שאין כן באדם חומר בבתים שאין בבגדים ובבגדים שאין בבתים שהעומד שני שבועות בבגדים טמא והפושה בבגדים ישרף מיד ומיטמא בכגריס ומיטמא בשתי וערב מה שאין כן בבתים חומר בבתים שהבתים נזקקים להם טומאה שלשה שבועות ומיטמאין צבועין וטעונין צפרין משא"כ בבגדים. פי' ליטמא בתחלה דבמחיה ושער לבן מחליטו בתחלה אבל בגדים אין מוחלטין בתחלה לעולם אלא בסוף שבוע ובפסיון ליטמא במחיה אם נשאר באמצע הנגע כעדשה בשר חי שלא נתכסה בנגע. מה שאין כן בבגדים דאם נתגלה מן הנגע בכעדשה מן הבגד לא הוי סימן טומאה והא דלא חשיב שער לבן משום דלא שייך בבגד:

ליטמא בפתוך. דגבי אדם כתיב (ויקרא י"ג:מ"ב) נגע לבן אדמדם שהנגע פתוך באדמימות:

מה שאין כן בבגדים. דממעט להו בת"כ:

בארבע מראות. שאת ותולדתה בהרת ותולדתה דכולהו מין לבן. וחייב בקרבן שהמצורע מביא ג' בהמות ומנחתם ונסכיהם ולוג שמן הכל בכלל קרבן וטעון ציפורים וכל אביזרייהו כגון עץ ארז ואזוב ושני תולעת ומים חיים. הפסיון הרחוק אבל אדם עד שיפשה בסמוך כולהו אמרי' לעיל:

הפורח בבגדים. שכל הבגד מכוסה בנגע:

ומשתלח בכל עיר. ודלא כר' יוסי הגלילי דתניא ר' יוסי הגלילי אומר מחוץ למחנה מושבו והבגד (שם) למד על הבגדים שטעונין שילוח חוץ לג' מחנות אלמא בגדים כאדם לשילוח ותנא דהכא סבר דאיתקוש לבית כדתניא בת"כ ולעיל כתבתיה וגבי בית כתיב והשליכו אתהן אל מחוץ לעיר ותניא בת"כ אתהן חוץ לכל עיר ולא אדם חוץ לכל העיר:

ואין להן טהרה מטומאתן. אבל אדם כתיב ביה כי נרפא הנגע. הלוקח בגד מן העובד כוכבים יראה כתחילה אבל עובד כוכבים שהיה בו נגע ונתגייר אין מיטמא באותו נגע לעולם וכולהו תנן בפירקין דלעיל ומיטמא בכגריס אבל בית בעי שני גריסין:

ובחוצה לארץ. אבל בבתים כתיב (שם יד) בבית ארץ אחוזתכם. שהעומד שלשה שבועות בבתים טמא לא משכחת לה אלא בשלא רצה לחלוץ בסוף שבוע שני דאי עביד כדיניה כשעמד שתי שבועות חולץ אבנים שבהן הנגע וקוצה וטח ואם חזר טעון נתיצה והאי לאו עמד שלש' שבועו' היא והיכא דנתעצל ולא חלץ מצאו עומד בסוף שבוע שלישי לא שנינו דינו מיהו באדם ודאי טהור אפילו עומד כל ימי חייו אם לא פשה. העומד שתי שבועות בבגדים בר שריפה ובבתים חולץ וקוצה וטח. ובשתי ובערב אבל

סידר אבנים לעשות מהם בית דדמו לשתי וערב אין מיטמאין בנגעים ועוד הוה מצי למימר דבגד עגול מיטמא. ובית עגול אינו מיטמא. נזקקה להם טומאה שלשה שבועות מדלא תני הכי גבי חומר בבתים מבאדם צריך לפרש בכי האי גוונא דלא שייך התם דבבתים משכחת בהם דמיטמו בהו אבנים טהורות ועפר טהור בתלת זימני אבל בבגדים לא משכחת אלא תרי זימני כשקרע הנגע מן הבגד וטלה בו מטלית אחר והני תלת זימני נמי דבתי' לא משכחת להו בבית א' שבכל זמן וזמן יטמאו אבנים טהורות ועפר טהור. ומיטמאין צבועין אבל בגדים אין מיטמאין אלא לבנים כדתנן לעיל. וטעונין צפורים מה שאין כן בבגדים דממעט להו בת"כ מדכתיב זאת:

פרק יד

משנה א

פיילי. מזרק השותים במזרקי יין (עמוס ו':ו') תרגום דשתיין בפיילי חמר בספל אדירים (שופטים ה':כ"ה) תרגום פיילי גיבריא ותניא בתורת כהנים אל כלי (במדבר יט) יכול אחד מן הכלים תלמוד לומר חרס יכול מקידה תלמוד לומר כלי הא כיצד זו פיילי של חרס:

חדשה. כדדרשינן בפרק שני דסוטה (דף טו:) מה מים שלא נעשה בהן מלאכה וכו':

רביעית. משום דכתיב (ויקרא י"ד:נ"א) בדם הצפור השחוטה ובמים החיים ותניא בת"כ ובפ"ב דסוטה (דף טז:) מים חיים שדם הצפור ניכר בהם ושיערו חכמים רביעית: (הגה"ה. וברוב משניות כתוב ונותן לתוכה חצי לוג מים והגיה הרב רבי יהודה בן הרב רבי יום טוב רביעית כדתנן במנחות בפרק שתי מדות (מנחות דף פח.) ובנזיר בפרק שלשה מינים (נזיר דף לח.) קא חשיב גבי עשר רביעיות והרב ר' י"ט בר' יצחק היה מקיים הגירסא דפלוגתא דתנאי היא בסוטה דרבנן לא בעו מים שדם הצפור ניכר בהם ודילמא בעי חצי לוג כדתנן התם גבי סוטה ונותן לתוכו חצי לוג מים מן הכיור רבי יהודה אומר רביעית ואשכחן דהתם לעיל בגמרא דילפינן סוטה כלי כלי ממצורע משמע שיש להשוותם ולא יתכן פירוש זה דהא בפרק שתי מדות (שם) תנן רביעי' מים למצורע וחצי לוג מים לסוטה ועוד דבעשר רביעיות דחשיב רביעית מים למצורע פריך דליחשוב רביעית מים לסוטה ומשני בפלוגתא לא קמיירי משמע דמצורע לאו פלוגתא היא ודוקא בסוטה פליגי רבנן התם דר' יהודה אומר רביעית כשם שממעט בכתב כך ממעט במים דלא הוה ניכר בחצי לוג אבל במצורע דלכ"ע ברביעית פליגי בהכי דמר בעי אדמימות דם גמור א) ומדלא חייש אלא אפי' נתבטל במים וליכא אלא חזותא בעלמא. ע"כ הגה"ה):

מים חיים. שלעולם נובעים ולא פוסקים ותניא בת"כ מים חיים ולא מים מלוחים ולא מים פושרים ולא מים המכזבים ולא מים המנטפים דחיים משמע למעוטי כולהו ובפ"ב דזבחים (דף כב.) תנא דבי שמואל מים שאין להם שם לווי יצאו מי כיור שיש להם שם לווי ופי' שם בקונטרס לא ידענא היכא מיתניא. ושמא אהך מיתניא ומלוחי' ופושרי' נמי מטעם שם לווי מיפסלי ולמי פרה נמי מיפסלי כדתנן בפרה בפ"ח:

דרור. שדרה בבית כבשדה:

וקוברה בפניו. דאסורה בהנאה ובסוף תמורה (דף לג:) חשיב לה בהדי הנקברים:

נטל עץ ארז. משמע אחר שחיטה מכלל דאחר שחיטה מביאן ואי אפשר לומר כן דתניא בפרק שני דקדושין (דף נז.) שחטה שלא באזוב שלא בעץ ארז שלא בשני תולעת ר' יעקב אומר הואיל והוקצה למצותה אסורה ור' שמעון אומר הואיל ונשחטה שלא כמצותה מותרת עד כאן לא פליגי אלא לענין אסורה אבל כולהו מודו דלאו כמצותה הוא וצ"ל דמתניתין נמי מעיקרא מייתי להו:

ושני תולעת. לשון של צמר צבוע שני:

כרכן בשירי הלשון. עץ ארז ואזוב ושני תולעת היה מניח יחד והלשון היה יוצא ובולט וכורכן בו דהוו שלשה באגודה אחת:

והקיף. לשון סמיכה כמו מקיפין שתי חביות דפרק המביא כדי יין (ביצה דף לב:) שסמך להם ראשי כנפים:

וראש הזנב של שניה. דהיא החיה וטובל כולם ביחד בדם ובמים שבכלי חרס והא דאינה עמהם באגודה משום דתניא בת"כ את הצפור החיה יקח אותה מלמד שהוא מפרישה לעצמה:

תניא בתוספתא [רפ"ח] אין מצורע מטהר מצורע אבל נשאל הוא על הטהרות ועל הטומאות של עצמו הכל כשרים לטהר את המצורע אפילו זב ואפי' טמא מת וכשם שמצוה לטהרו כך מצוה לטמאו וכהן שטמאו מצוה לטהר שנאמר (ויקרא יד) לטהרו או לטמאו ד"א לטהרו או לטמאו בארץ ובחו"ל אזוב הכשר לחטאת כשר למצורע הזה בו לחטאת כשר למצורע ר"א אומר עץ ואזוב ושני תולעת שנאמרו בתור' שלא נעשה בהן מלאכ' א"ר יהודה שבת היתה והלכתי אצל ר"ט אמר לי יהודה בני תן לי סנדליי ונתתי לו פשט ידו לחלון ונתן לי ממנה מקל אמר לי בני בזו טהרתי שלשה מצורעים ולמדתי בו שבע הלכות שהן אברות ובראשה טרף ארכה אמה ועוביה כרביע כרע המטה חלוק אחד לשנים ושנים לארבעה מזין ושונין ומשלשים ומטהרין בפני הבית ושלא בפני הבית ומטהרים בגבולין. היה מביא שתי ציפורין ואלו הן הדרות בעיר ר' שמעון אומר

אלו הקיבלאות. פי' אין מצורע מטהר את המצורע כדתניא בתורת כהנים ויצא הכהן אל מחוץ למחנה (שם) כהן שאם אפשר לו להכנס לפנים מטהר המצורע ואין מצורע מטהר את המצורע. שלא נעשה בהן מלאכה דילפינן ממים כי היכי דבעינן כלי חרס חדשה: **אברות** ברוש מין ארז. כדאמרינן ב) בפרק המוכר את הספינה (בבא בתרא דף פ:) דעשרה מיני ארזים הן ברוש ברתא. ובראשה טרף עלה כדמתרגם (בראשית ח':י"א) עלה זית טרף זיתא וכמו בר תלתא טרפי בפרק מפנין (שבת דף קכט.) וטרפא דאסא בפ' חבית (שבת דף קמו:) ובתורת כהנים משמע ענין אחר דתניא עץ יכול כל עץ ת"ל ארז אי ארז יכול טרף ת"ל עץ הא כיצד זו בקעת של ארז ר' חנינא בן גמליאל אומר ראשה טרוף. א' לשנים וב' לארבעה. כרביע כרע של מטה חלוק א' לשנים וחוזר וחולק הב' לארבעה הוי עוביו של עץ ארז כשיעור אחד מהם. מזין ושונין ומשלשין כדאמרינן שטיהר בו שלשה מצורעים כתנא קמא דלא חייש ביה למלאכה. אלו הקיבלאות. המובחרות שבמינן והכי נמי תניא בתורת כהנים ר' שמעון אומר מה מים ברורין שבמינן אף צפור ברורה שבמינה זו קובלי. קובל שם מקום ששם הם המובחרים:

משנה ב

לא לים ולא לעיר. היושבת על שפת הים:

ולא למדבר היושבת על שפת המדבר. אל מחוץ לעיר מהכא נפקא לן דאין הופך פניו לעיר:

תניא בתורת כהנים ושלח את הצפור החיה (ויקרא י"ד:ז') שלא יעמוד ביפו וישלחנה לים ושלא יעמוד בגבת וישלחנה למדבר ושלא יעמוד חוץ לעיר וישלחנה כלפי העיר אל פני השדה הא אם שלחה וחזרה לתוך ידו מותרת באכילה שכבר נעשית מצותה. פי' מותרת באכילה שכבר נעשית מצותה ובפרק שני דקדושין (דף נז:) נפקא לן דשריא מדכתיב השדה בה"א כשדה ואית דאמרי לא אמרה תורה שלח לתקלה. תניא בתורת כהנים וכבס המטהר את בגדיו (ויקרא י"ד:ח') א"ר שמעון מה בא זה ללמדנו אם ללמד שמטמא בגדים במגע הרי ק"ו הוא ומה בימי ספירו שאינו מטמא בביאה מטמא בגדים במגע בימי גמרו שהוא מטמא בביאה אינו דין שיטמא בגדים במגע א"כ למה נאמר וכבס המטהר את בגדיו מטומאת משכב ומושב מפני שהן שני כבוסי בגדים אחד מלטמא משכב ומושב ואחד מלטמא בגדים במגע וגלח את כל שערו (שם) פרט לבית הסתרים הרי אתה דן נאמרה תגלחת בימי ספירו ונאמרה תגלחת בימי גמרו מה תגלחת האמורה בימי ספירו פרט לבית הסתרים אף תגלחת האמורה בימי גמרו פרט לבית הסתרים הן אם היקל בימי ספירו שאינו מיטמא משכב ומושב ואינו מטמא בביאה נקל בימי

גמרו שהוא מטמא משכב ומושב ומטמא בביאה הואיל ומטמא משכב ומושב ומטמא בביאה יגלח את בית הסתרים ת"ל כל שערו לג"ש מה כל שערו האמור בימי ספירו פרט לבית הסתרים אף כל שערו האמור בימי גמרו פרט לבית הסתרים ורחץ במים (שם) אפי' במי מקוה והלא דין הוא ומה אם הזב שאינו טעון הזיית מים חיים טעון ביאת מים חיים מצורע שהוא טעון הזיית מים חיים אינו דין שיטעון ביאת מים חיים ת"ל ורחץ במים אפילו במי מקו' ורחץ במים וטהר ואחר יבא אל המחנה (שם) רחיצת גופו מעכבתו להכנס לפני' מן המחנה ואין כפרתו מעכבתו להכנס לפנים מן המחנה וישב מחוץ לאהלו (שם) יהא כמנודה ויהא אסור בתשמיש המטה אין אהלו אלא אשתו שנאמר (דברים ה׳:כ״ז) שובו לכם לאהליכ' ז' ימים בלבד ולא ימי חלוטו דברי רבי רבי יוסי בר' יהודה אומר ק"ו לימי חלוטו אמר ר' חייא השבתי לפניו והלא למדנו רבי שלא היה יותם לעוזיה אלא בימי חלוטו אמר לי אף אני כך אמרתי. פי' אם ללמד שמטמא בגדים במגע כלומר אם הצריך כבוס לפי מה שנטמא במגעו לישתוק קרא מיניה ומימי ספירו שמעינן ליה דכתיב ביה נמי כיבוס בגדים:

בימי גמרו היינו קודם טבילה דמטמא בביאה קודם שיטבול כדכתיב ורחץ במים ואחר יבא ואותן ז' ימים שסופר אחר טבילה הם ימי ספירו דלא מטמא בביאה מכיון שטבל מטומאת משכב ומושב שנטמא בימי גמרו אע"פ שלא נגע בהן כגון עשר מצעות זו על גב זו ושכב על העליונה כולן טמאו' דמושבו טמא אמר רחמנא ומטמא אותן אפילו אם הם תחת אבן מסמא. והא דמשמע בפסחים בפרק אלו דברים (פסחים דף סז:) דזב חמור ממצורע לענין משכב ומושב שמטמא בימי גמרו לאו דלא יעשה המצורע משכב ומושב כלל אלא משום דזב עושה משכב ומושב לטמא אדם ולטמא בגדים ומשכב ומושב דמצורע אינו אלא לאוכלין ומשקין כדפרישית בפרק קמא דכלים. מה תגלחת האמורה בימי ספירו פרט לבית הסתרים דכתיב (ויקרא י״ד:ט') והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו את ראשו ואת זקנו ואת גבות עיניו ואת כל שערו יגלח ותניא בת"כ את כל שערו יכול אף בית הסתרי' ת"ל גבות עיניו מה גבות עיניו הם בנראה אף כל בנרא' פרט לבית הסתרים:

משנה ג

כתגלחת הראשונה. קתני הכי לאשמועינן דשתיהן שוות דמילי טובא כתיבי בשניה דלא כתיבי בראשונה וילפי מהדדי בגזירה שוה כדפרישית:

טהור מלטמא כשרץ. ופוסל תרומה ותו לא:

ושלש טהרות ביולדת. והוא הדין בזב בעל ג' ראיות ובזבה דבכולהו טבל ועלה אוכל במעשר העריב שמשו אוכל בתרומ' הביא כפרתו אוכל בקדשים והא דתנא הכא יולדת טפי מזב וזבה משום דביולדת כתיב בהדיא כדדרשינן בפרק הערל (יבמות דף עד:) וכפר עליה הכהן וטהרה לקדשים. (הגה"ה. והא דמייתי בכמה דוכתי בגמרא טבל ועלה אוכל במעשר וכו' לא מיתניא ההיא לישנא בשום מקום והיא הך דהכא ע"כ):

משנה ד

שלשה מגלחין. בנזיר פרק שלשה מינים (נזיר דף מ.) מייתי לה ודריש התם מקראי דבעי תער ולעכב בשתים:

תניא בתוספתא (פ"ח) תגלחתו של מצורע טבילתו והזאתו מעכבין בו ושאר כל מעשיו אין מעכבין בו שחיטת צפריו והזאתו ותגלחתו ביום ושאר כל מעשיו בין ביום בין בלילה אלו באנשים ושאר כל מעשיו בין באנשים בין בנשים אלו בכהנים ושאר כל מעשיו בין בכהנים בין בלוים [א]. פירוש ושאר כל מעשיו אין מעכבין בו כגון שילוח צפרין וכיבוס בגדים. בין ביום ובין בלילה כגון לקיחת צפרין ושילוח צפרין וכיבוס בגדים וטבילה. תניא בתורת כהנים זאת תורת המצורע ביום טהרתו (ויקרא י"ד:ב') מלמד שטהרתו וטומאתו ביום אין לי אלא טומאתו וטהרתו ביום מניין שחיטת צפריו והזאתו ותגלחתו ביום ת"ל תורת המצורע ביום יכול אף לקיחת צפריו ושילוח צפריו וכיבוס בגדיו ורחיצתו ביום ת"ל תורת המצורע תורת המצורע ביום. הכהן מלמד שטומאתו וטהרתו בכהן אין לי אלא טומאתו וטהרתו בכהן מניין אף שחיטת צפריו והזאתו ותגלחתו בכהן ת"ל תורת המצורע בכהן יכול אף לקיחת צפריו ושילוח צפריו וכיבוס בגדיו ורחיצתו בכהן ת"ל *תורת המצורע בכהן. פירוש רחיצתו היא הטבילה דכתיבא בלשון רחיצה דכתיב (ויקרא י"ד:ח') ורחץ במים וטהר ופליגי תנאי בשחיטה דתניא בת"כ וצוה הכהן ושחט צווי בכהן והשחיטה בכל אדם דברי רבי רבי יוסי בר ר' יהודה אומר אף שחיטה בכהן:

עוד תניא בתוספתא [שם] גילח ושייר שתי שערות בתגלחת הראשונה חזר וגלחן בתגלחת שניה לא עלתה לו אלא תגלחת הראשונה בלבד. פי' שניה בסוף ז' ימי ספירו חזר וגילח כל גופו ואותן שתי שערות התגלחת ראשונה כמאן דליתיה וזאת היא הראשונה וסופר ז' ומגלח עדיין:

משנה ה

ונמצאת טרפה. בתורת כהנים דריש חיות ולא שחוטות טהורות ולא טמאות טהורות ולא טרפות אבל בפ' שילוח הקן (חולין דף קמ.) דריש חיות שחיין ראשי איברים שלהם

וטרפות ממעט מדתני דבי ר' ישמעאל דמה מכשיר ומכפר האמור בפנים עשה מכשיר כמכפר דהיינו אשם מצורע כחטאת אף מכשיר ומכפר האמור בחוץ עשה מכשיר כמכפר צפורי מצורע כעגלה ערופה וטריפות פוסל בעגלה ערופה כדאמרינן בפרק קמא דחולין (דף יא.) דכפרה כתיב בה כקדשים ומההיא דרשא לא שייך למעוטי מחוסר אבר דא"כ אפילו כל מומין נמי וקיימא לן דאין מומין פוסלין אפילו בחטאת העוף ועולת העוף. תניא בתוספתא [פ"ג ע"ש] שתי צפרין של מצורע שמתה אחת מהן או שברחה או שנעשית טרפה יקח זוג לשניה שחט את אחת מהן ונמצאת שניה שלא דרור או שנמצאת טריפה שתיהן מותרות ויביא שתים כתחלה שחטה ומתה חבירתה או שנעשת טרפה שתיהן אסורות ויביא שתים כתחלה *שחטה שלא בעץ ארז ואזוב ושני תולעת ר' יעקב אומר הואיל ונשחטה שלא כתקנה מותרת באכילה ר' שמעון אומר הואיל ונשחטה שלא כמצותה אסורה בהנאה. פי' או שנעשית טרפה לאחר לקיחה אבל אם נמצאת טרפה דמשמע שמקודם לכן היתה טרפה לא איצטריך ליה למיתני יקח זוג לשניה דפשיטא כיון דלקיחתן בפסול אין מעכבות זו לזו ומשום הכי נמי לא תני או שנמצאת שלא דרור אבל היכא דלקיחתן בכשרות ס"ד דקבעה לקיחה ומעכבות זו לזו. שתיהן מותרות ומתני' דקתני ונמצאת שלא דרור יקח זוג לשניה משום דאיירי בשחוטה שנמצאת שלא דרור אבל הכא נמצאת שניה קתני דהך דקיימא נמצאת שלא דרור ולא אמרי' יקח זוג לשחוטה דאין השחוטה כשרה אא"כ איכא שניה בהדה:

שתיהן אסורות משום דפסול זה לאחר שחיטה כדקתני שנעשית טרפה ושחיטה שהיתה כתקנה קבעתן אבל גבי שתיהן מותרות קתני שנמצאת טרפה דמשמע מקודם שחיטה נטרפה ולא היתה שחיטה כתקנה. שלא בעץ ארז. האי פסול הבא מחמת ד"א מר מדמי ליה לפסול דקודם שחיטה ומר מדמי ליה לפסול דלאחר שחיטה:

משנה ו

כרביע כרע המטה. בריש פירקין פירשתי:

שם לויי. מלשון (במדבר י"ח:ב') וילוו עליך וישרתוך ובחולין (דף סב:) מחלקינן בין נשתנה שמן קודם מתן תורה ובאתה תורה והקפידה עליו לנשתנה שמן לאחר מתן תורה:

משנה ז

ביום השמיני. כשגילח בשביעי מביא קרבנותיו בשמיני אבל אם גילח בשמיני מביא בתשיעי ופלוגתא היא בתורת כהנים:

תניא בתורת כהנים גילח בשביעי מביא קרבנותיו בשמיני גילח בשמיני אין מביא קרבנותיו בו ביום דברי ר"ע אמר לו ר' טרפון מה בין זה לנזיר א"ל שהנזיר טהרתו תלויה בימים ומצורע טהרתו תלויה בתגלחתו אין מביא קרבנותיו אא"כ מעורב שמש. פי' מה בין זה לנזיר דתנן בפרק ג' מינין (נזיר דף מד:) גבי נזיר טמא שאם גילח בשביעי מביא קרבנותיו בשמיני ואם גילח בשמיני מביא קרבנותיו בו ביום דברי ר"ע והתם נמי תנן אמר לו ר' טרפון מה בין זה למצורע ומשני כי הכא:

משנה ח

וסמך שתי ידיו עליו ושחטו. תנופה היה צריך קודם שחיטה כדתנן בפרק כל המנחות באות מצה (מנחות דף סב.) אשם מצורע טעון סמיכה ותנופה חי ובתוספתא (פ"ח) קתני לה:

ר' יהודה אומר א"צ טבילה. בתוספתא קתני שכבר טבל מבערב אמרו לו לא מן השם הוא זה אלא כל הנכנס לעזרה דרך שער ניקנור היה טובל באותה לישכה: (הגה"ה ובפרק אמר להם הממונה מייתי הך ברייתא ותימה למה לא הביא המשנה*:

תניא בתוספתא [פ"ח] היה מביא אשמו ולוגו בידו ומעמידן בשער ניקנור והכהן עומד מבפנים ומצורע מבחוץ ומצורע מניח ידו תחת ידו של כבש והכהן מניח ידו [ב] על המצורע ומוליך ומביא ומעלה ומוריד וסמך שתי ידיו עליו ונכנס ושחטו בצפון כל הסמיכות שבמקדש תכף לסמיכה שחיטה חוץ מזו שהיתה בשער ניקנור [ג] שאין יכול להכנס לעזרה עד שיזרוק עליו מדם חטאתו ומדם אשמו. פי' מניח ידו על המצורע לאו דווקא דבכל תנופה אמרינן בפרק כל המנחות באות מצה (מנחות דף סא:) כהן מניח ידו תחת ידי הבעלים ומניף והאי על כמו ועליו מטה מנשה (במדבר ב':כ') כלומר אצל המצורע תחת ידיו. ונכנס ושחטו כלומר הכהן נכנס לצפון העזרה ושחט:

חוץ מזו. בפ' כל הפסולין בזבחים מפרש לה בלישנא טובא:

עוד תניא בתוספתא (פ"ט) היו שני כהנים מקבלים את דמו א' בכלי וא' ביד זה שקבל בכלי מקבל תחלה וזה שקבל ביד מקבל לאחריו ואם שינה כשר זה שקבל בכלי מקבל בימין וזה שקבל ביד מקבל בשמאל ואם שינה פסול זה שקבל בכלי בא לו לזורקו ע"ג המזבח וזה שקבל ביד בא לו אצל המצורע ואם שינ' פסול נשפך של יד לא יתן משל כלי ומשל כלי לא יתן משל יד אם [יש דם] הנפש [א] בכוס אחד יחזור ויקבל כשר. פי' מקבל בשמאל דכתיב (ויקרא י"ד:ט"ז) על כפו השמאלית וכתיב נמי (שם) וטבל באצבעו הימנית. לא יתן משל כלי דלמצורע בעינן קבלה ביד ולמזבח בעי' קבלה בכלי אפי' במצורע ובריש הקומץ רבה (מנחות דף כח.) יליף מקרא דכתיב כחטאת כאשם:

אם יש דם הנפש בכוס אחד. כגון שקבל בשני כוסות ועדיין דם מקלח מצואר הבהמה יחזור ויקבל ביד וכשר והוא הדין אם נשפך של כוס דיחזור ויקבל בכוס:

משנה ט

תנוך אזנו (ויקרא י"ד:כ"ה) בת"כ דריש אי כתיב ונתן על תוך יכול על תוך ודאי ת"ל נוך אי על נוך יכול על גובה של אוזן ת"ל תוך נוך הא כיצד זה גדר אמצעי:

אין לו טהרה עולמית. דבעינן קרא כדכתיב פליגי כדאי' בפ' נגמר הדין (סנהדרין דף מה:) וכגון שנקטעה משנזקק לטהרה דאי קודם לכן הא אפי' שמואל א) בעי קרא כדכתיב כדאמרי' התם ויש לתמוה היכי דייק מהכא דבעינן בנזיר קרא כדכתיב שאני מצורע דכתיב תהיה דדרשינן מיניה לעכב בכל מילי בפ"ק דמנחות (דף ה.) גבי הקדי' מתן שמן למתן דם ימלאנו משמן וכן בהקומץ רבה (דף כח.) גבי שלשה שבמצורע:

ר' אליעזר אומר נותן על מקומו. כמו שהגירסא כאן כך היא מכוונת בפרק נגמר הדין (סנהדרין דף מה:) אבל בנזיר מתני איפכא בסוף שלשה מינין (נזיר דף מו:) ויש בש"ס גירסות הפוכות כיוצא בה בההיא שמעתא גופא פלוגתא דב"ש וב"ה בנזיר ממורט ומיתניא איפכא במס' יומא בפ' הוציאו לו (יומא דף סא:) עוד בההיא פירקא (דף לח:) פלוגתא דאביי ורבא דזג וחרצן נמי תניא איפכא בפרק המקבל (בבא מציעא דף קטו:) עוד פלוגתא דאביי ורבא בפרק בתרא דנזיר (דף סב.) ואיפכא בפ"ק דנדרים (דף ה:) עוד בפרק קמא דבכורו' (דף ג.) פלוגתא דרבה ורב חסדא דטרפה חיה ואיפכא בפ"ק דתמורה (דף יא:):

משנה י

נטל מלוג השמן. שהעלה הלוג עם האשם במקום שחיטתו בצפון והיה מזומן שם:

לתוך כפו של חבירו. משום דכתיב (ויקרא י"ד:ט"ו) ויצק על כף הכהן משמע שהכהן העושה את ההזאות היה יוצק על כף כהן אחר:

כנגד בית קדשי הקדשים משום שנאמר (שם) שבע פעמים לפני ה' ולא שיהא מכניס את השמן בהיכל להזו' כנגד הפרוכ' דהא לא כתיב והביא את השמן אל אהל מועד כדאשכחן בהזאו' הפנימיו' ועוד תניא בהקומץ רבה (דף כו:) ושבפנים ושבמצורע שלא לשמן פסולות שלא מכוונו' כשרות משמע דשבמצורע לאו מבפנים נינהו אלא בעזרה היה עומד והופך פניו לצד בית קדשי הקדשים ומזה על קרקע העזרה והא דתניא בתוספתא היה מערה מן הלוג ויוצא אל המצורע קרי ליה יציאה מה שהיה הולך לצד חוץ:

על כל הזיה טבילה. דשבע פעמים אטבילת אצבע ואהזאה קאי:

כאילו לא כפר. בפרק קמא דזבחים (דף ו:) בעי למימר כפר גברא לא כפר גבי שמיא כלומר שלא עשה מצוה מן המובחר ומסיק כפר מתן בהונות לא כפר מתנות הראש:
חסר הלוג. שמן של מצורע עד שלא יצק על כפו השמאלית ימלאנו ולא אמרינן דקבעה ליה לוג שהוא כלי שרת ובפ"ק דמנחות (דף ט.) איתותב מהכא ר"ל דאמר מנחה שחסרה קודם קמיצה לא יביא מתוך ביתו וימלאנה משום דקדושת כלי קבעה לה ור' יוחנן קאמר התם יביא מתוך ביתו וימלאנה דקמיצה קבעה לה וה"נ יציקה קבעה לה ור"ש לא חשיב יציקה כקמיצה וקאמר עד שלא נתן מתן שבע:
תניא בתוספתא [פ"ט] עד מתי מועלין בשמן עד [ב] שיתן מתנותיו רש"א עד שיזה הזאותיו הקדים מתן שמן למתן דם ימלאנו שמן ויחזור ויתן מתן שמן אחר מתן דם הקדים מתן בהונות למתן שבע ונשפך הלוג [ג] יביא לוג אחר ויתחיל כתחילה ע"ג בהונות הקדים מתן בהונות זו לזו יחזור ויתן על בהונות כסדרן שירי השמן שבלוג היה נאכל לזכרי כהונה ושביד נותנו על ראש המטהר וכפר חסר הלוג עד שלא יצק ימלאנו משיצק יביא אחר כתחלה דברי ר"ע ר"ש אומר אע"פ שיצק ימלאנו ואם משהזה חסר הלוג הכל מודים שיביא אחר כתחלה נתן מקצת המתנות בפנים ונשפך הלוג יביא לוג אחר ויתחיל כתחלה בפנים ר' אלעזר ור"ש אומרים יתחיל ממקום שפסק גמר את המתנות בפנים [ד] ונתן מקצת בהונות ונשפך הלוג יביא לוג אחר ויתחיל תחלה על הבהונות ר' אלעזר ור"ש אומרים [ה] ממקום שפסק וכולן אין נאכלין חוץ מן האחרון שהוא נאכל ר' אלעזר ור"ש אומרים כולם נאכלין. פי' עד שיתן מתנותיו מתן בהונות שאחר שבע הזאות שנגמרה מצותו בר מיציקת הראש והוה ליה כקדשים שהזריקה מוציאתן מידי מעילה ור"ש סבר דבתר הזאות שבע אזלינן. ימלאנו שמן ולא דמי לחסר משיצק לו משנתן דלא ימלאנו והני מילי ביצק במצותו או נתן במצותו אבל בשלא במצותו כאילו לא יצק ולא נתן כלל. והקדים מתן בהונות למתן שבע כלומר נתן אלו ואלו אלא שהקדים. ויתחיל כתחלה על גבי בהונות דמתן שבע עלו לו ומהאי לוג אחר יתחיל כתחלה על גבי בהונות. וא"ת ומתן ז' איך עלו לו הרי חסר לוג במתן בהונות שהקדים דשלא במצותו נעשו ולא עלו לאו פירכא היא דלא חיישינן בחסר אלא אשמן שבלוג אבל אשמן שביד לא מעכב ולהכי נקט נמי נשפך הלוג דאי לאו דנשפך לא היה צריך להביא לוג אחר אלא היה חוזר ויוצק ממנו על ידו ונותן ממנו מתן בהונות אחר מתן שבע דדמי למי שקבל הדם בכוס ונשפך דאם יש דם הנפש יחזור ויקבל:
הקדים מתן בהונות זו לזו שהקדים בהן רגל לבהן יד. נתן מקצת מתנות בפנים כלומר מקצת מתן שבע שבעזרה. יביא לוג אחר כתחלה בפנים קסברי רבנן דכל שבע הזאות

מצוה אחת וכן כל מתן בהונות מצוה אחת ור' אלעזר ור"ש סברי כל הזאה והזאה מצוה בפני עצמה וכן כל בהן ובהן מצוה בפני עצמה וכי היכי דפליגי הכא פליגי ביומא בשילהי הוציאו לו (יומא דף סא.) גבי פרים הנשרפין והתם מייתי פלוגתא דהכא גבי שמן. וכולם אין נאכלים וכי תימא מה אכילה שייך בהו הרי נשפכו אפשר שנשאר כטיפה או כשתים או יאספנו לאותו שנשפך. חוץ מן האחרון שהוא נאכל שבו גמר כל המתנות ור"א ור"ש סברי כולן נאכלין שבכולן נעשית כפרה:

משנה יא

שהביא קרבנו עני. אחד עני ואחד עשיר שוין באשם שאפילו עני מביא כבש לאשם ואין חלוקין אלא בחטאת ועולה דעשיר מביא מן הבהמה ועני מביא מן העוף ב' תורים או ב' בני יונה ר' יהודה אזיל בתר אשם שהוא ראשון לכל הקרבנות דאם בשעת הבאת אשם היה עשיר ואח"כ העני גומר בעשירות ואם היה עני והעשיר גומר בעניות ור"ש אזיל בתר חטאת שאחר האשם החטאת קריבה תחלה וממין החטאת יש לו להביא העולה אם בהמה אם עוף ובפרק ד' מחוסרי כפרה (כריתות דף ט:) תניא ר' אליעזר בן יעקב אומר הכל הולך אחר צפרין ואמרינן התם אמר רב יהודה אמר רב שלשתן מקרא אחד דרשו אשר לא תשיג ידו בטהרתו ר' שמעון סבר דבר המכפרו ור' יהודה סבר דבר המכשירו ור' אליעזר בן יעקב סבר דבר הגורם לו טהרה ומאי נינהו ציפורין:

תניא בתורת כהנים אשר תשיג ידו מאשר תשיג ידו את אשר תשיג ידו מה ת"ל שיכול אימתי אני אומר יביא קרבן בזמן שהוא עני מתחלתו היה עשיר והעני מניין ת"ל (ויקרא יד) אשר תשיג ידו. מאשר תשיג ידו (שם) מה ת"ל שיכול אימתי אני אומר שיגמור בעני בזמן שהתחיל בעני הביא אשמו והעני מניין ת"ל מאשר תשיג ידו. את אשר תשיג ידו (שם) מה ת"ל שיכול אימתי אני אומר שיגמור בעשיר בזמן שהתחיל בעשיר הביא את אשמו עני והעשיר מניין ת"ל את אשר תשיג ידו יכול אפילו קרבנו עני והעשיר יגמרנו בעני ת"ל (שם) אחד לחטאת ואחד לעולה שממין חטאת יביא עולה. למנחה שתקדום מנחת בהמה לחטאת העוף יכול אף יולדת שהביאה קרבן ענייה והעשירה תגמור בענייה ת"ל זאת. פי' היה עשיר והעני. תלתא קראי כתיבי חד להיה עשיר והעני קודם הבאת אשם דמביא קרבן עני וחד להיה עשיר בהבאת האשם והעני דמביא קרבן עני וחד להיה עני בשעת האשם והעשיר דמביא קרבן עשיר. יכול אפי' קרבנו כלומר חטאת ואע"ג דסתם סיפרא ר' יהודה כדאמרינן בפ"ב דקדושין על כרחין הא דלא כר' יהודה: **ת"ל** זאת. דזאת מיעוטא הוא למעוטי יולדת:

משנה יב

שהביא קרבן עשיר יצא. אפילו לכתחלה מביא ותבא עליו ברכה ואיידי דתנא סיפא לא יצא תנא רישא יצא וכולהו דריש בת"כ מקראי:

וכן כל קרבן שהיא חייבת. כגון דלידה וזיבה וסוטה חייב הבעל להביא על אשתו אבל אם אכלה את החלב או שחללה שבת אין הבעל חייב:

תניא בת"כ זאת תורת אשר בו נגע צרעת (ויקרא י"ד:ל"ב) מלמד שהעני שהביא קרבן עשיר יצא יכול אף עשיר שהביא קרבן עני יצא ת"ל זאת תורת אשר בו נגע צרעת מלמד שמביא אדם ע"י בנו וע"י בתו וע"י עבדו וע"י שפחתו קרבן עני ומאכילן בזבחים יכול אף ע"י אשתו יביא קרבן עני ת"ל זאת דברי ר' יהודה א"ר יהודה לפיכך אם פטרה אינו חייב לה שכך היא כותבת לו אחריות דאית לי עליך מן קדמת דנא: (הגה"ה. בריש המקבל מייתי לה והיא כתובה בספרים בשיבוש ורבינו שמשון הגיה אותה כך ע"כ*):

פירוש אם פטרה בגט שכך היא כותבת כשגירשה ופורע לה את כתובתה וקורעין את כתובתה רגילים לכתוב שהיא פוטרת אותו מכל מה שהיה חייב לה מקודם הילכך אע"פ שנתחייבה מקודם שפטרה לא משלם:

תניא בספרי זוטא והביא את קרבנה עליה יכול אף בזמן שחללה שבת ת"ל קרבנה כשאמר את קרבנה לרבות קרבן נגעה וזיבתה ומה ראית לרבות את אלו ולמעט את אלו מרבה אני את אלו שהן באין לטהרה וממעט אני את אלו שאין באין אלא לכפרה:

משנה יג

קרב קרבנו של אחד מהם ומת. בפרק בתרא דנדה (דף ע.) קא חשיב שאלות ששאלו אנשי אלכסנדריא את ר' יהושע וזו אחת מהם ששאלוהו השני מה תהא עליו והיאך יטהר לאכול בקדשי' שאילו הי' מצורע חבירו חי אע"פ שנתערבו קרבנותיה' זה יקרב לשם מי שהוא וזה יקרב לשם מי שהוא או אם מת האחד והיו השני קרבנות בפנינו היו הקרבנות מתים וזה מקריב קרבן אחר אבל עכשיו אינו יכול להקריב את זה דשמא של מת הוא והוי חטאת שמתו בעליה דלמיתה אזלה וקרבן אחר נמי אינו יכול להביא דשמא אותו שקרב היה שלו ונפטר ונמצא מביא חולין לעזרה ואינו יכול להתנות בנדבה שאין חטאת באה נדבה ואפילו לר"ש דאמר בפרק בתרא דנדה (שם) דאשם קרב מספק על תנאי דאם הוא חייב אשם הרי זה אשם ואם לאו יהא שלמי נדבה ה"מ אשם שמתן דמו שוה לשלמים אבל חטאת שאין מתן דמו שוה לשלמים אינו יכול להתנות ולומר אם קרבה חטאתי הרי חטאת זו שלמי נדבה דמתן דמים היכי לעביד אי יהיב ארבע מתנות מחוט הסקרא ולמעלה דילמא שלמי' הוא ואי יהיב שתי מתנו' מחוט הסקרא ולמטה

דילמא חטאת היא והשיב להם ר' יהושע יכתוב נכסיו לאחר והוי עני וראוי להביא בדלות וחטאת העוף באה על הספק ואין בה משו' חולין לעזרה ובפ' תינוקת (שם) פריך והא איכא אשם ששוה בעשיר ועני והיאך הוא מביא אשם מספק דילמא חולין לעזרה מייתי ומשני שמואל בשקרב אשמו קודם מיתת חבירו וקיימא תקנתא דר' יהושע אבל לא קרב אין לו תקנה ולא קיימא מילתא דשמואל משום דאי כר' יהודה דאמר אין אשם בא על תנאי דהוא בר פלוגתיה דר"ש דאשם בא על תנאי ומש"ה ליכא תקנתא באשם קאמר אשם קבע דאם קרב אשמו תו ליכא תקנתא בחטאת דאשם שהביא בעשירות קובע את שאר קרבנותיו בעשירות ואין יכול להביא חטאת ענייה ואי כר"ש דאמר אשם לא קבע א"כ אפילו לא קרב האשם איכא תקנתא דמייתי אשם על תנאי ומתני בשלמים דשמעינן לה לר"ש דאמר מייתי ומתני דתניא ר"ש אומר למחרת מביא אשמו ולוגו עמו והיא ברייתא בתוספתא דנזיר בפ"ב:

תניא בתוספתא [פ"ט] שני מצורעים שנתערבו כדאותיהן זה נותן שלו לזה וזה נותן שלו לזה נתערבו פרידיהן זה נותן שלו לזה וזה נותן שלו לזה ואם הזה משניהם על א' מהם יצא נתערבו אשמותיהן זה ישחט לשם מיטהר וזה ישחוט לשם מיטהר מזה [א] על שניהם נתערבו חטאתיהן זו תשחט לשם מה שהיא וזו תשחט לשם מה שהיא מתה אחת מן החטאות יביאו חטאת בשותפות ויתנו עליה ותאכל נזרק דם של א' מהן ומת א' מן המצורעין חטאת [ב] (דפרשי) [דמפרשה]*) מתה ואם שחוטה היא הדם ישפך ותעובר צורתה ותצא לבית השריפה מהו [ג] השאילה לתקן מצורע אחר הנשאר זה שאלו אנשי אלכסנדריא את ר' יהושע ואמר להן להביא חטאת בהמה אינו יכול שאין חטאת בהמה באה על הספק חטאת העוף אינו יכול שהעשיר שהביא קרבן עני לא יצא הא כיצד יכתוב נכסיו לאחרים ונמצא עני ומביא חטאת העוף אמר להם ר' יהושע עכשיו שאלתם דבר חכמה:

פי' כדאותיהן מלשון כד והוא פיילי של חרס:

נתערבו פרידיהן. הם הצפורים:

לשם מיטהר. הם בעליו כלומר לשם מי שהוא בעליו דכל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים בין שנוי קדש בין שנוי בעלים [אלא] לא עלו לשם חובה וחטאת נפסלת בכך ובאשם פלוגתא דר' אליעזר ורבנן ריש זבחים (דף ב.) ואפילו רבנן דמכשרי מודו דאין עלו לשם חובה:

יתנו עליה. שתהא החיה לשם מי שהמתה שלו ותאכל דכשרה היא:

מת אחד מן המצורעים והרי החטאות קיימות שתיהן ימותו דאיכא חדא שמתו בעליה ולא ידיעא וחטאת שמתו בעליה למיתה אזלא. ויביא חטאת כתחלה. המצורע הנשאר: **נזרק** דם של אחד מהן ומת אחד מן המצורעים. היינו קרב קרבנו של אחד מהם דמתניתין דלענין החטאת שהופרשה ועומדת קתני הכא ודאי מתה ואם שחוטה היא דמה נשפך אבל לענין תקנת המצורע מה יעש' לאכול (בה) בקדשי' זו הית' שאלה של אנשי אלכסנדריא ולפי ששאלו לר' יהושע ג' דברי בורות כדאיתא בפרק תינוקת (נדה דף ע.) אמר להם על זו עכשיו שאלתם דבר חכמה: